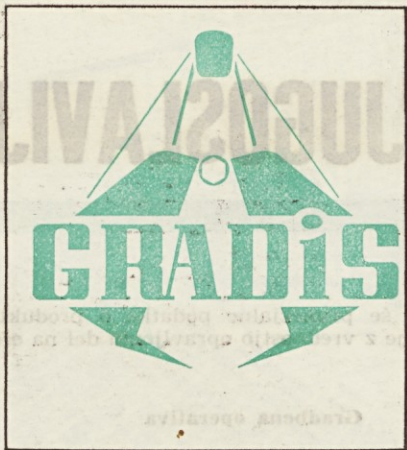

LETO XVIII — 213

Ljubljana, januar 1976

GLASILO GRADISA

GRADISOV VESTNIK

Srečno
1976!

V znamenju stabilizacije - proti inflaciji

Naše gospodarstvo je že več let izpostavljeno pospešeni stopnji rasti inflacije, ki se je v zadnjih letih skoraj podvojila. Na tako naraščanje cen pri nas občutno vplivajo tudi znane motnje na svetovnem blagovnem in finančnem trgu, posebej velika podražitev goriv, surovin in ne nazadnje živil.

Trend pospešenega porasta cen se seveda letos ni ustavil. To pa prizadeva vse, najhuje tiste z nizkimi osebnimi dohodki. Naša osnovna naloga je, da si vsi skupaj prizadevamo ustvariti pogoje za zaustavljanje porasta življenjskih stroškov.

Resolucija o družbeno ekonomskem razvoju je vsled poslabšanja družbeno-ekonomskega stanja med drugim grajena na pogoje obvladovanja pospešene stopnje inflacije. V naši delovni organizaciji lahko trdimo, da smo k predlogu akcijskega programa stabilizacije pristopili že pred štirimi leti. Žal je lepo začeta akcija z ogromnim delom pri formiranju TOZD potisnila stabilizacijo v ozadje.

Mišljenja sem, da je skrajni čas, da se v poostreni obliki aktualizira izvajanje akcijskega programa stabilizacije.

Zakon o planiranju nam bo že sam po sebi narekoval neodoljivo dolžnost, ki je v našem APST določena kot naloga posameznega organizatorja proizvodnje.

Na V. seji predsedstva konference OOS, dne 13. 11. 1975 se je v posebni točki dnevnega reda obravnavalo smernice za nadaljnje delovanje sindikata v stabilizacijski akciji, s sklepi, da je APST dopolniti in pri tem upoštevati tudi smernice SR ZSS. Dopolnjen program naj bo izdelan do 1. 1. 1976.

Komisija za izvajanje akcijskega Programa stabilizacije je že ukre-

pala na seji komisije dne 19. 11. 1975. S sklepom, da del bodočih nalog v zvezi s planiranjem, ki so vsebovane v akcijskem programu stabilizacije, novelira in pošlje kot predlog vsem TOZD in skupnim službam v sorednem.

APST nima kampanjskega značaja, prepričan sem, da se vsak član našega kolektiva tega zaveda. Ta ak-

cija je najširšega družbenega pomena in se o njej javno razpravlja.

Konec meseca oktobra smo bili povabljeni na sestanek za okroglo mizo na uredništvo »Dogovorov«, kjer smo skupaj s predstavniki Slovenija cest odgovarjali, kako je z izvajanjem stabilizacijskih ukrepov v gradbeništvu. članom uredništva tega lista, na čelu z odgovornim urednikom.

Res je, s formiranjem TOZD se postavlja vprašanje, kaj izvajati na nivoju TOZD, kaj na nivoju OZD.

Nekaj nalog, ki naj se rešujejo v TOZD:

- dvig produktivnosti dela in racionalno poslovanje
- znižanje poslovnih stroškov in režije
- optimalnejše koriščenje kapacitet
- racionalna investicijska vlaganja

— varčevanje v proizvodnji in trošnji

— obvladovanje inflacijske miselnosti

— dejanska krepitev odgovornosti na vseh področjih

— kakovostno programiranje — planiranje

OZD:

— usklajevanje razvojnih programov TOZD

— reševanje problemov, ki presega okvire posameznega TOZD

— reševanje problemov poslovnega povezovanja — združevanja in sodelovanja

— doseganje optimalnosti poslovanja

Antiinflacijska akcija bo uspela le takrat, ko bo usklajena ekonomska politika in ekonomski sistem in bo le-ta privedla do konsistentnega gospodarskega sistema.

Iko Ravnikar

Lep, nov samski dom v Ljubljani

Nekaj let so ta naš ljubi Gradis vlačili po časopisih, na raznih sestankih metali očitke in se tu in tam celo zgražali nad nami — zaradi naših barak v Tomačevem. Moramo priznati, da smo vse to malo tudi zaslužili, saj nam razmere, ki so v naselju naših delavcev, niso ravno v čast. Končno pa lahko rečemo, da je s tem opravljanjem vsaj delno končano.

V Novih Jaršah smo namreč zgradili velik, nov in človeka vreden samski dom, kjer bo novo stanovanje našlo 372 stanovalcev. V njem je 90 sob s 4 ležišči, 4 sobe s tremi ležišči, imajo dve bolniški sobi z osmimi ležišči, vsako nadstropje ima čajno kuhinjo, v domu je 9 umivalnic, 18 kopalnic, 10 WC, stanovalci bodo imeli tudi knjižnico, dva dnevna prostora, dva rekreacijska prostora itd. V kletnih prostorih bodo garderobni prostori, kjer bodo stanovalci lahko odlagali delovno obleko in čevlje.

Dom je resnično prijetno urejen in prav gotovo se bodo naši delavci v njem dobro počutili. Ob vsem tem pa moramo priznati, da ima največ zaslug pri gradnji naša TOZD Ljubljana-okolica, vendar ne samo zaradi solidne izvedbe gradbenih del, tem-

več tudi zaradi iniciative, ki je privedla do novega doma.

Skoraj 400 delavcev bo dobilo torej novo streho nad glavo, vendar sedaj prav gotovo ni čas, da prekrizamo roke in si oddahnemo, saj jih bo več kot 200 ostalo še vedno v neustreznih barakah. Sindikat je določil, da je konec leta 1976 zadnji rok za ustrezno namestitve naših delavcev. To pomeni, da je treba takoj pristopiti k akciji za zgraditev še enega samskega doma, ki bi omogočil porušiti barake v Tomačevem.

Iztega se leto in bliža se nam novo 1976. Zopet si bomo stisnili roke, zaželeli srečo, zdravja in obilo delovnih uspehov. Veselje in brezskrbnost novoletnega praznovanja bo za trenutek potisnilo v ozadje vse skrbi, brige in probleme, ki jih vsaki dan sproti doživljamo. Ko bo ob polnoči poslednjič v letu 1975 odbila dvanajsta ura, bomo poljubili najdražje, dvignili čaše in orosilo se bo marsikatero oko. Da, Novo leto in milijon želja.

Cepprav se čas nikoli ne ustavi in naša pot nas pelje k novim nalogam nasproti, pomeni prehod v Novo leto vendarle določen mejnik v našem delu in življenju. Zato se za trenutek obrnimo nazaj in pregledno prehojimo pot. Ne, da bi se hvalili, preteklo leto je bilo kljub dostikrat mnogim in zapletenim procesom gospodarstva in poslovanja, vendarle uspešno. Siroko zasnovane družbenopolitične akcije ZK in sindikata Gradisa ob vsestranskem povezovanju samoupravnih in strokovnih dejavnikov, je obrodila bogate sadove Cilji in naloge, ki smo si jih pred letom dni zastavili, so bile zadovoljivo rešene. Bilo je to leto preizkušnje moči samega sebe, leto borbe za stabilnejšo in dinamično rast proizvodnje in leto uspešnega usklajevanja medsebojnih odnosov in medsebojne odvisnosti v ustvarjanju in delitvi dohodka z novimi dohodkovnimi odnosi. Zavedali smo se, da nova organizacijska oblika postavljena na stare temelje, ne more slediti novim družbenoekonomskim odnosom. Cepprav so se tu ali tam porajala protislovja in nasprotja, smo naše notranje odnose, ob široki podpori družbenopolitičnih organizacij v polni meri uveljavili v smislu ustavnih določil. Seveda bomo postopno in vztrajno tudi v letu 1976 nadaljevali z usklajevanjem medsebojnih dohodkovnih odnosov in skupnih interesov med TOZD in podjetjem kot celote. Nič manjše uspehe nismo dosegli na področju uvajanja sodobne tehnologije, organizacije dela, uvajanja nove mehanizacije in delovnih priprav. Skratka, če potegnemo črto, bili smo uspešni in v nenehnem vzponu na vseh področjih. Seveda so bili vmes tudi težki časi, trenutki omahovanja in napaki, toda Gradis ne bi bil Gradis, če ne bi znal vse probleme sam sproti reševati.

Zavedamo se, da je gospodarski položaj na prehodu v letu 1976 težak in zapleten, saj se v njem še vedno prepletajo znaki stagnacije in inflacije, toda v celoti zaupamo Gradisovim delavcem, da bodo tudi v prihodnjem letu vložili vse sile za dosledno uresničitev stabilizacijskega programa, med katerega spada tudi borba za boljšo organizacijo in produktivnost dela, pa tudi doslednega izpolnjevanja medsebojno sprejetih samoupravnih sporazumov in sklenjenih dogovorov. Prepričani smo, da bomo vzporedno z doslednim izvajanjem ustave, tudi v bodoče složni in enotni v kreiranju skupne politike se borili za vsestranski razvoj podjetja tako na samoupravnem strokovnem in družbenopolitičnem področju, ter kot homogena celota nastopali na notranjem in zunanjem tržišču. Hoteli ali ne morali bomo strniti naše vrste ter se vsi kot eden na osnovah doslednega uveljavljanja socialističnega samoupravljanja, boriti za postavljene skupne cilje podjetja in družbe kot celote. Zato smelo v Novo leto.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem našim bralcem in sodelavcem Gradisovega vestnika za poslano prispevke in pomoč pri izdajanju glasila v prepričanju, da bo tako ostalo tudi v bodoče. Želimo vsem sodelavcem in članom kolektiva Gradis uspešno, srečno in veselo Novo leto 1976.

Odgovorni urednik
Lojze Cepuš

V taki zimski idili je zares prijetno srečanje z novim letom, da si zaželim vse najlepše tudi v prihodnje

Notranja kontrola za varnost cestnega prometa

Notranja kontrola za varnost prometa v organizacijah združenega dela je dejavnik, ki lahko pomembno prispeva k zbolšanju varnosti v prometu, zaščiti ljudi in premoženja.

Temeljni zakon o varnosti cestnega prometa na javnih cestah je že leta 1965 predpisal, da morajo organizacije združenega dela ter druge organizacije in organi, ki opravljajo javni prevoz in prevoz za lastne potrebe, organizirati in stalno opravljati kontrolo voznikov glede na njihove telesne in duševne sposobnosti za vožnjo ter kontrolo tehnične brezhibnosti motornih vozil kakor tudi ali so izpolnjeni drugi predpisani ukrepi, od katerih je odvisna varnost cestnega prometa.

Pomen, ki ga ima za varnost v prometu organizirana notranja kontrola v organizacijah združenega dela, kaže podatek, da so imele organizacije združenega dela in druge organizacije leta 1974 v SRS 27.830 voznih enot in najmanj toliko voznikov motornih vozil. (To število se je v letu 1975 bistveno povečalo.)

Spremljanje in proučevanje, kako se je uveljavila notranja kontrola za večjo varnost v cestnem prometu v SRS, kaže na to, da se ta oblika samozaščite ni uveljavila tako, kot je bilo pričakovano ob sprejemu zakonskega določila.

Katere so tiste sestavine notranje kontrole, ki bi jih morale upoštevati vse organizacije? Te so:

Kontrola izvajanja predpisanih pogojev za sodelovanje voznikov v cestnem prometu, sprejem voznikov na delo, strokovno usposabljanje in izpolnjevanje voznikov, občasne kontrole zdravstvenega stanja voznikov in vsakodnevna kontrola psihofizičnega stanja voznikov, kontrola o morebitni alkoholiziranosti voznikov, delovni čas in počitek voznikov, kontrola voznikove zdravstvene sposobnosti in skrb za vzdrževanje te sposobnosti.

Kontrola izvajanja predpisanih pogojev za sodelovanje vozila v prometu: dnevna kontrola tehnične brezhibnosti naprav za upravljanje, naprav za ustavljanje, svetlobno signalnih naprav in gum, kontrola vozil, ki prihajajo iz popravil, kontrola občnih in periodičnih pregledov, tehnične brezhibnosti motornih vozil (po odločenem času ali po določenem številu prevoženih kilometrov), opremljenost vozila s predpisanimi napravami, opremo in orodjem in kontrola, da te naprave delujejo (tahograf itd.), zagotovitev, da se uporablja podatke tahografov z vidika varnosti, da se pravilno varuje potnike in tovor in da se izpolnjuje higiensko tehnične pogoje v motornih vozilih.

Kontrola izvajanja predpisanih varnostnih ukrepov: izdelava in usklajevanje voznih redov z dovoljeno hitrostjo, voznimi pogoji in pogoji prometa, da način nagrajevanja ne vpliva negativno na varnost v prometu, evidentiranje in analiziranje prometnih nezgod in prekrškov, ki so jih povzročili vozniki motornih vozil in sprejemanje potrebnih ukrepov.

Prav bi bilo, da bi več o notranji kontroli razmišljali tudi v Gradisu in pogledali, kaj smo na tem področju storili v naši delovni organizaciji.

Poleg vrta je tudi petetažni pisarniški prizidek

V novem samskem domu v Ljubljani bo prostora za 372 delavcev

Prvi podatki, ki jih dobimo od Zavoda za statistiko, se nanašajo samo na gradbeno operativno. Zato se primerjalni podatki nanašajo samo na naše gradbene enote v času od januarja do septembra 1975 v primerjavi z enakim obdobjem leto poprej.

Vrednost opravljenih del se je povečala v Gradisu za 79 %, v slovenskem gradbeništvu za 58 %, v jugoslovanskem gradbeništvu pa za 46 %. Zato se je delež Gradisa v Sloveniji povečal od 12,5 % na 14,1 %, v Jugoslaviji pa od 2,3 % na 2,8 % — kolikor je zdaj »težka« naša gradbena operativa v jugoslovanskem merilu.

Za nas so pomembni tudi podatki o tem, kolikšna je bila angažiranost na stanovanjskih zgradbah. V Gradisu se je povečala za 45 % (nasproti 79 % v celoti). V Sloveniji za 44 %, v Jugoslaviji pa za 41 %. Razlike skoraj ni, zato se tudi Gradisov delež v stanovanjski izgradnji ni spremenil: naša v Sloveniji 7,3 %, v Jugoslaviji pa 1,4 %.

V Gradisu znaša delež stanovanjske gradnje od celotne vrednosti gradbenih del 14,9 %, v slovenskem merilu pa 28,8 %, medtem ko znaša v zveznem merilu ta delež 30,6 %.

Efektivne ure gradbenih delavcev so se v Gradisu povečale za 17 %, v Sloveniji za 10 %, v Jugoslaviji pa za 11 %.

Samoupravno sporazumevanje - uveljavljanje ustave

»Svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v temeljnih organizacijah združenega dela delavci svobodno združujejo v delovnih organizacijah in drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti v raznih oblikah združevanja dela in sredstev urejajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela s samoupravnim sporazumom v skladu z zakonom, pri čemer se v vseh teh razmerjih zagotavljajo delavcem z ustavo zajamčene pravice.« (Ustava SFRJ — 21. febr. 1974).

Zvezna ustava na več mestih zelo izčrpno in do podrobnosti ureja samoupravno sporazumevanje v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Samoupravno sporazumevanje je izhodiščno družbeno-politično, dejansko in normativno delovanje delavcev v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah. S samoupravnimi sporazumi se zlasti urejajo naslednja razmerja ali področja:

— ustanovitev delovne organizacije, ko se temeljne organizacije združenega dela združijo ter s samoupravnim sporazumom določijo medsebojna razmerja, ki bodo vlada la po združitvi;

— medsebojna razmerja delavcev v združenem delu v temeljni organizaciji kot so: pravice in dolžnosti ter odgovornosti pri delu, pogoji dela in zahteva na posameznem delovnem mestu, osnova za delitev doseženih sredstev za osebne dohodke delavcem v temeljni organizaciji ter druga medsebojna razmerja;

— združevanje dela in sredstev družbene reprodukcije zaradi izvršitve nalog skupnega pomena;

— samoupravno planiranje, ko se s sporazumom določijo osnove za planiranje v temeljni organizaciji združenega dela;

— združevanje v sestavljene organizacije združenega dela;

— osnove samoupravnih interesnih skupnosti in podobno.

Med sporazume pristevamo tudi družbene dogovore, katere sklepajo družbenopolitične skupnosti, zbornice, sindikat, samoupravne interesne skupnosti ter druge družbeno politične organizacije. Z njimi se zagotavlja in usklajuje samoupravno urejanje družbenoekonomskih in drugih odnosov, ki so širšega pomena za udeležence dogovora ali so splošnega družbenega pomena.

Vse zadeve torej, ki se nanašajo na združeno delo, se urejajo na način samoupravnega sporazumevanja z delavci v združenem delu, ko se z osebnim izjavljanjem delavcev določijo načini in pogoji dela teh delavcev v združenem delu. Zakoni, ki so izdani na ustavnih določilih, so le podloga za samoupravno urejanje naštetih področij v združenem delu in so izdani zaradi tega, da se zagotovijo temeljna medsebojna razmerja in druga razmerja delavcev v združenem delu ter zaradi potrebe zagotoviti enoten in enakopraven položaj vseh delavcev z enotnim ure-

janjem temeljnih pravic, obveznosti in dolžnosti.

Samoupravni sporazumi v temeljni organizaciji združenega dela so temeljni akti in so rezultat samoupravnega sporazumevanja v temeljni organizaciji združenih delavcev. Drugi splošni akti, ki urejajo nekatera vprašanja na podlagi zakonov, samoupravnih in družbenih dogovorov pa so izvedeni akti, torej v odvisnosti sporazumov, ker urejajo le načine in postopke uresničevanja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu.

Pri nas smo na področju samoupravnega organiziranja in notranje ureditve že veliko storili in s tem določili temelje za uresničevanje ustavnih določil. Po organiziranju temeljnih organizacij združenega dela, katero delo je trajalo od konca leta 1971 do konca 1973 leta, so delavci, organizirani v temeljnih organizacijah sklenili medsebojni samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo GIP GRADIS. Na ta način so uredili medsebojne odnose in si uredili poslovanje, ki temelji na neposrednem upravljanju delavcev v temeljnih organizacijah in na neodtujljivosti razpolaganja z rezultati dela v vsaki temeljni organizaciji, hkrati pa povezuje delavce v temeljnih organizacijah za doseganje skupnih ciljev in nalog. Povezanost je zlasti v medsebojni odgovornosti za obveznosti do drugih, solidarnosti ter na volji za določanje skupnih nalog in programov, da se skladno in enakomerno gradi materialna osnova za nadaljnji razvoj

Poglejmo še primerjalne podatke o produktivnosti, merjene z vrednostjo opravljenih del na efektivno uro.

Gradbena operativa

Doba	Gradisa Slovenije	Jugoslavije
I—IX 1974	153	125
I—IX 1975	235	181
Indeks	154	145

Podatki napravijo močan vtis, saj je Gradisov kazalnik 235 din/h več kot dvakrat višji od jugoslovanskega — 112 din/h. Pa ne le to, tudi porast je bila v Gradisu očitno višja — za 54 % nasproti porastu za 33 % v jugoslovanskem gradbeništvu.

Tolikšne razlike — ki so skoraj neverjetne — ne le upravičujejo, marveč tudi zahtevajo občutne razlike v osebnih dohodkih. Ta ugotovitev velja tudi v primerjavi s slovenskim gradbeništvom, od katerega imamo višji kazalnik za 30 %, pa tudi višjo dinamiko porasta.

S. U.

sleherne temeljne organizacije združenega dela v sestavi GIP GRADIS. Nadalje je bil sklenjen sporazum o razmerjih med temeljnimi organizacijami in skupnimi službami, ki opravljajo delo za vse temeljne organizacije.

Najobširnejše področje sporazumevanja je bila ureditev medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu. Nanaša se na ureditev vseh pravic ter dolžnosti delavcev v združenem delu pridobitve lastnosti delavca, pravice pri delu, odgovornosti, pogoji za zasedbo delovnih mest, osnove za delitev osebnih dohodkov, varstva pri delu, izobraževanje.

Delavci v vsaki naši temeljni organizaciji so svoje sporazume sprejeli z osebnimi izjavami. Potrebno je bilo medsebojno usklajevanje zlasti, da bi ne bilo takšnih nepotrebnih odstopanj v določilih, kar bi povzročilo negotovost.

Sprejeti so bili tudi samoupravni sporazumi o ustanavljanju interesnih skupnosti ter drugi sporazumi o združevanju sredstev z drugimi organizacijami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Potrebno bo še sprejeti medsebojne sporazume o osnovah planiranja v temeljnih organizacijah, o načinu planiranja in postopka ustave plana delovne organizacije.

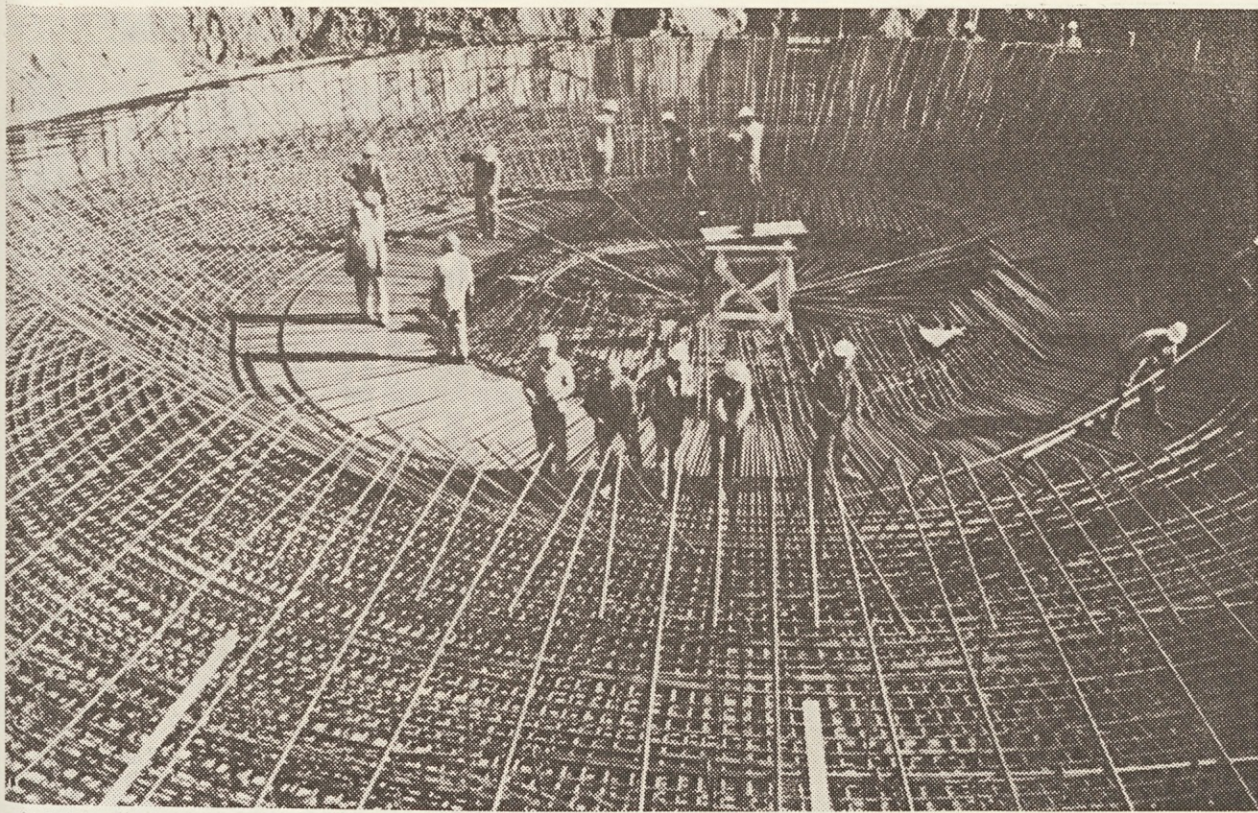
Obstoječe sporazume je potrebno stalno spremljati in jih izpopolnjevati ali pa tudi spremeniti, če se pokaže za to potreba.

Cepprav so zelo dolgotrajni in zahtevni postopki samoupravnega uvažanja medsebojnih odnosov v združenem delu in v družbeni reprodukciji v celoti, se le na ta način uresničuje oblast delavskega razreda, kot jo določa naša ustava v odnosih med enakopravnimi proizvajalci, ki jim delo služi izključno za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb.

R. Z.

Stanovanjsko naselje v Novih Jaršah se vse bolj veča

Polaganje armature za temelj dimnika v globini 6,50 m pod tleh premaza premerom temelja 30 m
Skupna teža temelja znaša ca. 4500 ton od tega armature za ca. 140 ton

V Šoštanju neprekinjeno naprej

Gradbena dela na izgradnji termoelektrarne Šoštanj IV potekajo neprekinjeno noč in dan, pa tudi marsikatero nedeljo

V Šoštanju delamo, kakor sredi gradbene sezone. Še več. V zadnjem času smo celo povečali število delavcev in dobili dodatno opremo. Kar 395 delavcev in z njimi 6 največjih žerjavov, da bi pred zaključkom leta in pred nastopom hujše zime opravili kar največ dela.

Termoelektrarno Šoštanj IV. moramo namreč zgraditi v zelo kratkem času. Vsem nam je znan problem pomanjkanja električne energije. To pomanjkanje pa se bo še stopnjevalo v naslednjih letih, zato mora biti elektrarna pravočasno zgrajena. Znano je, da poraba električne energije raste tako, da se v 10 letih podvoji. Vsakršni izpad električne energije pa povzroči našemu gospodarstvu ogromne izgube. Vsega tega se popolnoma zavedamo, zato so vse naše sile usmerjene v to, da bi objekt čimprej in v roku dokončali.

In kje smo danes z deli? Rok za izgradnjo elektrarne je 2 leti. Z deli smo pričeli 1. februarja 1975 in danes se izvajajo dela na vseh večjih objektih. Manjši objekti pridejo na vrsto prihodnje leto. Na mnogih objektih smo vezani še na ostale izvajalce in montažerje, zato ne smemo zamujati tudi vmesnih rokov. Pogodbo smo namreč podpisali z nemško firmo KWV, ki nam je od dala v izvajanje samo gradbena dela in delno konstrukcije. Ostalo izvajajo druga podjetja, domača in inozemska.

Ze celo leto se dela pospešeno večinoma na glavnem pogonskem bloku, ki vključuje kotlovnico, stolpnišeni stolp, dejonat bunkerski del, strojnica in elektrofilire. Delo so trenutno v zaostanku samo na bunker-skem delu, vendar bomo rok »u-eli« kolikor nam bo v zimskem času omogočeno vsaj delno izvajati gradbena dela. Na ostalih objektih dela potekajo po planu ali pa so začasno prekinjena zaradi montažnih del tujih izvajalcev. V strojnici pripravljamo opaž in armaturo za turbinsko mizo za 335 MW agregat, ki bo trenutno največji v Jugoslaviji.

Naslednji objekt je 230 m visok dimnik. Naše delo do kote $\pm 0,00$ je končano, spomladi pa bo podjetje Vairostalne nadaljevalo delo z gradnjo tuljave. (Ista ekipa, ki je zgradila 360 m visok dimnik v Trbovljah). V temelj dimnika smo vgradili kar 1800 m³ betona.

Potem je še skupina objektov za pripravo vode. Od teh objektov so se dela pričela na dveh, to je na reaktorju in kemični pripravi vode. Dela so se zaradi tega, ker ni bilo pripravljenosti zemljišče pričela nekoliko pozneje kot je bilo predvideno, vendar upamo, da bomo dela pravočasno končali.

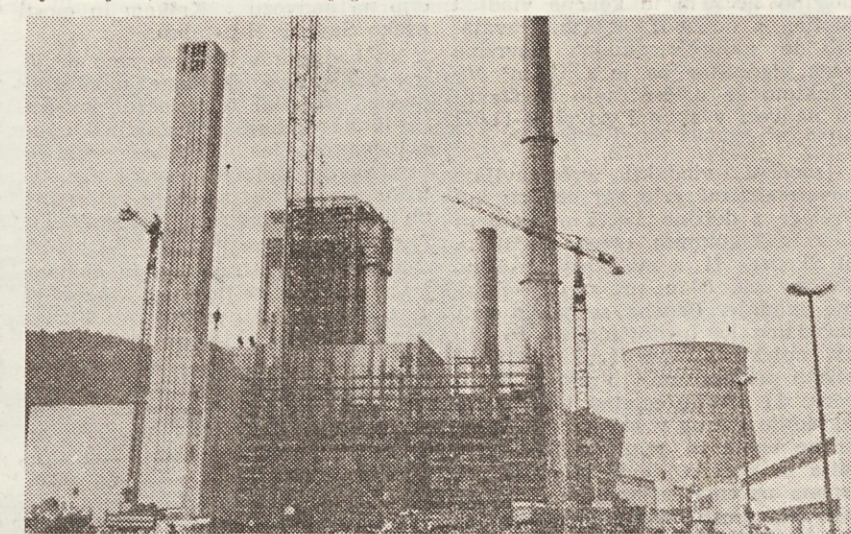
Naslednji in tudi najbolj kritični objekt pa je bil hladilni stolp. Tudi na tem objektu se dela pospešeno izvajajo in je na njem zaposlenih še 105 delavcev. Trenutno smo še na konci nuli vendar se že pripravljamo na montažne elemente za nadaljnja dela. Dela potekajo v roku, vendar je do konca še ogromno dela. Plošči stolpa je podoben kot pri TES—III. Visok je 94 m in spodaj širok 80 m.

Prišče pa je nekoliko spremenjeno in za izvajalca bolj neugodno kot pa pri TES—III.

Na ostalih objektih se dela še ne izvajajo. Ti objekti so manjši in nekateri niti niso nujno vezani na pričetek obratovanja elektrarne. Pričetek del na tem objektih je po planu predviden za drugo leto.

In kaj nas je najbolj zadrževalo pri izvajanju del? Ze ob podpisovanju pogodbe se je pričakovalo, da bodo vgrajene količine armature in betona znatno večje kot pa pri TES—III. Po neki novi teoriji so namreč strokovnjaki geometrijski izračunali, da bo segal vpliv rudarjenja rudnika Velenje tudi na področje elektrarne Šoštanj, zato bo potrebno znatno povečati armiranobetonske konstrukcije zlasti do pritličja. In ob upoštevanju teh dodatnih vplivov se je zgodilo, da smo imeli na glavnih objektih tudi 50—100 % več betona in armature, kot pa je bilo predvidenih v pogodbi. Jasno je, da nam investitor vse te količine prizna kot več dela, vendar od roka ne odstopa. Zato ni čudno, da nam je večkrat primanjkovalo armature in smo problem potrebe cementa reševali ob velikem sodelovanju naše nabavne službe.

Nadaljna ovira za še uspešnejše napredovanje dela sta bila oba žerjava na glavnem pogonskem objektu. Za gradnjo tako zahtevnega objekta v tako kratkem času bi namreč nujno potrebovali na objektu še en žerjav. Zato se nam je večkrat pripetilo, da posamezne skupine niso bile pravočasno oskrbljene s potrebnim materialom. Zato so se skoraj vsa betoniranja vršila v nočni izmeni ali pa s črpalko, s čimer smo znatno razbremenili prezaposlene žerjave. Po organizacijski shemi gradbišča so bili sicer predvideni trije žerjavi, vendar se tretjega zaradi pomanjkanja prostora žerjav ni postavil.

Gradbišče glavnega pogonskega objekta TES IV. V ozadju objekti elektrarne TES III

radi pomanjkanja prostora žerjav ni postavil.

Prav tako je bilo v prvem polletju postavljenih pri betonarni SB-500 premalo silosnih kapacitet za cement. Betonarna, ki porabi 10 ton cementa na uro, mora imeti več silosov kot pa za 100 ton (10 ur), ker vemo, kako je problematična redna dobava cementa. Tako se nam je zgodilo, da smo sredi betoniranja (s črpalko) ostali za nekaj ur brez cementa, ker zaradi turistične sezone, kamioni — (cisterne) ob petkih popoldne in v soboto niso smeli na cesto, mi pa smo hoteli z deli ne glede na turistično sezono in ne glede na dan v tednu. Pri tem naj omenim tudi to, da so tudi šoferji našega SPO v petek šli zelo neradi na daljšo pot, ker so vedeli, da se ne bodo pravočasno vrnili domov in tako smo često ostali »na špiči« glede armature, lesa itd.

O vrednosti izvršenih del najnovejših podatkov še nimamo. Toda do 15. 11. 1975 je bilo vgrajenega 20 663,00 m³ betona raznih kvalitiet in 2.335 481 kg armature. Vrednost vseh izvršenih del pa je tedaj znašala 123.000.000,00 din ali približno 13.000.000,00 din na mesec.

Iz navedenega sledi da mo kar pridno delali, kar je zasluga celotnega kolektiva gradbišča Šoštanj. Večkrat smo morali svoje lastne interese podrediti interesom gradbišča in napredovanju dela saj smo se stalno zavedali svojih dolžnosti napram investitorju in naši skupnosti, ki tako močno potrebuje čimprej in čimveč električne energije.

Ob koncu naj izkoristim priliko, da se zahvalim celotnemu kolektivu — vsem delavcem gradbišča, fizičnim in umskim, ki so nesebično prispevali k temu, da smo prvo leto izgradnje termoelektrarne tako uspešno zaključili. Res nas še čaka veliko dela predno bodo po žicah stekli prvi kilovati električne energije iz novega objekta, vendar bomo ob nesebičnem sodelovanju in božrtvovalnosti vseh delavcev preze-to nalogo uspešno in pravočasno končali. Hočevnar Franc, dipl. ing.

Kljub težavam - uspešno

Da bomo v letošnjem letu močno angažirani, to nam je bilo že v začetku leta 1975, jasno. Zato smo se skušali že takoj na vsem področju spoprijeti z delom. Ker je bila zima mila, z deli na Gorenjskem nismo nikjer prenehali.

V Kranjski gori smo na turističnih apartmajih CRTENJE nadaljevali z deli in bomo stanovanja v letošnjem letu dokončali. Gradimo za trg.

Na Jesenicah, oziroma na Koroški Beli smo skozi celo leto gradili Hladno valjarno Zelezarne Jesenice.

V Mostah pri Žirovnici smo dokončali cevovod in vršimo dela na IV. agregatu HE Moste.

V Kranju smo dokončali vojaške objekte, most Kokrica, stanovanja na PLANINI po sistemu OUTINORD, koncem leta pa smo začeli graditi Sedno halo v SAVI Kranj.

V Skofji Loki gradimo Samski dom in vršimo zunanjo ureditev TOZD GRADIS LIO Škofja Loka.

Ca 1/3 od navedenih del bomo izvršili v letošnjem letu v Anhovem

Proti koncu tega leta smo začeli z deli tudi v Tolminu na šoli in telovadnici.

Dela so bila lepo porazdeljena prek celega leta, vendar za glavna dela na Beli — Zelezarna Jesenice, kakor tudi za objekte v Anhovem smo bili vseskozi ovirani vsled nepravočasno dostavljene tehnične dokumentacije.

Investitor Zelezarna Jesenice vztraja vseskozi na tem, da bi čimveč naredili, vendar uvidi, da je naša velika volja, da bi zamujeno vsaj delno nadoknadili. Vsakih 15 dni imamo sestanek na gradbišču Bela in rešujemo probleme.

Z istimi težavami se ukvarjajo tudi na gradbišču Cementarne Anhovo, tudi tam smo po razpravah prišli do tega, da pojačamo delovno silo z vsem potrebnim materialom in namestitvenimi prostori, kar bo zadostovalo, da zamujeno nadoknadimo.

Na teh dveh ključnih objektih Zelezarna Bela in Cementarna Anhovo že vidno napredujejo dela, tako da bo to delo, ki nam je zaupano, zadovoljivo izvršeno.

Franc Vovk

V vzgojno varstvenem zavodu Ane Zihelr je v varstvu nad 400 otrok

Našo nalogo v letu 1975 smo v celoti izvršili

Planska predvidevanja za leto 1975 smo na GE Ljubljana presegli s tem, da smo ustvarili prek 30 milijard S din skupne realizacije. Kaj vse se skriva za temi 30 milijardami realizacije bi težko opisali v tem kratkem članku. Naj navedemo samo nekaj uspehov pri gradnjah v letu 1975.

Na začetku leta smo predali v uporabo zimsko kopališče na Ježici, na zaključku leta pa zimski bazen hotela RIVIERA v Portorožu. Tretji zimski bazen gradimo v bernardinskem hotelu PRISTAN v Portorožu. Dograditev hotela PRISTAN do strehe smo proslavili na likofu v začetku oktobra.

Naše največje gradbišče v letu 1975 je bilo na Vrhniki, kjer smo do jeseni v sodelovanju z Obratom gradbenih polizdelkov uspešno dogradili večino objektov in jih predali v uporabo.

V Ljubljani je bil predan v uporabo Vzgojno varstveni zavod Ane Zihelr na Resljevi cesti, kjer je v varstvu 400 otrok, in pet etažni pisarniški prizidek.

Na dan republike je bila svečana otvoritev Kliničnega centra v Ljubljani. Pri dograditvi tega velikana se tudi naše podjetje omenja na vidnem mestu. Pred dnevom republike se je pojavila smrečica na vrhu »H« objekta (dovozne rampe), ki je bil dograjen v rekordnem roku in ki spada v sklop diagnostično terapevtsko servisnega objekta, katerega železobetonski skelet je tudi zgradila naša gradbena enota.

Tudi na objektu Onkološkega inštituta je za dan republike bil prirejen zidarski likof, ki je oznanil dograditev III. faze objekta. Kljub hladnemu vremenu, ki je vladalo zadnje dni novembra smo uspeli zabetonirati železobetonsko ploščo iz prednapetega betona na Podvozu Drenikove ceste v Šiški.

V ploščo debeline 1,5 m je bilo vgrajenega 600 m³ betona visoke kvalitete.

S to delovno zmago smo dosegli, da poteka gradnja podvoza na Drenikovi cesti točno po terminskem planu, kar je za naše podjetje velikega pomena, saj je podvoz na Drenikovi prvi objekt, ki se gradi v sklopu 10-letnega programa izgradnje ljubljanskega cestnega omrežja.

Tudi gradnja novih objektov Ekonomske fakultete se uspešno zaključuje in bodo v začetku 1. 1. 1976 predane prve predavalnice v uporabo študentom.

No in ne na zadnje naj omenimo uspešno sodelovanje naše gradbene enote pri gradnji jedrske elektrarne v Krškem.

Našteti uspehi bi seveda izgubili na vrednosti kolikor iz njih ne bi rezultiral zadovoljiv finančni uspeh. Kljub temu, da še ne razpolagamo z bilančnimi podatki za leto 1975 lahko trdimo, da smo preleto poslovno leto zaključili z nadpovprečnim finančnim uspehom in, da smo planska predvidevanja tudi v tem pogledu presegli.

Stefan Mesarič, dipl. gr. ing.

Ali je delegatski sistem zaživel?

Za klasični sistem meščanske demokracije govorijo, da je zapleten in počasen. Tako vsaj opravičujejo kapitalistične sestavine, ki so na široko prodrle v današnje meščansko družbo. Podobne pripombe je slišati tudi o samoupravljanju, o njegovi izjemni zapletenosti, neučinkovitosti in počasnosti, o tem, da je v nasprotju s časom in današnjim ritmom življenja in razvoja. Te pripombe prihajajo v glavnem od nasprotnikov samoupravljanja. Zmerom je seveda prav lahko najti argumente za centralistično, avtoritativno odločanje, ki »varčuje s časom, a je učinkovito«. Pri tem je jasno, da se besedi hitro in učinkovito uporabljata samo za to, da bi se z njima prekrila dejanska razredna vsebina kritike.

Prav gotovo je delegatski sistem opravil s takim načinom odločanja, vendar če gledamo v celoti vso poplavo materialov in informacij še zmerom ne moremo reči, da so delegati informirani pravočasno, na sprejemljivi način in o pravih odločitvah, kjer je nujno, da delegacije ob pravem času povedo svojo besedo. Morali bodo skupaj s sredstvi informiranja in družbenopolitičnimi organizacijami raziskati vzroke za tak položaj. V mnogih izvršnih organih še zmerom prevladuje metoda, da dolgo časa v okviru strokovnih organov sami pripravljajo predloge, usklajujejo med resorji s težnjo, da bi prišli pred skupščino z dokončnim predlogom, brez alternativnih rešitev. Zaradi tega je čas, ki je na voljo delegatskim skupščinam in delegacijam prekratek in razprava teče brez večjih ambicij in tudi brez možnosti za neposreden poseg v predlog. Predlogi so pri tem utemeljeni na takšen način, da se delegat le težko znajde. Nimamo izdelane takšne metode, da bi na kratko opisali politični ali ekonomski cilj ter nato podali kratek opis predloga z opozorili o dokumentaciji za tistega ki ga predlog zanima širše.

Kako pa teče delegatsko delo pri nas?

Janko Strajnsak, predsednik konference delegacij za zbor združenega dela pri skupščini Ljubljana Center: »Splošen koncept delovanja delegatskega sistema je jasen — vzajemno prenašanje in zbiranje mnenj. Materiale za silo dobimo, delegacija pa bi morala na svoji seji odločiti, kako naj bi ta material prenesli v bazo in kako bi potem od tam nazaj prenesli zbrana mnenja. Na osnovi teh mnenj bi potem v skupščinski organe prenesli ustrezen sklep. Slika dejanskega stanja pa je drugačna. Delegati se ali ne zavedajo svojih dolžnosti, ne pridejo z materiali za razpravo v bazo. Dostikrat ne smatrajo, da je delegatski sistem toliko resen, da bi se udeleževali sej delegacij. Kje je krivda za to, ne vem. Isto je tudi pri ostalem, družbenopolitičnem udejstvovanju npr. v sindikatu, kjer morajo delati tudi le nekateri posamezniki. Tudi sodelovanje delegacij z ZK in samoupravnimi organi ali pa obratno, še ni na zavidni ravni. Prav te organizacije in organi bi morali pomagati, da pridejo materiali v bazo. Pravzaprav bi morali te pomanjkljivosti reševati širše, v celotni družbi, saj je drugod podobno kot pri nas.

Delegacije se do neke mere zbrane tako, da so sposobne v določenih stvareh tudi same odločati in zato nima smisla, da vse stvari prenašamo na zboro. So pa stvari, o katerih bi morali biti obveščeni vsi — samoupravni organi in baza. Vendar je večkrat tu problem nezainteresiranosti. Tako se morajo do pravega mnenja o določenih stvareh dokopati delegacije same. Delegacije pa se marsikdaj odločajo še nekako tako, kot včasih, bolj po »poslansko«. Prav bi bilo, da bi družbenopolitične organizacije včasih tudi malo pregledale aktivnost posameznikov delegatov in jih tudi zamenjale, če niso upravičili tega, kar smo želeli.

Jernej Jeršan, predsednik konference delegacij za samoupravne interesne skupnosti:

»Volitve delegatov so bile konec leta 1974. Kasneje so se sami delegati glede na svojo strokovno znanje odločili, v kateri samoupravni interesni skupnosti bodo delovali. Po poročilih in zapisnikih lahko vidimo, da so vsi naši delegati aktivni na področjih, v katere so se vključevali. Tako so sprejemali občasne in stalne funkcije in res aktivno delali. Kar se tiče dela in povezave, je tako, da vedno na seji kombinirajo, kdo bo šel na katero izmed naslednjih sej. Mi smo preveč formalni in vezi med delegati vzdržujemo kar prek telefona ali pa osebno, komunikacije med članstvom pa vzdržujemo prek OOS. Nekateri delegati smo zadovoljni, da prisostvujejo posameznim sestankom IO OOS, vsi delegati pa so obvezni o svojem delu poročati na sestankih sindikata in na zborih.

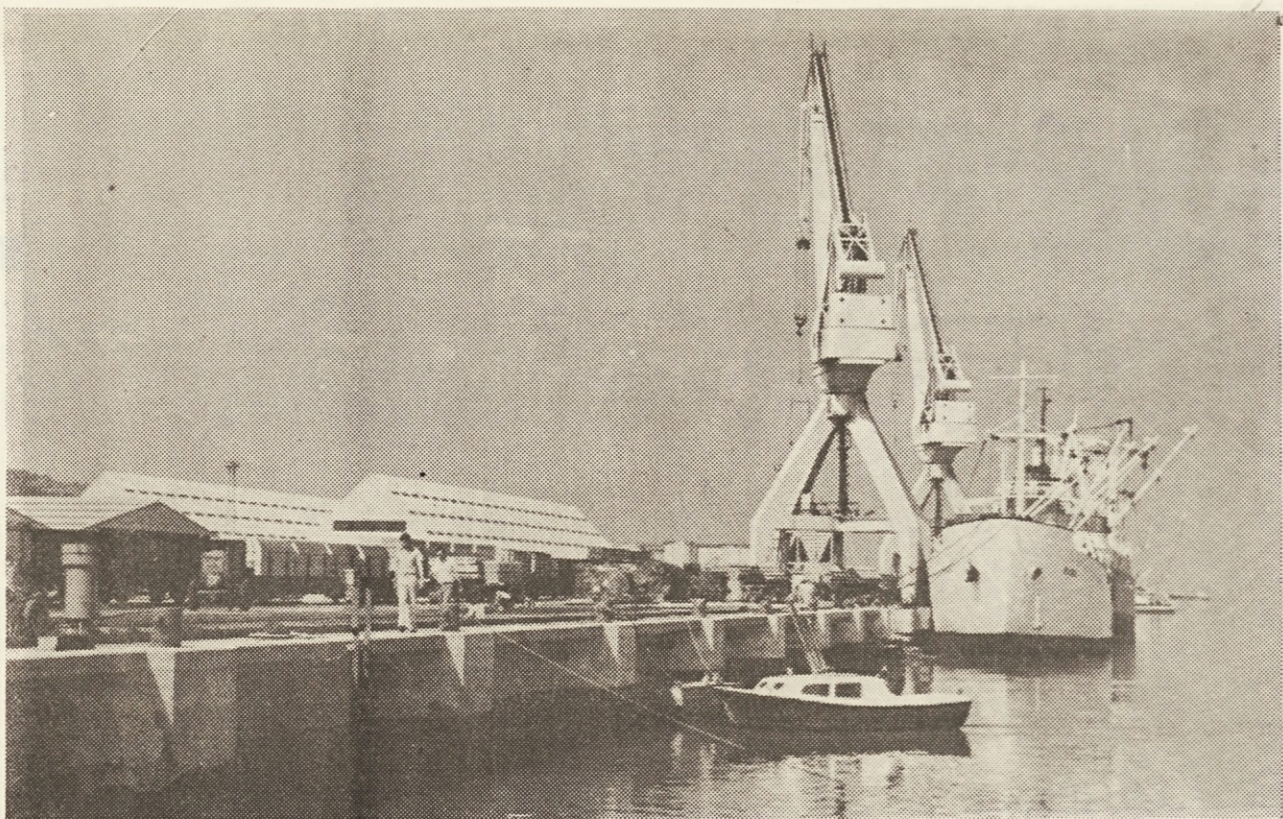
Mislím, da je pozitivno to, da sedaj lahko z aktivnim delovanjem v SIS vplivamo na sprejetje in spremembe zakonskih določil glede vseh vprašanj, ki se tičejo vseh nas v družbi. S pomočjo SIS se lahko kvalitetnejše urejajo določena vprašanja, npr. v zdravstvu.

Vekoslav Pečnik, vodja delegacije za SIS v TOZD Ljubljana-okolica: »Ko delegati dobimo material za eno prihodnjih sej, ga preberemo, če je dovolj zgodaj poslan. Običajno pa ostane za to le malo časa, ker je material razdeljen tik pred sejo ali pa celo med sejo. Naši delegati so iz proizvodnje, bi lahko rekli in ni jim lahko, da bi se kar naenkrat vklopili v razpravo za določene stvari npr. s področja za zdravstveno zavarovanje ali za invalidsko zavarovanje, pa za otroško varstvo, telesno kulturo itd. Gradivo je ponavadi zelo obsežno in težko se je ob službi pretolči skozenj. Če delegat sodeluje še v drugih organih upravljanja, res ostaja zelo malo časa. Potem se ne poglobijo v bistvo problema in čakajo na samo sejo, kaj bo prinesla. Moram reči, da se naši delegati vedno polnoštevilno udeležujejo sej, vendar težko posegajo v tehtne razprave. Pri nas je dosti takih, ki delajo sicer v občini Moste-Polje, živijo pa v drugih občinah in zato imajo drugačne interese do tukajšnjih ljudi. Delegati bi morali izbirati iz tistih vrst, ki tudi na tem območju živijo in ti so zainteresirani za reševanje določenih zadev. Ponekod še vse preveč formalno volimo delegate. Sistem in zamisel delegatskega upravljanja je zelo dober, treba je le paziti pri izbiri delegatov in ustrezno pripravljati seje.

N. M.

Viadukt Preloge v dolžini 559 m bo kmalu služil svojemu namenu

Nova operativna obala, ob kateri lahko pristajajo največje ladje

Izvajamo tudi najzahtevnejše pomorske objekte

Naša TOZD iz Kopra je znana predvsem po tem, da je zgradila na slovenski obali tisto, zaradi česar je postala Luka Koper pomembna ju-

goslovanska in evropska luka. Na mestu, kjer je bilo še do nedavnega morje, se razprostirajo velike luške naprave in objekti, ki so sposobni

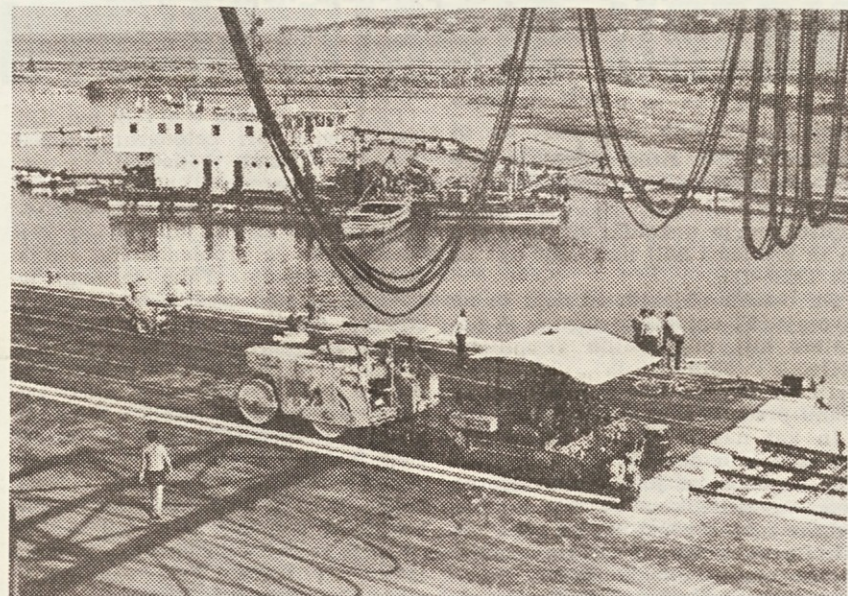
prevzemati velike stalne in trenutne obremenitve. Pri tem pa se nosilni sloj zemljine nahaja v globini povprečno 40 m. Gradisovi ljudje so na tem kosu slovenske zemlje ukrotili 40 m debelo plast morskega mulja, delovanje morja in visoko stopnjo jakosti vetrov — da bi ta kos naše zemlje služil vsem nam tako, kot mi hočemo.

TOZD Koper gradi poleg tega seveda še industrijske objekte, motele in stanovanjske zgradbe ter objekte na avtocestah. Vsekakor pa je pomorska gradnja tisto področje gradbene dejavnosti, ki je naši enoti pritisnilo poseben pečat.

Torej smo le z eno nogo praktično vedno v vodi (poleti in pozimi), z drugo nogo pa se otepamo (neuspešno) gostov na obali, ki pa so postali že kar pravi Primorci.

Naše novoletne želje so velike, vendar niso neuresničljive. Predvsem si želimo čimveč dela. Imeli bi radi upravno zgradbo. Tudi nekaj tehničnega kadra nam še primanjkuje. Lahko vidite, da verjamemo v dedka Mrza. Srečno Novo leto vsem!

Koprski gradisovci

Zaključna dela pri izvedbi nove operativne obale

V novem letu nove naloge za TOZD GE Nizke gradnje

Zaključek leta pomeni v naši enoti tudi prehod iz pretežne mostogradnje zadnjih let na hidrogradnjo v letu 1976. Tako dobiva vstop v novo leto globlji pomen za vse člane naše enote.

V letu 1975 so zgradili delavci naše gradbene enote vrsto pomembnih objektov. Kot je znano, je bil prvotni rok za izgradnjo štajerske avtoceste oktober 1975. Zadovoljni lahko ugotavljamo, da z naše strani ni bilo ovire, da ne bi bili ti objekti predani prometu že ob prvotnem roku. Tako se danes vrsti pred nami skupina sijajnih zgradb, kot so viadukt Vrhole z dolžino 238,45 m, viadukt Preloge z dolžino 558,75 m, viadukt Skedenj I z dolžino 440,20 m, viadukt Skedenj II z dolžino 398,50 m in končno viadukt Slatina z dolžino 438,88 m. Navajamo le največje, skupna površina vseh viaduktov pa je 27.183 m². Viaduktom se pridružujejo še številni nadvozi v skupni površini 11.071 m².

Izvedeni viadukti predstavljajo nov kvaliteten vrh, saj objekti kot Preloge z dolžino 558,75 m, Skedenj I z maksimalnim razponom 120 m in Skedenj II z maksimalno višino stebrov ca. 50 m res niso vsakdanje gradnje. Uspeha se toliko bolj zavedamo ko ugotovimo, da so bili vsi objekti sprojektirani v Gradisovem projektivnem biroju v Mariboru, da je bila celotna tehnologija izgradnje rešena v sodelovanju izvajalske enote in priprave dela podjetja in končno, da je bila vsa potrebna oprema izdelana v Gradisovih delavnicah. Vso nalogo smo torej opravili z lastnim umskim delom in sredstvi in to v času predvidenem za gradnjo pričenši z majem

1972 do oktobra 1975. Novo potrditve je doživela tudi montažna gradnja viaduktov, saj smo jo uspešno prilagodili planiranemu poteku del, terenskim razmeram in konstruktivnim značilnostim viaduktov (horizontalna in vertikalna zakrivljenost, prečni nakloni). Uvedeni so bili tudi 180 Mp prednapeti kabli, kar je omogočalo racionalnejšo izgradnjo konzolne gradnje viadukta Skedenj I. Letošnjo jesen smo končali dela tudi na dveh, po svoje zanimivih objektih in sicer zgornjo konstrukcijo na nadvozu v Krškem in most preko Save v Hrastniku.

Na nadvozu v Krškem smo prvič uporabili nove škatlaste montažne nosilce in tako tehnološko povsem rešili proizvodnjo novega tipa montažnega nosilca. Škatlasti nosilec predstavlja nadaljnji razvoj v montažni gradnji in povečuje izbiro pri oblikovanju prekladne konstrukcije mostov.

Nov most v Hrastniku je učinkovita tehnična rešitev, za katero se je takoj navdušil investitor ob primerjavi z licitacijskim projektom. Osvojena rešitev, ki jo je izdelal Projektivni biro Gradisa v Mariboru, se je izognila vrsti slabih vnotehničnih elementov po prvotni zamisli in velikopotezno rešila priključek Hrastnika na Zasavsko cesto.

V letu 1976 bo težišče našega delovanja v hidrogradnji. V oktobru je bila zaprta gradbena jama 8. agregata HE Fala, prav gotovo eno

najzahtevnejših del, kar jih je opravil naš kolektiv. Te dni smo pričeli z izkopom v gradbeni jami in do konca prihodnjega leta mora biti objekt zgrajen (10.000 m³ betona, 700 t armature).

Veliko obsežnejša je pa naša naloga na Srednji Dravi 2. Poleg tega, da je Gradis nosilec kompletnih gradbenih del in je to obvezo povzročila naši enoti, izvajamo sami jezovno zgradbo z vtočnim objektom v Markovcih in Strojnicu v Forminu. Opraviti moramo 1.500.000 m³ zemeljskih del, pri čemer so izkopi za objekta že opravljeni, vgraditi 115.000 m³ betona in 4500 t armature. Pretežni del te naloge moramo opraviti v letu 1976, saj je rok izgradnje objekta 31. 12. 1977.

Da bomo lahko opravili tako veliko delo, je bilo potrebno izvršiti obsežna pripravljala dela, ki gredo sedaj h koncu. Nemalo naporov bo terjala vloga nosilca posla, saj se pri tako velikem objektu javlja nešteto tehničnih in drugih problemov. Prav gotovo pa so vsi delavci naše enote veseli te naloge, saj predstavlja vrhunec objektov, pri gradnji katerih je naš kolektiv dosegel največje uspehe.

Ob zaključku leta lahko ugotovimo, da so ga delavci naše enote dobro izkoristili in da lahko samozavestno zrejo na opravljeno delo. V novem letu 1976 nas pa čakajo naloge, ki nas spodbujajo še v večji podjetnosti in naporom.

Ob tej priliki se želimo zahvaliti za sodelovanje tudi vsem delavcem Gradisa izven naše enote, vsem pa želimo uspehov polno novo leto 1976.

Bevc Danilo, dipl. gr. ing.

ZDAJ SMO NA KONJU, ALI SE BOMO OBDRŽALI?

● Poglejmo konju med rebra

Ze vrsto let primerjamo poslovne rezultate Gradisa z največjimi gradbenimi podjetji Slovenije. Primerjalni podatki so kazali, da je bil Gradis doslej vseskozi blizu povprečja. V letošnjem letu pa se je tehtnica močno nagnila v prid Gradisu.

Primerjamo podatke iz tričetrtletnega obračuna letos in lani.

● Konj je zrasel — to že vemo

Celotni dohodek Gradisa je znašal več kot dve milijardi novih dinarjev. Povečanje znaša 84%, vtem ko znaša povečanje v 16 podjetjih, s katerimi se primerjamo, precej manj — 59%. Večje povečanje od Gradisa beležijo le trije kolektivi, od katerih je eden »Gradnje« Ptuj, ki je v drugem polletju postal naš TOZD.

Prav toliko kot celotni dohodek, to je za 84% je porasel tudi dohodek. Pri drugih 16 podjetjih je porasel dohodek za 51%, to je manj kot celotni dohodek (za 59%), zaradi česar se je njihova ekonomičnost poslabšala.

● Stroški dol — to bo parola v letu 1976

Ekonomičnost merimo z razmerjem med celotnim dohodkom in porabljenimi sredstvi. V Gradisu je ostala nespremenjena — 1,32, medtem ko se je v 16 podjetjih zmanjšala od 1,40 na 1,37. Kljub zmanjšanju pa je še vseeno višja kot v Gradisu. Še več, samo dva kolektiva imata slabšo ekonomičnost od Gradisa. To nam tedaj kaže, da bomo morali pri nas zdaleč več pozornosti in ukrepov nameniti zmanjšanju stroškov. In kje? Tam, kjer nastajajo! Največji stroški pa nastajajo na obračunskih enotah (sektorji, delavnice). Seveda bo treba tudi pri režijskih stroških — od obračunskih enot, TOZD do skupnih služb — vseskozi varčevati in se ogibati potratnosti.

● Visoka produktivnost — kam z njo?

Število zaposlenih (izračunano iz ur) se je pri Gradisu povečalo za 500 delavcev ali 10%. Zanimivo je, da se je kljub precej večjemu povečanju obsega del pri Gradisu kot pri primerjalnih podjetjih število zaposlenih pri le-teh povečalo v večji meri kot pri Gradisu in sicer za 12%.

KAJ TO POMENI?

Ce računamo produktivnost s celotnim dohodkom na zaposlenega, ugotovimo, da znaša pri Gradisu 313 tisoč din. pri 16 podjetjih pa le 228 tisoč din. Razlika je očitna, saj znaša neverjetnih 37%, za kolikor naj bi bila produktivnost v Gradisu višja nad drugimi kolektivi! Le eno podjetje od šestnajstih ima višjo produktivnost.

Pa ne le nivo tega kazalnika produktivnosti, tudi njegova dinamika kaže na velike razlike. Še lani ob tričetrtletju je kazal celotni dohodek na zaposlenega v Gradisu »samo« 17% nad povprečjem, letos pa — kot že

omenjeno — 37%. Porast kazalnika v Gradisu znaša 67%, v drugih 16 podjetjih pa 43%.

● Dobri OD so zasluženi — ali v vseh TOZD?

Osební dohodki in prejemki so se v Gradisu povečali za 65%, v 16 podjetjih pa za 47%.

Toda nas bolj zanimajo OD na zaposlenega. Še lani ob tričetrtletju so znašali 29.064 din, kar je bilo celo 2,6% pod povprečjem OD v 16 podjetjih, kjer so znašali 29.853 din. Letos ob tričetrtletju pa so se povečali na 43.792 din, s čimer so presegli povprečje 16 podjetij za 11,7%!

Kljub tako ugodni višini OD na zaposlenega v Gradisu, pa znaša pri nas njihov delež v celotnem dohodku 14%, pri 16 podjetjih pa 17%.

● Ne hvalimo se z dobičkom, ki je pa ni — inflacijski

Kje je tedaj razlika? V ostanku dohodka. Lani ob tričetrtletju je v Gradisu znašal delež ostanka dohodka v celotnem dohodku (profita stopnja) 4,8%, letos pa 6,1%. V primerjalnih podjetjih pa je ta stopnja znašala lani 5,4%, letos pa prav toliko, to je 5,4%. Ti štirje primerjalni odstotki so več kot zgovorni; in to ne le v primerjavi z največjimi gradbenimi kolektivi, marveč tudi v primerjavi z ostalim gospodarstvom, pri katerem (razen v nekaterih panogah — tekstilni industriji npr.), je bila profita stopnja stalno višja od 5%, če ne od 6% navzgor.

● Rentabilnost je zadovoljiva

Na en dinar povprečno uporabljenih poslovnih (osnovnih in obratnih) sredstev smo ustvarili 52 par dohodka, to je eno paro več kot lani. V 16 kolektivih so donosnost (rentabilnost) uporabljenih sredstev prav tako povečali za eno paro, vendar na nižji ravni — 44 par.

To pomeni, da je donosnost v Gradisu za 18% višja kot v primerjalnih podjetjih. Samo štiri podjetja od šestnajstih imajo boljše donosnost kot mi.

Stopnjo likvidnosti kot razmerje med kupci in dobavitelji smo močno popravili od lanskega tričetrtletja sem in sicer od 0,56 na 0,73. S tem smo se skoraj izenačili s povprečjem obravnavanih podjetij, pri katerih se je stopnja likvidnosti dvignila od 0,70 na 0,74.

● Politika amortizacije — jezikček pri poslovnem odločanju

Po akumulativnosti, kjer vštevamo (v števec) poleg ostanka dohodka še pospešeno amortizacijo, vse skupaj pa primerjamo s celotnim dohodkom, smo se letos izenačili s povprečjem, vtem ko smo še lani zaostajali za več kot 10%.

Poleg porasta ostanka dohodka je na izboljšanje akumulativnosti vplivala tudi povečana pospešena amortizacija. Le-ta se je v Gradisu povečala kar za 173%, medtem ko je pri 16 podjetjih porasla za 63%. Glavni razlog tolikšni razliki je v predčasnem prehodu (revalorizaciji) osnovne vrednosti strojev težke mehanizacije in avtomobilskega parka od knjižne na dejansko tržno vrednost.

To smo storili v pravem času — v dobi konjunktura — zato naš revalorizacija ne bo prizadela, kot se to lahko pričakuje pri drugih kolektivih zlasti še pri tistih, ki nimajo oziroma ne bodo imeli zasedenih svojih zmogljivosti (predvsem strojev).

Pospešena amortizacija predstavlja v Gradisu skoraj polovico vse amortizacije, pri ostalih podjetjih pa ne dosti manj — 48%. To pomeni, da imamo zdaj pri Gradisu v poprečju skoraj enake amortizacijske stopnje (nad predpisanimi) kot pri ostalih podjetjih. Še vedno — in to

kljub tolikšnemu povišanju pospešene amortizacije — pa predstavlja amortizacijo v Gradisu komaj 3,1% vseh porabljenih sredstev, v tem ko znaša pri 16 največjih gradbenih podjetjih Slovenije 3,6%!

Iz vsega navedenega o amortizaciji bi kazalo povzeti zaključka:

1. bil je zadnji čas, da smo naša sredstva pravilno ovrednotili in začeli obračunavati po obsegu višjo amortizacijo;

2. ker še nismo dosegli poprečka sorodnih podjetij, ne bomo smeli v prihodnje zniževati amortizacije; nasprotno, morali jo bomo povečevati, ker jo bodo morala povečati vsa podjetja zaradi revalorizacije, ki smo jo mi dejansko že izvedli pri 2/3 vseh osnovnih sredstev.

● PERLA — vedno bolj dragocena informacija

Vse navedene podatke, zlasti kazalnike o uspešnosti poslovanja, lahko na koncu povzamemo s skupnim kazalnikom:

P — rodutivnost	128 (117)
E — konomičnost	97 (96)
R — entabilnost	116 (100)
L — ikvidnost	100 (90)
A — kumulativnost	100 (100)
PERLA torej,	

Med šestnajstimi podjetji oziroma skupaj z Gradisom sedemnajstimi — zasedamo šesto mesto z nadpovprečnim indeksom 107,8 (po posameznih kazalnikih so indeksi navedeni zgoraj. Ti so malo drugačni kot omenjeni v tekstu, ker je Gradis povsod všteti v celoto). Skoraj ni verjeti, da smo še ob polletju letos zasedali 12 mesto s podpovprečnim skupnim indeksom 99,4 in s posameznimi indeksi kot so navedeni zgoraj v oklepajih. Vidimo, da smo se poboljšali zlasti v likvidnosti, kar je več kot dobro. Viden je napredek tudi pri produktivnosti in rentabilnosti. Pri akumulativnosti pa bomo morali paziti zlasti na politiko amortizacije.

S tričetrtletnim rezultatom smo torej lahko zadovoljni, čeravno imamo tudi grdo — nelepoto piko pri ekonomičnosti.

● Še enkrat — stroški dol — zares

Ta pika v naši »redovalnici« nam narekuje — kot že omenjeno — povečati napore za zmanjšanje stroškov, za varčevanje. Kako to storiti bolje kot ravno s ponovno oživitvijo našega akcijskega programa stabilizacije. Najprej bomo APST oziroma smo ga že »modernizirali«, to je priredili za sedanjí čas, ga s skupnimi močmi priredili za vsako TOZD, službo, samoupravni organ, ga seveda sprejeli — kar doslej nismo storili — nato pa na delo.

Nič ali skoraj nič nam ne bo uspelo izboljšati, če... če... če:

— bomo še naprej nagrajevali vse organizatorje enako, ker imajo ravno oni škarje v rokah;

— bo parola »mir v hiši« še naprej rdeča nit našega poslovnega obnašanja, to je zlasti obnašanja (ne vsega) vodstvenega in vodilnega kadra;

— ne bomo namerili drobnogleda, to je plana kot vnaprejšnjih informacij in analiz, kot povratnih informacij, na našo osnovno celico — obračunsko enoto.

V novem letu naj bi bilo (vse) drugače, se razume — (še) bolje! To bo težko, ker je Gradis kot veliko kolo vztrajnika, ki se bodisi težko zažene pa tudi zaustavi.

Ker cene ne bodo šle niti hotele navzgor, bodo morali iti stroški (relativno) navzdol, sicer ne bo niti (vse) drugače niti (še) bolje — v tem letu 1976.

Stane Uhan

Naše naloge smo v celoti izvedli

Ce se ozremo na leto 1975, katero se že poslavlja, ne moremo mimo ugotovitve, da smo ga zaključili uspešno ter da smo naloge, ki smo si jih zadali v začetku leta, uspešno izvedli.

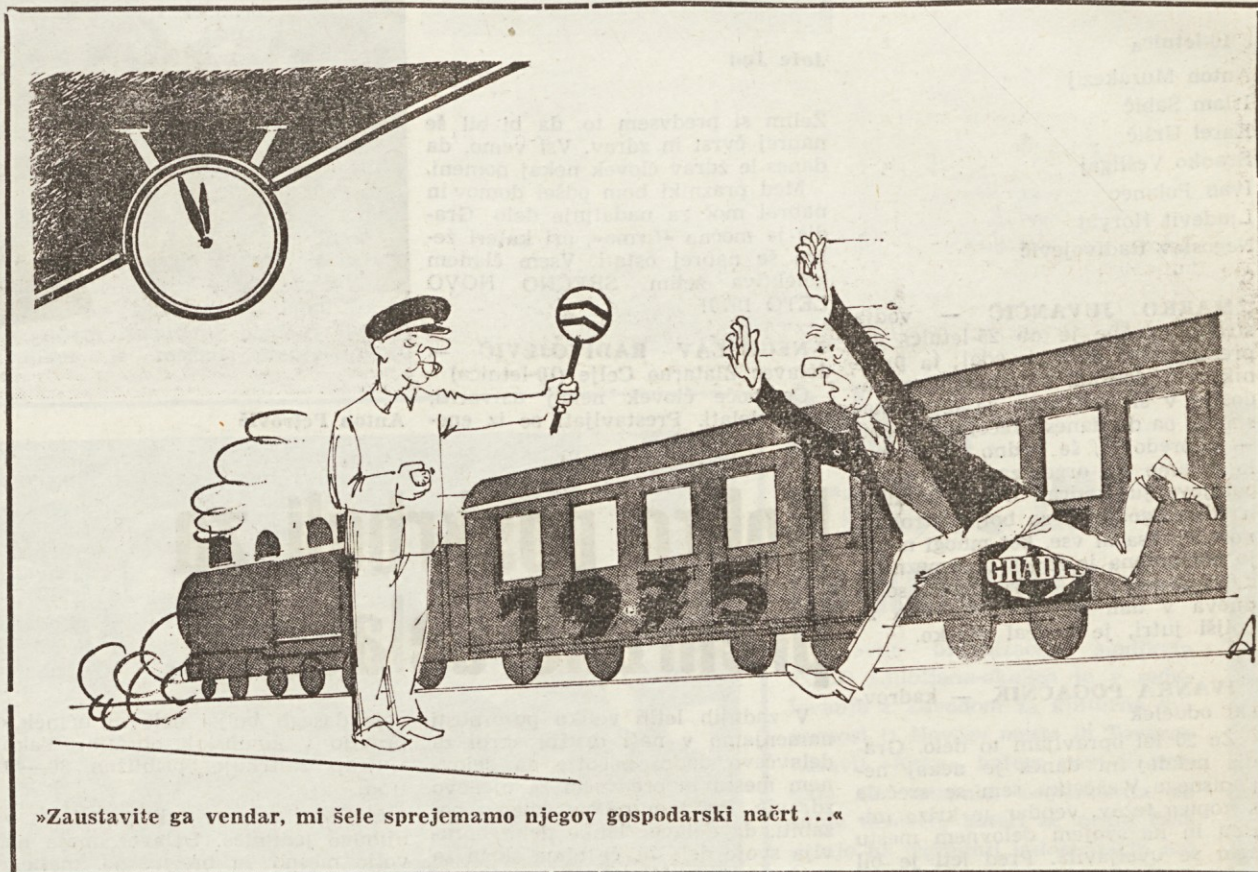
Vrsto novih objektov, več kot kdajkoli prej, smo v letošnjem letu predali investitorjem. Naj jih naštejemo le nekaj: — dva bloka s po 29 stanovanji za samoupravno stanovanjsko skupnost, športno dvorano za telesno-kulturno skupnost, laboratorij in ambulante za splošno bolnišnico, olimpijski bazen v Kidričevem za Krajevno skupnost Kidričevo, polnilnico brezalkoholnih pijač za Petovio; vodohrami v Majšperku za Komunalno podjetje.

Poleg omenjenega, smo izvršili več adaptacij (sodelovali smo pri obnovi celotne zgorale opekarne v Zabljaku ter dela dokončali v rekordnem času, saj je proizvodnja stekla

že v treh mesecih), razna vzdrževalna dela ter tako pripomogli k lepšemu izgledu mesta Ptuja.

V drugi polovici leta nam je na licitacijah uspelo izlicirati nekaj večjih objektov: 30-stanovanjski blok v Kidričevem, 85-stanovanjski blok v Ptuj, učne delavnice s strokovno službo in kuhinjo v Dornavi, gradnja mehanične delavnice v Ptuj, pripravljamo pa tudi pogodbo za 95-stanovanjski blok ter kotlovnico za celotno novo stanovanjsko naselje, ki je v planu v naslednjih petih letih.

Nalogo, priključiti se večjemu podjetju, smo izvedli v mesecu juniju, ter po uspešnem referendumu

postali najmanjša TOZD v sestavi GIP »GRADIS«.

Se z večjim elanom in občutkom varnosti v velikem podjetju smo se lotili dela. Prešli smo na gradnjo s tunelskimi opazi, ki so nam omogočili prevzeti dela v kratkem času.

Velike težave imamo še vedno z dobavo betonskih agregatov, saj imamo v Ptuj le eno separacijo, katere kapaciteta pa ne zadošča vsem potrebam. Zato nameravamo v letu 1976 postaviti lastno separacijo ter kasneje tudi betonarno, ki bo služila tudi GE Maribor. S tem si obetamo veliko prednost, saj je

konkurenca na licitacijah vse večja, materiali v lastni separaciji in betonarni pa bodo dosti cenejši. Tudi dobava bo zagotovljena, saj smo velikokrat primorani voziti agregate iz Maribora.

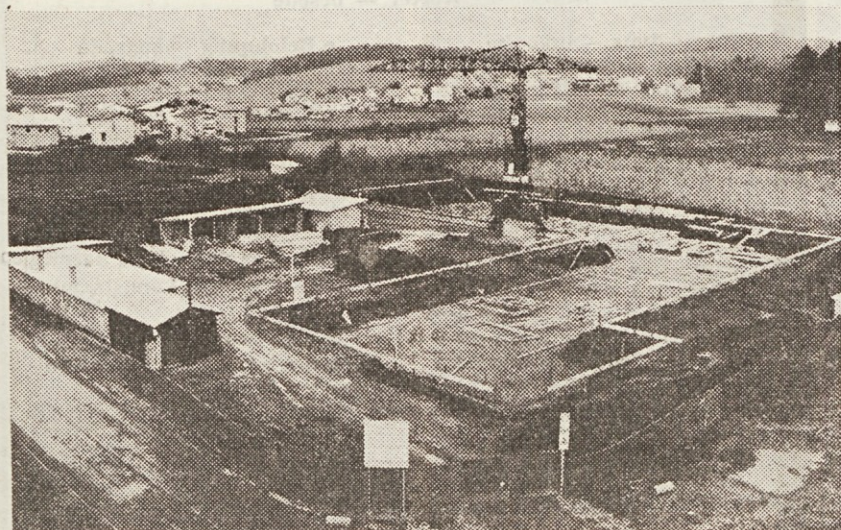
Razen vseh vrst gradbenih del izvajamo še vsa mizarstva in parketarska dela ter polaganje vseh vrst podov iz umetnih mas. Mizarstvo obrat v zadnjih letih povečal realizacijo za nekaj sto odstotkov, zato delovni prostori ki so bili zgrajeni pred 25 leti ne zadoščajo, oz. so celo nemogoči za današnje razmere.

Trudimo se, da delovnemu človeku omogočimo čimboljše delovne pogoje, saj s tem povečujemo delovni efekt in samo počutje delavca, in smatramo, da je nujno, da v najkrajšem času zgradimo novo mizarstvo delavnico z vsemi potrebnimi delovnimi sredstvi ter bo tako zmožna izvajati in prevzeti dela za našo TOZD, kakor tudi dela za druge investitorje.

V upanju in pričevanju še uspešnejšega naslednjega leta kličemo vsem Gradiscem ob Novem letu SREČNO 1976!

Jurij Gjurašek

»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 5

Začetek izgradnje novega 85 stanovanjskega bloka v Ptuj

Tudi v Celju svečana seja Delavskega sveta

Podeljena priznanja jubilantom

Pred nedavnim je bila v hotelu »EVROPA« v Celju svečana seja delavskega sveta GIP »GRADIS« TOZD GE CELJE.

Predsednik delavskega sveta Malgaj ing. Jože je v uvodnem govoru pozdravil vse navzoče, še posebno nagrajence.

Za 25-letnico prizadevnega dela pri podjetju so bili nagrajeni:

Albert Praprotnik
Marko Juvančič
Marjan Kopušar
Anton Strožič

Jubilejne nagrade so prejeli:
60-letniki

Ivan Pilko
Jože Jud

50-letniki

Đorđe Domuz
Stefan Srnec
Pavel Polgar
Milan Regvar
Rajko Slavulj

Za nesebično in požrtvovalno delo na področju varstva pri delu so bili nagrajeni

Bela Benko
Rudi Lukner
Anton Petrovič
Jože Zalík

Po končani podelitvi nagrad so nagrajenci na družabnem večeru še zaplesali in si bili edini, da si želijo še mnogo podobnih srečanj.

GIP »GRADIS«
TOZD CELJE
Vili Jazbec

Za 20 let so nagrade prejeli:

Martin Pečovnik
Jože Jud
Marija Mihelič
Janez Silak
Salib Bešič
Ivanka Pogačnik

15-letnica

Anton Vuk
Stefan Petrovič
Stefan Murk

10-letnica

Anton Murakezij
Islam Sabič
Karel Uršič
Branko Vešligaj
Ivan Polanec
Ljudevit Horvat
Negoslav Radivojevič

MARKO JUVANČIČ — vodja strojne službe je ob 25-letnici neprekinjenega dela povedal; ta praznik sem dočakal s ponosom in radostjo v srcu. Gradis se je od nastanka pa do danes precej spremenil — napredoval, še vedno pa premalo delamo na organizaciji ter izpopolnjevanju kadra. Danes nudimo izredne ugodnosti za boljše strokovnost. Praksa ni vse, kot mnogi mislijo, pomembna je zavest posameznika, kajti zavedati se moramo, da iz dneva v dan učimo in borimo za boljši jutri, je končal Marko.

IVANKA POGACNIK — kadrovski oddelek

Ze 20 let opravljam to delo. Gradis nekdanj in danes je nekaj nepopisnega. V začetku sem se srečala s kopico težav, vendar je kriza minila in na svojem delovnem mestu sem se uveljavila. Pred leti je bil večji problem iskanja delovne sile. Organizacija in mehanizacija sta pesali. Danes, ko so se posamezne enote med seboj povezale, je postal Gradis močan kolektiv. Človek se po tolikih letih navadi na ljudi, na okolje, v katerem dela. Podjetje nam nudi mnoge ugodnosti. Kadrovska služba ima vsestransko podporo in razumevanje. Želim, da bi ostal Gradis takšen kot je, je poudarila Ivanka!

MURK STEFAN — delavec v TE Soštanj

Ja, pred 15 leti je bilo vse drugače. Takrat ni bilo toliko strojev.

Stefan Murk

Spominjam se prvega dne pri Gradisu, ko sem prišel za lopato. Ni mi žal, da sem prišel v kolektiv, v katerem nameravam ostati še naprej. Delal sem že na prejšnjih etapah TE — v Soštanju in upam, da bom dočkal še kakšno fazo.

JOŽE JUD — KV tesar TE Soštanj — jubilejne nagrade (60-letnica)

Rojstni dan sem preživel v službi. Sele zvečer sem se spomnil, da sem za leto dni starejši, kar pa nikdar ne čutim. Za slavlje ni bilo časa, kajti drugo jutro je bil delovni dan.

Jože Jud

Želim si predvsem to, da bi bil še naprej čvrst in zdrav. Vsi vemo, da danes le zdrav človek nekaj pomeni. Med prazniki bom odšel domov in nabral moč za nadaljnje delo. Gradis je močna »firma«, pri kateri želim še naprej ostati. Vsem članom kolektiva želim SREČNO NOVO LETO 1976!

NEGOSLAV RADIVOJEVIČ — delavec Zlatarne Celje (10-letnica)
Če hoče človek nekaj ustvariti, mora delati. Prestavljati se iz ene-

Dobro poskrbeli za prehrano delavcev

V zadnjih letih veliko pozornosti namenjamo v naši družbi skrbi za delavčovo dobro počutje na delovnem mestu in predvsem za njegovo zdravje. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da delavec lahko dobro opravlja svoje delo le, če nima skrbi za svoje osnovne potrebe — za stanovanje in prehrano. Danes bi radi spregovorili o eni izmed naših temeljnih organizacij za katero lahko rečemo, da je najbolje poskrbela za svoje zaposlene glede njihove prehrane.

Kovinski obrati v Ljubljani imajo že nekaj let sklenjeno pogodbo s podjetjem VIATOR da jim pripravljajo in dobavljajo hrano tako rekoč na delovno mesto. Že ob pol šestih zjutraj pripeljejo zajtrk, da se ljudje okrepčajo že pred delom, za tiste pa, ki pridejo zadnji trenutek v službo, servirka prinese čaj ali mleko ter sendviče v delavnice »Raje 5 minut zamude na delu, pa bomo zato kas-

ga v drugo podjetje ni dobro. V desetih letih sem doživel veliko lepih pa tudi grenkih trenutkov, vendar sem napore zdržal. Moraš imeti voljo in zavest. Želim še naprej ostati zvest kolektivu.

RAJKO SLAVULJ — upokojenec — 50-letnik

Prej sem bil delavec in pomožni skladiščnik, danes pa sem v pokoju. Rojstni dan sem preživel doma z družino. Ni še dolgo tega, ko je pri podjetju začel delati sin in upam, da ne bo razočaral. Zahvaljujem se kolektivu za nagrado in prijetno srečanje.

Rajko Slavulj

ANTON PETROVIČ — delovodja — Trbovlje — dobitnik plakete za varstvo pri delu

Pri Gradisu sem zaposlen 19 let. Plaketa, ki sem jo dobil za nesebično in požrtvovalno delo na področju varstva pri delu, mi pomeni več, kot si predstavljate. Nagrade nisem pričakoval. Danes moramo skrbeti za varno delo človeka na delovnem mestu. Želel bi, da bi se tudi mlajši kader boril za boljše varnost delavcev in skrbel za dobro počutje na delovnem mestu. Človek je samo človek, je odločno in z žarom v očeh zaključil Tone.

Anton Petrovič

Učimo se nemški

WIR LERNEN DEUTSCH

79 Lektion

Fortsetzung der 78 Lektion: Anwendung der Präpositionen:

Ergänzen Sie den Dativ oder den Akkusativ!

1. Der Student setzt sich auf sein — Platz, öffnet sein Buch, taucht die Feder in — Tintenfass, stützt den Arm auf — Buch, blickt auf — Tafel und schreibt die Wörter in — Heft.

2. Neben — Schüler steht der Lehrer. Er hält ein Buch in Hand, er beugt sich über — Schüler und verbessert die Fehler in — Heft.

3. Gestern abends ging ich in — Kino, löste ein Eintrittskarte an — Kasse, steckte die Geldtasche wieder in — Rock und trat in — Zuschauerraum.

4. In — Saal war es dunkel, ein Diener führte mich auf — Platz; ich liess mich auf — Sitz nieder; auf — Leinwand lief ein Film; vor — (ich) sass ein dicker Herr; ich konnte nicht gut auf — Leinwand blicken.

Ergänzen Sie den Genitiv, Dativ oder Akusativ:

1. Ein Gelehrter sass den ganzen Tag — Hause über sein-Büch-.

2. Für sein-Arbeit brauchte er Ruhe.

3. Aber wegen — Nachbarn konnte er nicht in Ruhe arbeiten.

4. Nämlich auf — link- Seite wohnte ein Schmied und rechts neben — ein Schlosser.

5. Der Lärm aus beid- Werkstätt- drang während — ganz-Tag- an sein Ohr.

6. Leider konnte der Gelehrte selbst nicht ausziehen; denn das Haus, in welch- er wohnte, war sein Eigentum.

7. Da schichte er endlich einen Freund zu — lärmend- Nachbar-.

8. Dieser sagte zu — jed. von — (sie): »Wenn Sie aus Ihr-Wohnung ausziehen, so bekommen Sie von — Herr- Professor hundert Mark.«

9. Am nächsten Morgen sass der Gelehrte in sein- Studierzimmer, da klopfte es an — Tür. Er rief: »herein!«

10. Beide Handwerker traten in — Zimmer, nahmen die Mütze von — Kopf und sagten: »Wir vollen ausziehen; wir haben eine neue Wohnung gefunden.«

11. Der Gelehrte war hocherfreut; er griff in sein- Brieftasche und drückte jedem die versprochene Belohnung in — Hand.

12. Dann geleitete er die beiden Besucher nach — Tür, und bei — Abschied fragte er: »Wohin ziehen Sie denn jetzt?«

13. Da antwortete der Schmied: »Der Schlosser zieht in mein-Wohnung, und ich ziehe in — seinig-.«

Ergänzen Sie den Genitiv! Beantworten Sie folgende Fragen:

1. Wann haben Sie Ferien? (während, Sommer).

2. Warum wird das Kind bestraft? (Ungehorsam).

3. Wo liegt Bayern? (diesseits Alpen).

4. Wo befindet sich das Gasthaus? (oberhalb, Wasserfall).

5. Wo findet das Fest statt? (ausserhalb, Stadt).

6. Innerhalb welcher Zeit müssen Sie die Schulden abzahlen? (innerhalb, während, Jahr).

7. Nimmt Ihr Freund an dem Ausflug teil? Ja, (trotz, seine Erkältung).

8. In welcher Zeit hat der Ausländer die Sprache gelernt (innerhalb, ein Jahr).

9. Was gebe ich dem Jungen für das Tragen des Koffers? (lieber Geld, anstatt, Zigaretten).

10. Wo ist die Quelle des Flusses? (unterhalb, Schloss).

Ergänzen Sie in folgenden Sätzen Präpositionen, Artikele und Endungen:

1. Der Student rauchte — Hörsaal — Verbot.

2. Er wohnt — Haus — sein Vater.

3. Der Diener wurde — Diebstahl — 3 Monate Gefängnis verurteilt.

4. In den Kinos ist der Zutritt für Personen — 18 Jahre oft verboten.

5. Mein Freund wird — Deutschland kommen, er wird — Ostern — Berlin ankommen.

6. Wir übersetzen das Buch — Russische — Deutsche.

7. Der Student verkehrte nur — seine Landsleute.

8. Diese Arbeit geht — mein Kräfte.

9. Ich habe diese Oper heute — erstes Mal gehört.

10. Der Lehrer steht — Schüler; er erzählt ihnen ein Märchen — alte Zeit.

11. Der Kranke stützte sich — ein Stock.

12. Beim Regen sucht man Schutz — Bäume.

13. Er füllte sein Glas — Wein.

14. Der Gefangene schulg — Faust — Tür.

15. — Anfang und — Ende der Vorstellung drängen sich die Menschen — Garderobe des Theaters.

16. Der Kranke liegt — Sofa, aber es ist besser, wir legen ihn — Bett.

17. — 14 Tagen fangen endlich die Ferien an, dann fahren wir Berge oder — Meer.

18. — Tod ist kein Kraut gewachsen.

19. Die vorjährige Ernte war — grosse Hitze und lange Trockenheit ziemlich gut.

20. Es ist keine Kunst, grosse Reisen — viel Geld zu machen, aber ganz — Geld kann man auch nicht reisen.

Wörter — besede

Anwendung — uporaba
tauchen in — vtakniti v
stützen — upirati
eine Eintrittskarte lösen — kupiti vstopnico
r Zuschauerraum — prostor za gledalce
sich auf einen Sitz niederlassen — vstesti se na sedež
e Leinwand — platno
r Gelehrte — učenjak
r Schmied — kovač
r Schlosser — ključavničar
r Lärm dringt an mein Ohr — ropot prodira na moje uho
ausziehen (o, o) — izseliti se
lärmn — razgrajati
r Handwerker — rokodelce
hohererfreut — zelo vesel
e Brieftasche — denarnica, listnica

e Belohnung — nagrada
geleiten — spremljati
r Abschied — slovo
r Wasserfall — vodopad
r Ungehorsam — neposlušnost
teilnehmen an — udeležiti se
e Erkältung — prehlad
e Endung — končnica
r Diebstahl — tatvina
e Gefängnis — ječa, kaznilnica
r Landsmann (Landsleute) — rojak
s Märchen — pravljica
r Schutz — varstvo, okrilje
e Faust — pest
sich drängen — prerivati se, gnesti se
s Kraut — zel, zelišče, zelje
e Trockenheit — suša, suhota

Novoletne želje

TOZD GE Celje

Se nekaj dni nas loči do novega leta. Pozabili bomo na težave in zadržali v beli dan. Kot že tolikokrat do sedaj si bomo spet izrekli vse naj, naj. Povprašal sem nekaj članov GIP GRADISA TOZD CELJE — sektor Soštanj, katerega dogodka se najbolj spominjajo v minulem letu. Kje in kako ga bodo preživeli in kaj si žele v novem obdobju.

Ivan Janušič — delovodja — Soštanj objekta v Velenju — Samski dom in družbena prehrana, sta ponosa vredna. Sodeloval sem pri gradnji in Velenje je z njim bogatejši.

Ivan Janušič

Novo leto bom z družino dočakal v Celju. Samopostrežna restavracija vedno dobro organizira rajanje. Želim, da bi TE v Soštanju srečno dočakala svečano otvoritev.

Andrej Sagadin KV tesar TE-Soštanj. — V tem letu se najbolj spominjam dogodka, ko sem se vrnil od vojakov. Bil sem naj-srečnejši človek na svetu.

Novo leto bom preživel doma. Upam, celo prepričan sem, da ga bomo žingali tja do belega dne. Sem KV tesar. Želel bi še napredovati, ter se dobro »vkllopiti«
v nov delovni kolektiv.

Ljubo Jankovič, VK tesar TE-Soštanj. — V začetku leta 1975 sem napravil izpit za VK tesarja. Povečal se je dohodek, kar je vsekakor velik korak naprej. Upam, da sem opravičil zaupanje.

Novo leto bom preživel doma s prijatelji. pa tudi (prijatelji) domači bodo veselili snidenja. Ko se bo izteklo leto in bo kazalec na veliki uri oznail pričetek novega leta, bomo ob stiskanju rok pozabili vse težave. V letu 1976 bi želel s pričetkom gradnje hiše. Podjetju pa želim veliko novih objektov ter izboljšanje kulturno-sportne dejavnosti.

Hasim Hrapič, KV tesar TE-Soštanj. — Spominjam se dogodkov, ki sem jih preživel doma. Novo leto bom dočakal med domačimi. Krepko ga bomo srknili želim si še veliko zdravih in zadovoljnih let. Gradisu pa čimveč gradnje, od katere je odvisen tudi naš dohodek.

Želje so različne. Vsak jih bo več ali manj uresničil, druge pa se bodo premaknile za prihodnje leto. Celotnemu kolektivu srečno Novo leto 1976.

Vili Jazbec,
GRADIS CELJE

OGEM — Pobrežje

Slavko Kermel, VK tesar
Želim, da bi imeli več dela v Mariboru in bližnji okolici. To bi zlasti ugajalo našim starejšim članom. Obenem je moja želja tudi

Slavko Kermel

ta, da bi v letu 1976 imeli občinski organi več upogleda na našo TOZD.

Milan Cučej, KV ključavničar
S sedanjim delom Gradisa sem zelo zadovoljen. V bodoče želim, da bi imeli več dela, kar prinaša boljši standard in večje zadovoljstvo. Ob koncu želim vsem članom kolektiva srečno in zadovoljno novo 1976. leto.

Marjan Žizek, učenec
Sem učenec tesarske stroke I. letnik. V Gradisu se kar dobro počutim. Za nas učence je vse preskribljeno in želim, da bi bilo tako tudi v letu 1976.

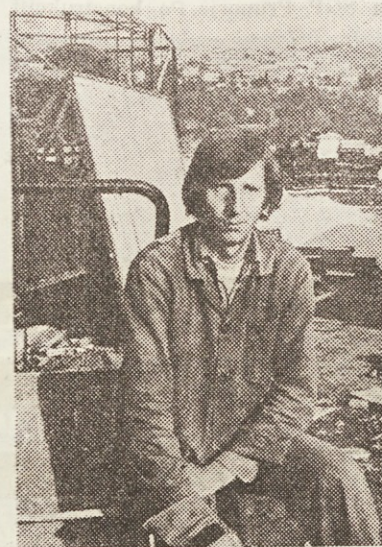
Jovičević Sico

Salih Jusić: »Rad bi, da bi prišli čimprej prazniki in bi tako lahko šel domov. Želim si, da bi vsi, ne samo jaz, lepo praznovali Novo leto in da bi nam bilo naslednje leto srečno ter uspešno tudi v delu.«

Marjan Žizek

Kudić Munib: »Imam tako željo, ki se ne more uresničiti: da bi vsi tisti v Gradisu, ki potrebujejo stanovanje, tega tudi res dobili. Zase in za moje sodelavce pa želim, da bi nam enota preskrbela boljše hrano kot jo imamo sedaj na gradbišču.«

Salih Jusić

Sulejman Biščević: »Ne želim si ne velike plače, ne kaj drugega, samo to, da bi se jaz in vsi drugi na Silvestrovo imeli vse najboljše in da bi se dobro navešili.«

Ivan Keršikla

O delu dokumentacijskega centra v ROS

Vprašali so me: »Kako delate v vašem — našem dokumentacijskem centru; kaj, koliko, komu, v kakšni obliki... Napišite kaj ob koncu leta!«

Najprej naj povemo, da nas je izraženo zanimanje za naše delo zelo razvedrilo. O našem delu pa sledeče:

Predvsem — ne manjka nam ga. Tega smo delavci dokumentacijskega centra veseli. Vendar pa včasih želimo, da bi bilo v Gradisu več ljudi, ki bi se obračali na nas. Smo namreč mnenja, da so v podjetju še ljudje, ki bi jim naše delo lahko koristilo, pa najbrž še ne vedo za nas oz. se nas ne spomnijo, ko v naglici lastnoročno brskajo po knjigah in knjižnicah za podatkom.

Potem pa se, ker pač ne utegnemo več »zapravljati časa«
z iskanjem, odločijo za rešitev naloge, ki pa morda ni najuspešnejša ali pa ima za posledico dvotirno delo — ponovno odkrivanje smodnika — kot temu včasih pravimo. Morda nekdo v posredni ali celo neposredni bližini rešuje ali pa je že rešil isti problem.

Hiter razvoj znanosti ima za posledico tudi to, da podatki in znanje na vseh področjih hitro zastarevajo. Le težko se posameznik — strokovnjak poleg rednega dela v službi in drugje še pogloblja in dovolj dodatno izobražuje v vsej širini svoje stroke. Zato mu je potrebna pomoč. Nekdo mu mora pripraviti selektivne podatke, izvlečke ali pa vsaj kartotečno urejene podatke tako, da so mu takoj pri roki, ko jih rabi in da so tisti, ki jih ima pred seboj, tudi zadnji izsledki znanosti.

To funkcijo ima dokumentacijski center in njegova INDOK dejavnost.

Formirali smo se nekako pred tremi leti. Do danes smo uspeli na tem področju marsikaj urediti. Naš knjižniški fond smo uspeli povečati od približno 900 knjig, ki smo jih prevzeli s knjižnico biroja za projektiranje, na 1554 knjig. Vsaj delno smo uspeli tudi s centralno nabavo literature. Ta se nabavlja v pretežni meri preko našega centra. S tem imamo pregled nad literaturo v podjetju. Ze marsikatero dvojno nabavo knjig smo brez škode lahko preprečili, kar je pri današnjih cenah knjig že omembe vredno.

Posebno pozornost posvečamo tudi strokovni periodiki. Ves ta material dokumentacijsko obdelujemo. Na osnovi te obdelave sestavljamo knjižnični bilten, preko katerega obveščamo strokovnjake v podjetju. V času našega delovanja smo izdali 18 številk knjižničnega biltena. Ta izhaja v nakladi 140 izvodov. Posameznikom, ki se bavijo s še ožjo panogo v podjetju, izdelujemo t. im. alarmne informacije prav iz njihovega ožjega področja. Nekateri nam izražajo za to priznanje, ker jim ta način obveščanja ustreza. Pa tudi to se dogaja, da naš bilten neopažen obleži v predalu ali pa služi s svojimi praznimi hrbtnimi stranmi za skicirni papir. So primeri, ko se nekdo namenoma ne poslužuje biltena, ker ga on osebnost ne prejema. No, to so upam osamljeni primeri in jih kolikor je možno preprečujemo.

Vsak pač mora razumeti, da naklada biltena ne more biti neomejena. Sicer pa z odklanjanjem pomoči, ki mu jo nudimo, škoduje predvsem vsak sam sebi.

Kljub vsemu temu je bil po naši evidenci bilten v letu 1975. 40-krat koriščen za nabavo informacij. S tem je po naši presoji upravičil svoj obstoj.

Zadali smo si tudi nalogo urediti standarde. Uspeli smo zbrati vse veljavne JUS standarde iz področja gradbeništva V teku pa je tudi nabava ustreznih DIN norm, ki so pogosto odresilni, saj je še mnogo področij, kamor naši JUS še niso posegli. Iz področja standardov so najpogostejši izposojevalci TOZD OGP Ljubljana in projektanti konstruktorji.

Niso osamljeni primeri, ko se obračajo na nas tudi ne gradisovci. Tudi tem smo v mejah naših možnosti radi na voljo. Seveda ob zavesti — najprej domači. Tudi sami se poslužujemo uslug, ki nam jih nudijo drugi. Sodelujemo s 5—6 knjižnicami v Ljubljani. V centralni

tehniški knjižnici smo tudi kolektivni člani, kar nam med drugim daje tudi pravico soddločanja pri nabavi periodike v tej knjižnici. Redno smo tudi obveščeni o novitetah v nekaterih knjižnicah. Seveda je potrebno vse številne podatke dobljene od zunaj pregledati in izločiti za Gradis zanimive.

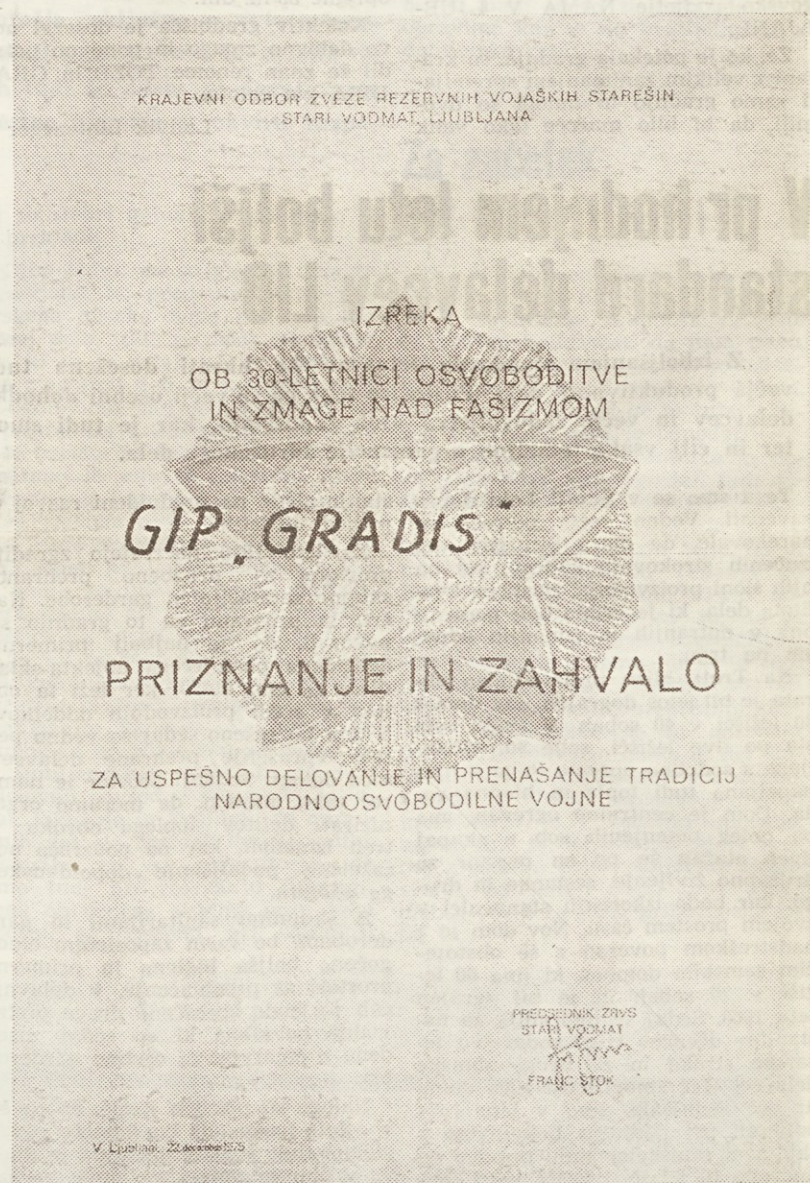
Pri vsem našem delu je zelo važen stik med porabniki in nami. Čim bolj smo poučeni o delu in problemih v kolektivu tem hitrejšje, točnejše so lahko naše informacije.

Zato si teh stikov vedno želimo in jih skrbno negujemo tam, kjer jih uspemo navezati.

Tako je naše delo v grobem. Ni vedno lahko, kot nikjer ni. Ker »oromo ledino«, so problemi na dnevnem redu. Lotevamo se jih z dobro voljo in prizadevnostjo.

V letu 1976 želimo vsem gradisovcem uspeha in zdravje v službi in izven nje, za nas same pa želimo čim večjo razširitev naše dejavnosti in kroga naših uporabnikov.

Hedvika Poženel

Delavci gradbišč IMV na koncertu

Osnovna organizacija sindikata TOZD Ljubljana-okolica je v sodelovanju z Zavodom za kulturno dejavnost iz Novega mesta in Tovarno zdravil »Krka«, katera nam je prodala 52 vstopnic, organizirala za svoje delavce, kateri že nekaj časa delajo na izgradnji industrijskih hal za Industrijo motornih vozil, obisk koncertne predstave. Koncerta so se udeležili vsi delavci, ki zaradi nujnosti del niso bili na proslavi 30 let »Gradisa«
v Ljubljani. Istega dne 26. 9. 1975 je gostoval v Novem mestu DKUD »Dr. Mladen Stojanović«
iz Prijedora. Ansambel obstaja že 30 let, ustanovljen pa je bil na obronkih legendarne Kozare.

Koncert smo organizirali v sklopu proslave 30 let svobode, 30 let »Gradisa«
in 25 let delavskega samoupravljanja.

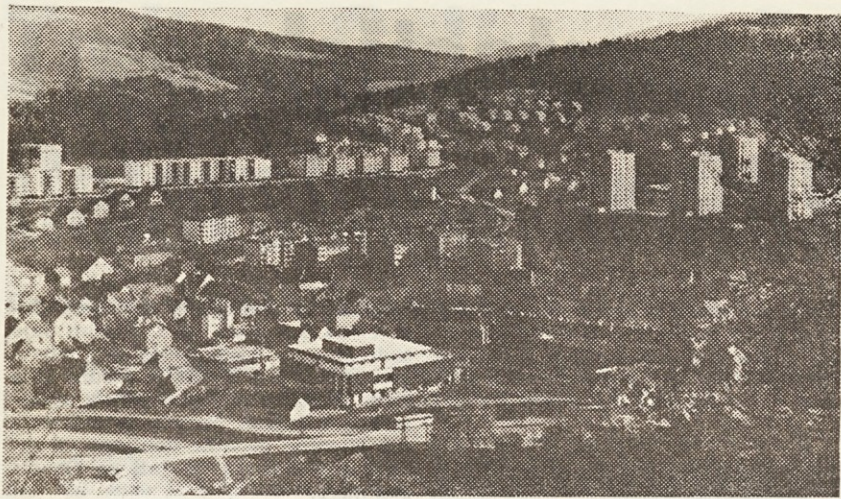
Milivoje Kuzmanović

Sulejman Biščević in Munib Kudić

Ivan Keršikla: »Doma sem iz Strunjana in zato si želim, da bi imel Gradis še naprej dosti dela tukaj ob morju, da mi ne bi bilo treba iti kam daleč od doma.«

Mujo Tursulović: »Mislim, da je moja največja želja še naprej delati v Gradisu, saj je to ne samo dobro, ampak mi je tudi v čast. Za podjetje želim, da bi imelo tudi v naslednjem letu dosti dela, zase pa, da bi dobil stanovanje.«

Panorama Raven se je z izgradnjo NA-ME kar malce spremenila

Nova NA-MA tudi v Ravnah

V rekordnem času 7 mesecev je naša enota na Ravnah zgradila moderno trgovsko hišo NA-MA s 4100 m² površine

Krajani Raven, kakor tudi širše okolice so v novi NAMI dobili trgovsko hišo, ki so si jo že dolgo želeli. Objekt ima v pritličju in prvem nadstropju prodajne prostore, v drugem pa restavracijo. S to trgovino so krajani veliko pridobili saj je sedaj v Ravnah mogoče veliko več kupiti in odpadejo nakupi v bližnjih mestih. Tudi sam objekt lepo izpopolni sam kraj, saj je estetsko najlepši objekt, kar jim ima trgovsko podjetje NAMA V LJUBLJANI.

Ze, ko je potekala gradnja, so krajani z velikim zanimanjem spremljali samo gradnjo in mnogi so domnili, da bi bilo mogoče tako velik

objekt zgraditi v tako kratkem času.

Enota je pričela z gradnjo 20. marca letos in objekt je bil predan v uporabo 15. oktobra kot je bilo to predvideno.

Objekt je delalo okrog 50 delavcev s pomočjo 2 žerjavov. Edinstven primer enote pa je, da se je plošča betonirala neprekinjeno 30 ur. Objekt sam pa je veljal investitorja brez opreme 33/m. din.

Kolektiv gradbišča je dosegel novo delovno zmago in ponovno potrdil že znan renome TOZD in GRADISA kot celote.

Ludvik Lihteneger

V prihodnjem letu boljši standard delavcev LIO

Z izboljšanjem standarda delavcev bo hkrati dosežena tudi večja produktivnost dela. Posledice tega pa so večji osebni dohodki delavcev in večje zadovoljstvo vseh zaposlenih, kar je tudi smoter in cilj vsake temeljne organizacije združenega dela.

Tega smo se v Škofji Loki dobro zavedali. Vedno večje potrebe so narekovale, da mora biti čim več izkušenih strokovnih kadrov, saj na njih sloni proizvodnja, zlasti pa kvaliteta dela, ki je vedno bolj pomembna v notranjih in zunanjih odnosih na trgu.

Na Trati, blizu proizvodnega obrata je bil letos dograjen nov dom z 80 ležišči v 40 sobah. V vsaki sobi sta po dve ležišči, sobe so opremljene s sodobno opremo in je v njih napeljana tudi topla in hladna voda. Dom je centralno ogrevan, ima pa poleg omenjenih sob v skupaj dveh etažah še po en prostor za družabno življenje, sestanke in drugo, kar bodo izkoristili stanovalci v svojem prostem času. Nov dom je z nadstreškom povezan z še obstoječim samskim domom, ki ima 60 ležišč v 20 sobah in je bil zgrajen leta 1968. Sedaj se uporablja za nastanitev učencev v gospodarstvu teatarske stroke in za druge samske delavce. Ker zmogljivost tega doma ni več zadoščala, smo v letu 1974 odkupili pri podjetju Lokainvest v skupnem samskem domu pravico do uporabe 10 ležišč. Ležišča smo koncem tega leta odprodali za ceno 800.000,- din in s tem pridobili prepotrebne vires sredstev za dograditev že pričetega samskega doma na Trati.

Skupaj razpolaga sedaj Lesno industrijski obrat v Škofji Loki s 140 ležišči. V novi dom bodo preseljeni vsi učenci v gospodarstvu, ki jih je 72. V prejšnji samski dom pa bodo vseljeni delavci iz skupnega samskega doma in vsi ostali, za katere še ni bilo mogoče rešiti vprašanje nastanitve.

Kapacitete nastanitve bodo zadoščale za sedanje in tudi za bodoče

stanje glede na predvideni razvoj v prihodnjih letih.

Za leto 1976 načrtujejo zgraditi prostore za družbeno prehrano, skupne sanitarije in garderobe. Načrti in programi za to gradnjo so pokazali, da je najbolj primerna nadzidava obstoječega objekta-skladišča za eno etažo, ker leži ta objekt v sredi proizvodnih oddelkov. S tem bo rešeno sedaj še vedno pereče vprašanje prehrane delavcev med delom. Sedanji prostor je namreč tako majhen, da moramo organizirati delitev toplega obroka v treh izmenah, kar pa povzroča nezaželeno podaljšanje dopoldanskega odmora.

S skupnimi sanitarijami in garderobami bo vsem zaposlenim omogočena boljša higiena in primerni prostori za preoblačenje, v delavnicah pa bodo sproščene drage proizvodne površine, ki so sedaj zasedene z omarami za osebno garderobo.

Naloge so povsem jasne, ni pa še v celoti jasno, ali bo mogoče predvideno tudi realizirati, kajti iz dneva v dan se pojavljajo nove obveznosti, na katere kolektiv Lesno industrijskega obrata skoraj nima neposrednega vpliva, imajo pa prioriteto.

Kolektiv TOZD Lesno industrijski obrat Škofja Loka se zaveda nalog in obveznosti. Pri tem zaupa v svoje ustvarjalne sposobnosti, kar mu daje novih moči, da premaguje težave in si s tem ustvarja vedno boljše pogoje za delo in življenje. Zato bo predvideno izboljšavo svojega standarda tudi izpeljal, kakor je izpeljal že marsikatero težko nalogo.

L. I.

Nov samski dom v Škofji Loki bo kmalu odprt

Spomladi že prvi gostje na Bernardinu

Eno od naših najlepših turističnih obmorskih mest »mlajše« starosti je na naši slovenski obali. V začetku stoletja se je ponašalo le z nekaj hišami in veliko zelenja, potem je postalo znano kot zdravilišče in po zadnji vojni se je končno začelo razvijati v tisto, kar danes je: turistično središče zgornjega Jadrana. Največjo rast v sami turistični izgradnji je Portorož doživel v zadnjih šestih letih, ko je dobil lepo zaključeno celoto novih hotelskih objektov in z njimi tudi prvega milijontega turista v sezoni. Marsikdo je ob gradnji objektov v centru Portoroža godrnjal zaradi betonskih hotelskih blokov, ki da bodo menda kazili zeleni Portorož; nekateri so tudi umno ugotovili, da bodo tako veliki hoteli ostajajo tudi v največji sezoni z večjim številom praznih sob. Na srečo so se oboji uštel. Nočitev je bilo že prvo leto po »novem« Portorožu več kot milijon, kar pa se tiče rož in zelenja, jih tudi sedaj ne manjka.

No, novi objekti hotelov Palace, Riviere in Metropol seveda niso pomenili konec turistične izgradnje na tem koncu naše dežele. Nad potjo med Portorožem in starim mestecem Piranom, na hribu Bernardin, so namenili prostor obsežnemu turističnemu naselju, ki naj bi z raznolikostjo zgrajenih objektov privabil na slovensko obalo vse vrste gostov, od tistih, ki želijo počitnice preživeti podobno kot doma — s pripravljanim hrano v lastni »režiji«, do tistih, ki želijo pobegniti od takih vsakodnevnih »tlak« v pravi komfort in celo luksuz. To je pač njihova stvar, mi smo tu zato, da do nove turistične sezone vse to pripravimo. Izkušenj za turistično gradnjo imamo že precej, saj je pravzaprav celotni novi Portorož plod dela Gradisovih rok.

Turistični kompleks Bernardin obsega približno 26 ha zemljišča in meji na jugu in zahodu na morje (v dolžini 1,5 km), na severu in vzhodu pa na novo cesto proti Piranu in na staro tovarno Salvetti. Pokrajina je zelo slikovita z lepim pogledom na piranski zaliv in na odprto morje proti Trstu in Benetkam. Investitor je Emona-hotel Bernardin, zanj pa je projekt izdelalo podjetje The Architects Collaborative International Ltd, INC iz Cambridgea (Massachusetts, ZDA) ali skrajšano TAC. Svetovalci pri projektu so še Sociater Expansion Touristique za opremo in obratovanje, GA Hanscomb Partnership iz Anglije za predizmere in predračun ter Socotet iz Francije z Invest-birom iz Kopra.

Glavni izvajalec del je GIP GRADIS, ki je sklenil sporazum z SGP Primorje, SGP Slovenija ceste, SGP Stavbenik, SGP Gorica ter IMP Ljubljana o sodelovanju pri ponudbi pri mednarodnem razpisu za izgradnjo hotela Bernardin in kasnejšem izvajanju del. Celotna vrednost gradbenih, obrtniških in instalcijskih del znaša sedaj približno 500 milijonov din. Pri financiranju objekta sodeluje mednarodna banka za obnovo in razvoj z 10 milijoni dolarjev ter Ljubljanska banka in Emona za ostali znesek. Kapaciteta hotelov na Bernardinu bo v končni fazi 2500 postelj, v sedanji prvi fazi pa približno 1500 postelj.

Največji in tudi najzahtevnejši objekt je hotel Pečina, ki ga gradi Gradisova TOZD GE Maribor. Hotel bo imel približno 500 postelj in bo A kategorije. Leži malo oddaljen od ostalih objektov v smeri proti Piranu. Litobetonska konstrukcija se z desetinami etažami naslanja na pobočje hriba in sega s še dvema etažama nad vrh pečine, kjer je tudi glavni vhod v hotel. Ob vhodu je tudi pokrit plavalni bazen s savnami in ostalimi potrebnimi prostori. Ob celi dolžini hotela se vlečejo stopničaste terase z razgledom na morje.

Objekt je temeljen na 66 uvrtnih pilotih (s premerom 150 in 125 cm, dolgi pa so od 8 do 9 m). Zaradi geomehanskih zahtev je bilo potrebno spremeniti prvotno predviden način temeljenja (pasovni temelj) in celotni objekt premakniti za približno 2 m od prej predvidene lege. Zaradi tega preprojektiranja bo objekt končan šele konec leta 1976.

Drugi največji objekt je hotel Pristan, ki ga gradi Gradisova TOZD GE Ljubljana in GE Koper. Hotel bo visoke B kategorije in bo imel 465 postelj. Leži na pomolu, kjer je bila prej ladjedelnica, sedaj pa je to center novega kompleksa. Odprt bo celo leto. Objekt je podolgovrat in ima le štiri etaže. V loku se vije od trga Bernardin, ob čolnarskem zalivu — marini, tako da bodo imele vse sobe razgled na morje. Vhod v hotel je s trga ob bernardinskem zvoniku. V sredini objekta je pokrit plavalni bazen.

Objekt je delno železobetonski skelet, temeljen na pilotih. Pri gradnji smo imeli precejšnje težave pri izkopu srednjega dela objekta, kjer je predviden bazen s pripadajočimi prostori, ker projekt ni predvideval zaščite gradbene jame, katere dno je približno 3 m pod morsko gladino.

no. Problem smo tehnično uspešno rešili, vendar so ta dela povzročila precejšen zastoj pri gradnji celotnega objekta.

Tretji hotel je hotel Vas, ki bo B kategorije in bo imel približno 530 postelj. Tega gradi Stavbenik iz Kopra. V prvi fazi je v gradnji devet objektov tega hotela, ki je po projektivni zasnovi iz več manjših hotelov, z različnim številom etaž. Objekti se v loku vijejo od trga Bernardin tako, da zadnji oklepajo interno dohodno ulico proti hotelu Pristan. V spodnjih etažah bodo vaške trgovine, zabavišni prostori in razni drugi lokali, menda jih bo kar 26. Pristop do hotela je z glavne interne ceste hotelskega kompleksa. Gradnja je v glavnem klasična opečna, delno tudi skeletna.

Naslednji objekt je trg Bernardin, ki ga gradi SGP Gorica. Na sredi trga stoji bernardinski zvonik, ki izvira iz 15. stoletja in je vizualni simbol letovišča. Poslopja okoli njega so nizka in majhna, podobne gradnje kot hotel Vas. V pritličju so predvidene trgovine in lokali, v etažah pa apartmaji za goste. V sklopu teh objektov je tudi nočni bar, ki ga gradi SGP Slovenija ceste. Osnova objekta so oboki starega obzidja, ki je preprojektirano tako, da bodo oboki služili za lože bara, s pogledom na morje.

V tako velikem kompleksu so prav gotovo potrebni tudi servisi, ki bodo služili za vzdrževanje, in seveda skladišča. Gradijo jih delavci Slovenija cest. Ti objekti rastejo na severovzhodu gradbišča, blizu glavnega vhoda, da bo lažji pristop. Način gradnje je podoben kot za hotel Vas in trg.

Garažna hiša bo tudi tam. Imela bo 80 pokritih boksov in 80 parkirnih prostorov. Stala bo na severni strani hotela Vas in trga. Vse to dela SGP Primorje. Po konstrukciji

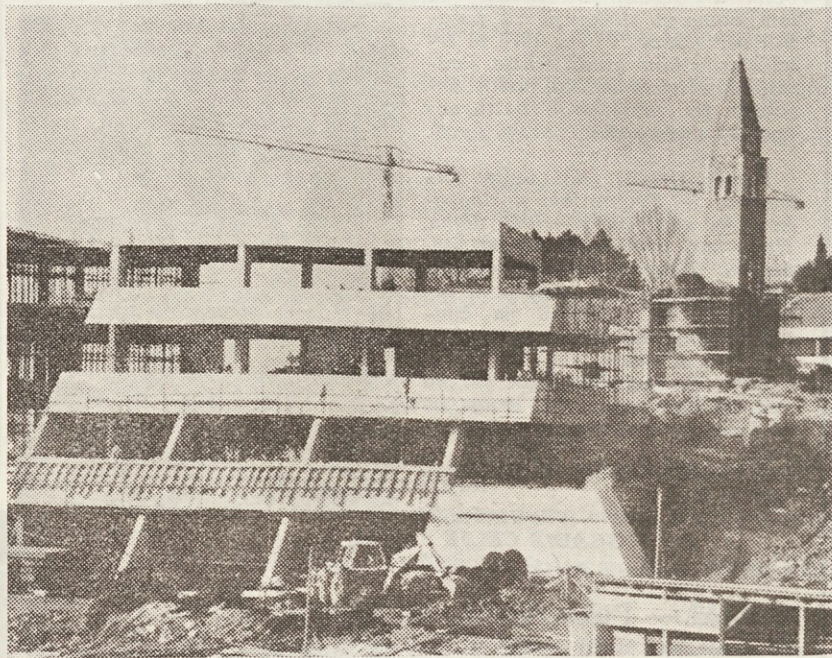
je delno skeletna gradnja in delno liti beton z vidnimi površinami, dolga 100 in široka 25 m. Poleg tega gradi SGP Primorje še cesto z vsemi pripadajočimi objekti — parkirišči itd.

Gradisova TOZD iz Kopra gradi obalne konstrukcije. Največji objekt je gradnja čolnarskega pristana — marine, ki je po konstrukciji obale sestavljena iz posameznih montažnih betonskih elementov. Tudi večina ostale obale je iz montažnih elementov, ki omogočajo zelo hitro gradnjo.

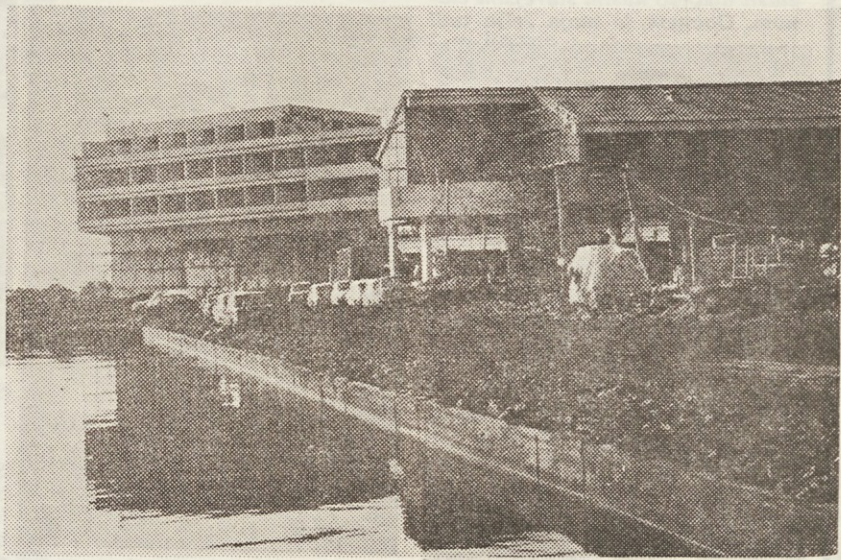
Zelo obsežna dela predstavlja izgradnja infrastrukture. Ta dela izvajajo delavci Slovenija ceste in Primorja. Sem sodijo ceste, parkinzi, zunanja dela, kanalizacija, zunanje vodovodno omrežje, nizko napetostno omrežje, javna razsvetljava in telefonija. Veliko število drugih objektov onemogoča kontinuirano gradnjo infrastrukture, ki se sedaj gradi le po posameznih odsekih, kjer ne ovirajo hotelskih objektov. Tako bo imel izvajalec infrastrukturnih objektov možnost, da polno razvije svoja dela šele takrat, ko bodo gradbena dela na hotelskih objektih v glavnem že dokončana.

Kot smo že omenili, gradijo Bernardin Gradisovi delavci, SGP Slovenija ceste je tam z dvema enotama pa še SGP Gorica, SGP Primorje, SGP Stavbenik in IMP, torej skupaj devet enot s 681 zaposlenimi (med njimi je 9 inženirjev, 21 tehnikov in 28 delovodij.) Razumljivo je, da se pojavljajo težave pri tolikem številu izvajalcev tudi zaradi tega, ker se dela posameznih izvajalcev prepletajo med seboj, vendar je sodelovanje vseh izvajalcev vzorno in probleme, ki se pojavljajo, z razumevanjem vseh brez težav rešujejo. Rezultat tekega sodelovanja bo prav gotovo uspešen zaključek gradnje.

Ing. Silvo Erjavec
Nada Muminović

Bernardinski zvonik s trgom bo nekakšno središče in simbol celotnega hotelskega kompleksa

V hotelu »Pristan« bodo prvi gostje letovali že v maju 1976

V novo leto s starimi željami

Zelje delavcev KOVINSKIH OB-RATOV MARIBOR so za leto 1976 ozko povezane z izgradnjo proizvodne hale, s katero nam bo omogočeno, da se ca. 4 km oddaljeni obrat preseli na Studence, da bomo pod eno »streho«.

S tem bodo odpadli dodatni prevozi in režijski stroški, omogočena bo boljša organizacija proizvodnje in prostorov. Zagotovljeno bo varnejše delo.

Z ureditvijo jedilnice nam bo gotovo tudi malica okusnejša.

Ne le proizvodni — tudi poslovni prostori, pridobljeni z aneksi bodo omogočili boljše delovne pogoje zaposlenih.

Kot je razvidno iz navedenega, pričakujemo mnogo izboljšav v novem letu — in kar je najvažnejše — vsi izgledi so, da bodo naše želje uresničene.

Enako želimo tudi sodelavcem drugih TOZD »GRADISA«, da se jim v naslednjem letu izpolnijo vsa pričakovanja.

Ludvik Rizmal

Nov objekt za Zlatarno Celje

Pogodba je bila sklenjena 19. 6. 1975. Vrednost gradbenih, obrtniških in instalacijskih del je 41.580 milijonov. Z gradbenimi deli smo pričeli v mesecu avgustu. Dela so potekala po mrežnem programu, saj smo v roku dovršili do III. faze, to je do 29. 11. 1975. Rok za dovršitev objekta je 15. 11. 1976.

Objekt ima 9 etaž in izkoriščeno podstrešje. Konstrukcija je armirano betonski skelet zunanjih dimenzij 2490 x 22,00, višine 40 m, 4 etažen, vmesni ali vezni trakt v dimenziji 8,57 x 22,00. Tehnologija gradnje je bila plastična. Opaže za stebre smo izdelali na gradbišču dočim je opaže za jedro, dvigala, trezor, sanitarije, stopnišča, dobavila Škofja Loka. Plošče in nosilci so bili opaženi z bled ploščami. Podpiranje je bilo izvršeno s stojkami in Yu nosilci. V koledarskem mesecu smo morali izvršiti 3 etaže. Armaturo je pripravljala mini železokrivnica TOZD Celje; beton smo dovažali iz centralne betonarne.

Vertikalni transport je bil izvršen z žerjavom x 1266 v z ročico 40 m.

Delavcev je bilo v konici 70.

V prvi etaži, to je pritličje so locirani skupni prostori, kotlarna, ventilacija, sežiganje odpadkov, lučdobovna postaja, prostor za vzdrževanje, skladišča, centralni holl z

vratarsko ložo. Naslednje 4 etaže so proizvodni prostori, ročne delavnice. V 5 etaži je uprava TOZD Zlatarne Celje.

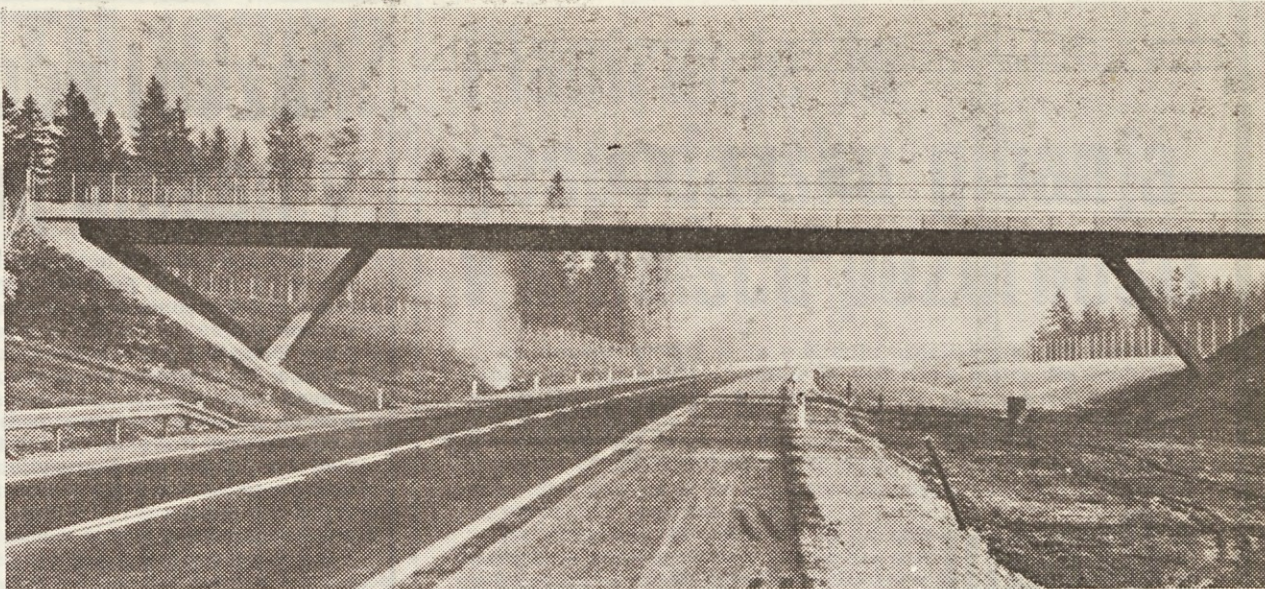
Naslednje 4 etaže pa so namenjene za poslovne in upravne prostore. Fasada objekta je obdelana v aluminiju in sicer v ponavljajočem se redu lite plošče in pas oken. Po zunanem izgledu bo po vsej verjetnosti ta objekt eden najlepših v Celju.

Kljub temu, da smo III. gradbeno fazo dokončali v pogodbenem roku, je pred nami dokaj zahtevno delo predvsem na koordinaciji grobe instalacije in opreme objekta. V objektu je vgrajena klimatska naprava, dvoje osebnih dvigal, tovarno dvigalo in ne nazadnje zahtevne instalacije trezorja. Kooperanti, ki so dobili posamezne vrste del so solidni in iz področja Celja zainteresirani, da svoja dela izvršijo skladno z mrežnim planom in si tako pridobijo potrebne reference

Seveda bo delo Gradisa še vedno najvažnejše saj smo poleg svojih zidarskih del, ki jih izvajamo sami tudi koordinatorji za vsa kooperantska dela.

To priliko bi izkoristil in zaželel celotnemu Gradisu, srečno Novo leto 1976 s še več delovnih uspehov.

Zupančič
Celje

Tudi na Štajerskem odseku bo nekaj »gazel«

Še korak bliže k uresničitvi

Del štajerskega odseka nove hitre ceste od Tepanja do Hoč odprt že to zimo, vendar le kot obvoz

Izredno hitro povečanje motornega prometa v naši republici v zadnjih nekaj letih je narkovalo tudi izboljšanje našega cestnega omrežja. Izdelani so bili tako kratkoročni kot tudi dolgoročni plani za izgradnjo celotnega cestnega omrežja vključno z avtocestami. Seveda pa so se predvideni načrti začeli uresničevati, ko so bila na voljo tudi zadostna sredstva. Le-teh tudi še danes ni dovolj, zato pa se gradi in izpopolnjuje naše cestno omrežje v okviru razpoložljivih finančnih sredstev.

Od predvidene relacije Sentilj—Gorica, ki naj bi tako povezovala en konec Slovenije z drugim, smo se najprej lotili izgradnje avtoceste od Vrhniko do Postojne, kjer je bilo največ prometnih zastojev. S podaljškom do Razdrtega je bilo prijetno in povsem varnejše vožnje na tem odseku še za 8,8 km več.

Nato je prišel na vrsto štajerski del avtoceste, ki pa v bistvu to niti ni. Za avtocesto lahko danes imenujemo le tisto cesto, po kateri poteka vožnja samo v eni smeri, medtem ko poteka promet v nasprotni smeri, po svojem, povsem ločenem vozišču. Na tem odseku pa bo vožnja potekala v obeh smereh po enem vozišču, zato jo raje imenujemo cesto za motorni promet. Seveda bo na vzponih malo širša, tako da bodo počasni avtomobili — tovornjaki lahko vozili po skrajnem desnem pasu in se bo po ostalih dveh nemoteno odvijal promet. Tako kot že na odprti avtocesti od Vrhniko do Razdrtega, kjer smo poleg številnih podvozov napravili tudi tri viadukte (Ravbarkomando, Unec in Ivanje selo), je delež našega podjetja na štajerskem odseku še mnogo večji. Kar sedem viaduktov in devet nadvozov smo napravili za ta odsek. Seveda so na najbolj zahtevnih objektih izdelani tudi oporniki in temelji za stebre tudi že za drugi del te naše magistrale. Levji delež je tako tudi na štajerskem odseku za prvo fazo končan. Potrebna so le še manjša dela, tu mislimo predvsem na objekte, ki so jih zgradili naši delavci. Pa si še malo podrobneje ogledimo, kaj vse bodo morali napraviti do otvoritve tega odseka naše hitre ceste. Najprej moramo omeniti tisti del, ki bo verjetno kot obvoznica za vzpone na Vrholah. Tako se bomo zimskim zastojem že to zimo izognili, če bomo zavili v Tepanjah na novo cesto in se lahko peljali prav do Hoč. Na tem odseku so kar trije novi viadukti, Vrhole, Preloge in Devina ter še nekaj nadvozov. Viadukti so bili že vsi preizkušeni z maksimalno obtežbo, tako da bo promet lahko preko njih potekal brez zastojev. Na tem odseku smo med ogledom trase od naših delavcev zasledili le nekaj pod nadvozom 40—41, kjer so oblagali brežine s travnatimi ploščami, tudi naš proizvod.

Od Tepanja v ljubljanski smeri pa bo tudi še za naše delavce malo več dela od katerega naj omenimo:

— na viaduktih 60—24, 60—25 in 60—26 manjka še asfaltbeton, na slednjem pa še delno odbojna ograja in neka dela na dilataciji

— nadvoz 40—42a manjka asfaltbeton in oblaganje brežine s travnatimi ploščami,

— nadvozi 40—43a, 44 in 45 so približno v isti fazi ter bo na njih potreben še zasip temeljev, postavitve prehodnih plošč, hodniških elementov, asfaltbetona ter izolacijo. Naslednji nadvozi 46, 47, 48 so že malo bolj dodelani, medtem ko je celjski nadvoz 40—49 pripravljen za montažo nosilcev. Tudi nadvoz 49a bo kmalu pripravljen za montažo,

saj so stebri gotovi in manjkajo le še preklade.

Kljub temu, da so glavna dela že opravljena, bo pred otvoritvijo štajerskega odseka nove ceste še kar precej dela, tudi za naših 34 delavcev, ki so še ostali na tej trasi. Da smo z večjimi deli že zaključili, lahko ugotovimo tudi ob obisku na naši postojanki v Zičah, kjer je ostala le še baraka za nastanitev delavcev, prehrano in ena za pisarne. Sredi prihodnjega leta pa bodo izginile tudi te. Delavci bodo tako odšli, ostali pa bodo rezultati. Rezultati, ki ne bodo mogli prikazati, koliko prelitega znoja je bilo za vsak viadukt, most, nadvoz ali podvoz. Le majhna ploščica na ograji pa bo označevala, da je bil to znoj Gradisovih delavcev. Izgradnja slovenskega cestnega omrežja se torej nadaljuje z nezmanjšanim tempom. Po selitvi iz Primorske na Štajersko se bomo lotili ljubljanskega vozla. In če smo sodelovali povsod, zakaj ne bi še tolikrat. Izkušnje in kvaliteta že opravljenih del sta namreč dovolj velika garancija za vse investitorje, da bomo tudi pri reševanju ljubljanskega obvoznega sistema prav tako uspešni, še posebno, pri izgradnji

Karlovškega mostu, ki ga nekateri imenujejo kar vrata na Balkan.

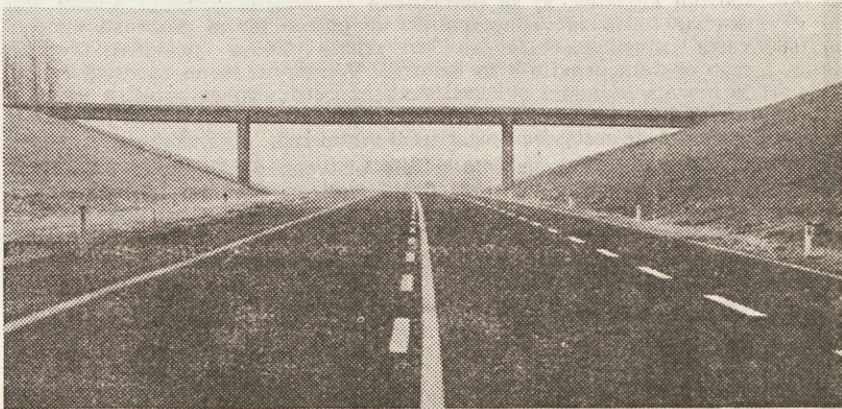
Prevzem takega dela pa nas zavezuje z odgovornostjo do naše družbe, ki nam je to zaupala, da delo opravimo kar se da kvalitetno in v določenem roku.

mk

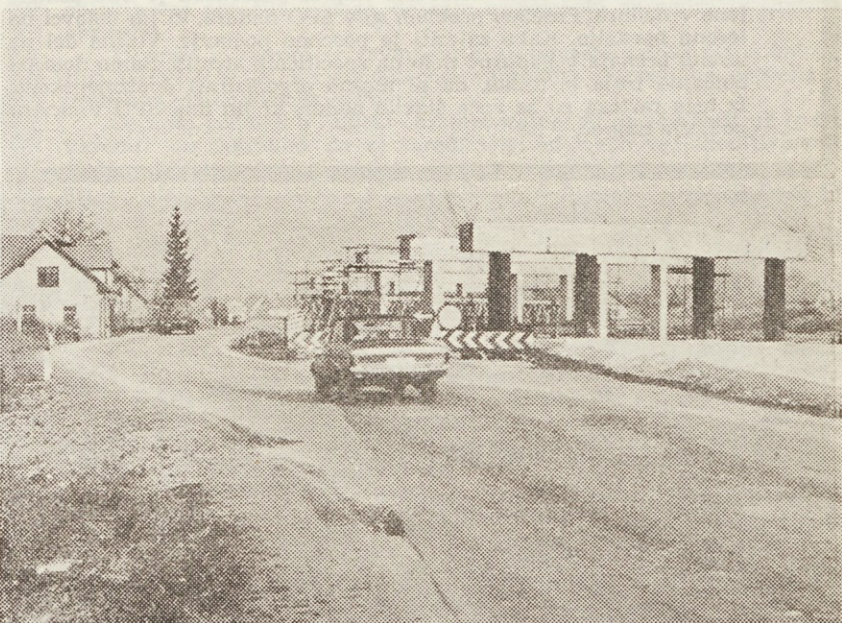
Za začetek kot obvoz

Na že okrnjeni postojanki v Zičah smo srečali tudi ing. Petra Omanca iz Republiške skupnosti za ceste in izrabili priložnost, da nam pove, kako je z otvoritvijo prvega pododseka hitre ceste od Hoč do Levca. Malce v zadregi, da ne bi izdal kakšno skrivnost, nam je povedal:

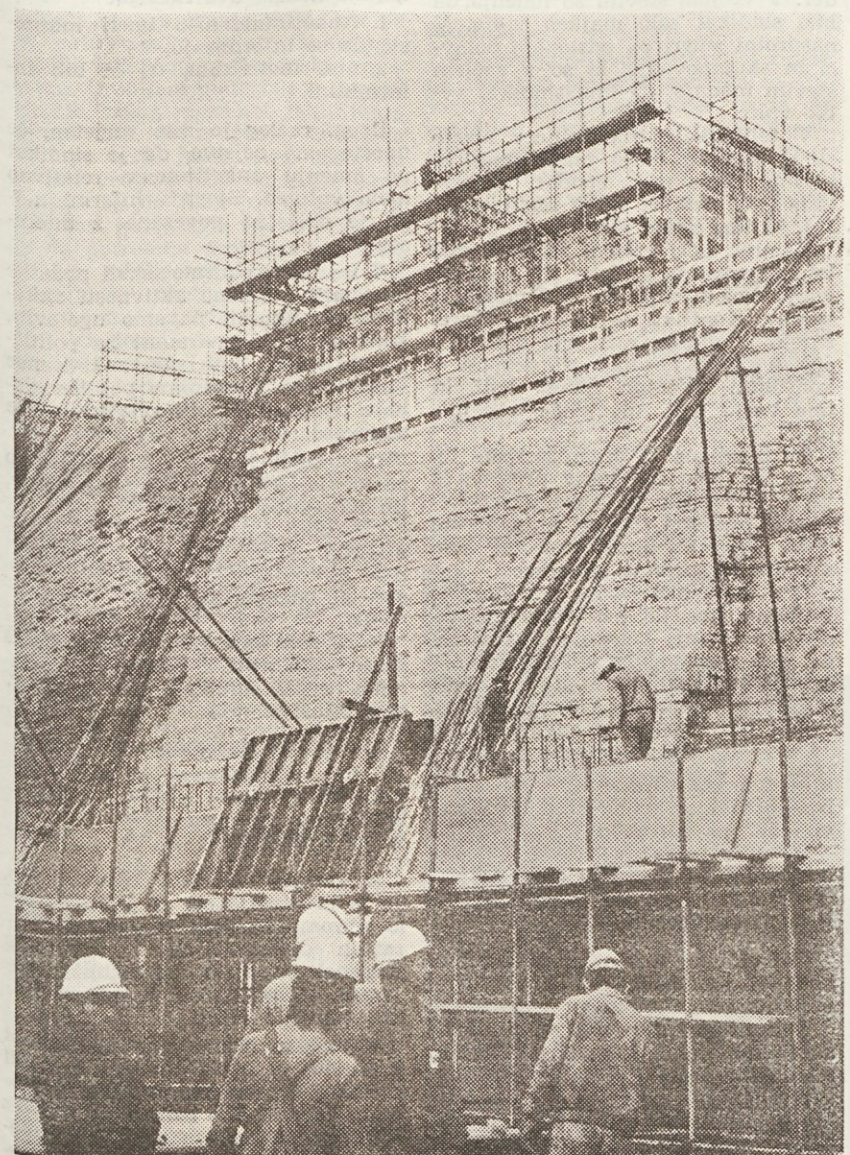
»Predčasno so si gradbišče in novo traso hitre ceste ogledali tudi naši družbenopolitični delavci in gospodarstveniki in ob pogledu na že izgotovljena dela izrazili željo, da bi bil vsaj pododsek od Tepanja do Hoč v dolžini približno 25 km odprt predčasno. Glede na to, da je bila ta želja povsem uresničljiva, smo pristopili k temu, da le-to tudi izvedemo. Za vse viadukte so bili tako že opravljeni obremenilni preizkusi in kolikor se bo pokazala potreba po obvozu, bomo ta del štajerske hitre ceste predali v uporabo. Seveda bo objekt zapisniško predan investitorju le v začasno uporabo, saj bo tudi ta del uradno odprt skupaj z ostalim delom štajerske magistrale, po kateri bodo prvi avtomobili vozili že sredi prihodnjega leta.

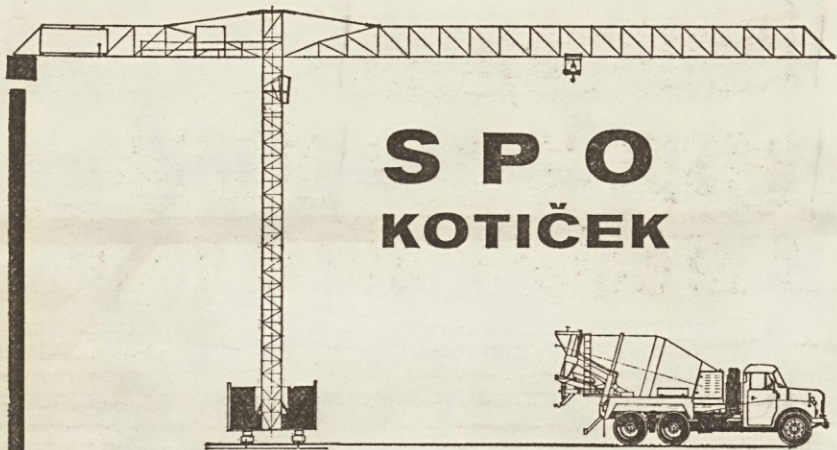
Cestišče je tudi že označeno

Celjski nadvoz je pripravljen za montažo

Hotel »Pečina« je glede na gradnjo najzahtevnejši objekt, imel pa bo le 10 etaž, naslonjenih na pobočje hriba

Organi samoupravljanja

Na 12. seji Delavskega sveta je bilo obravnavano poslovanje za 11 mesecev. Rezultati za to obdobje so pozitivni. Izvršena je bila primerjava z doseženimi in planiranimi rezultati. Iz podanih rezultatov je razvidno, da je plan skoraj dosežen, oziroma bo ob koncu leta presežen.

Ostanek dohodka je prilično visok, vendar bo v glavnem namenjen za razširjeno reprodukcijo in nabavo nove mehanizacije. Razlog za bogat ostanek je ta, ker so izločene gotove družbene datjave iz razreda 4. Na drugi strani pa zopet ni tako raznato kljub temu, da bi SPO dosegel planiran ostanek dohodka in iz tega pokrival že prej omenjeni postavki in vse ostale obveznosti po zaključnem računu (združevanje sredstev v podjetju — sklad skupne porabe). Po sedanjih ocenah bo prekratek za 30 %, poleg tega pa lastne investicije sploh niso upoštevane.

Obravnavani je bil samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pokrivanje primanjkljaja iz prometa z električno energijo, ter sporazum za gradnjo doma medicinskih sester ter doma študentov v Ljubljani. Predlagano je bilo s strani DS, da se leti obravnavajo na zborih ljudi po bazenih.

Sindikati

Izvršni odbor osnovne organizacije je razpravljal o osnutku »Sindikalne liste 1976« ter dal nekaj pripomb o akontaciji OD pravnih. Obravnavano je bilo nočno delo in kakšen naj bo dohodek, ter nadomestilo za čas bolezni, ki naj bi ga krila »skupnost socialnega in pokojninskega zavarovanja« od prvega dne bolezni dalje.

Obravnavana so bila izhodišča in predlogi o oblikovanju programov SIS družbene dejavnosti Ljubljana za leto 1976.

Beseda je tekla o pripravi na letno skupščino, ki bo v prvi polovici meseca januarja.

Pridnost

Uredniško bi rekli disciplina je v tem letu sorazmerno precej trpela. Včasih je bilo upravičljivo, največkrat pa ne. Največkrat je prišlo do sporov na naših večjih gradbiščih, kjer je delo forsirano. Upamo, da bomo v naslednjem letu boljši, zato vsem dobrim in porednim želi srečno novo leto 1976 — SPO KOTIČEKAR.

Komisija za standard in rekreacijo

Komisija ima polne roke dela z ugotavljanjem in točkovanjem prosilcev za stanovanja in kredite. Zelja je mnogo več kot je možnih sredstev, ki so namenjena za posojila oziroma nakup stanovanj. Le-ta so vedno manjša od potreb ter ni možnosti ugoditi vsem prosilcem. Da se ustvarjena kvota pravično razdeli zato obstaja pravilnik in kriteriji. Vendar to še ne zadostuje, zato je morala komisija obiskati vsakega posameznega prosilca in ugotoviti, kje stanuje in kakšno je stanovanje. Na podlagi dobljenih podatkov je sestavljen prioriteten vrstni red.

Stanovanja so iz leta v leto bistveno dražja, tako da nakup stanovanj postaja vse bolj problematičen, oziroma se lahko kupi vedno manjše število stanovanj. Na ta način se reši zelo majhno število prosilcev, zato je DS že sklenil, da se stanovanj ne bo več kupovalo ampak se bo dobivalo posojila, ki so oplemenitena v banki. S tem načinom se bo rešilo več prosilcev.

Komisija za proizvodnjo

Clani komisije so obravnavali spremembe pravilnika o prejemkih delavcev iz materialnih stroškov. Izvršene so bile manjše korekture v osebni oceni delavcev. Največ pozornosti je bilo usmerjeno v nadure. Poseben problem so v SPO nadure, ki jih delavci na terenu opravijo. Kako zaježiti je posebno poglavje. Večina del na terenu prehaja v nadurno delo na specifičnih strojih. Samo delo pa običajno traja le toliko, da ni možno organizirati dvozmenskega. Iz tega razloga pa se večja števila nadur, ki jih ima SPO v okviru podjetja največ.

Razvoj področja „Varstva pri delu“ v našem podjetju

Eno izmed mlajših delovnih področij je tudi varstvo. To delovno področje sega sicer daleč nazaj, ko še ni bilo namembnih zakonov in predpisov kot so danes.

V letošnjem jubilejnem letu podajamo pregled razvoja — »Odbora za varstvo pri delu« organa samoupravljanja, ter posebne službe, ki poklicno dela na področju varstva v podjetju.

S splošnim razvojem je šel tudi razvoj na tem področju. Kakor se je razvijala tehnologija dela, tako se je razvijala specifična zakonodaja in specializirana služba. Prvi začetki te službe in samoupravnega organa segajo v leto 1957.

Na naših višjih forumih se je vse bolj poudarjala zaščita delavca na delovnem mestu. Z razvojem novih tehnologij, z uvajanjem vedno več moderne mehanizacije in prevzemanjem vedno zahtevnejših del, je popoln razlog, da je v tej smeri šel celoten razvoj tega področja. Z razvojem samoupravnega sistema, kateri je dajal vse več poudarka na zaščito delavca na delovnem mestu, pa so začeli že v letu 1957 prvi zametki tega področja v našem podjetju. Ledina tega področja je bila načeta z formiranjem specifične službe, ki se je postopoma širila in jačala s šolanimi strokovnjaki. Paralelno z razvojem tega področja je tudi naš samoupravni sistem že določal posameznike, kasneje skupine, ki so sodelovale s to službo. V naših takratnih enotah so bili voljeni s strani DS posamezniki, kasneje skupine, ki so imele določene naloge v smislu zaščite delavcev. Enako so bili voljeni člani oziroma delegati, kot specifični samoupravni organ za delovanje na področju varstva pri delu iz vrst — »Centralnega delavskega sveta« pod imenom — »Odbor varstva pri delu«.

Služba varstva pri delu je v sestavi skupnih služb podjetja. Delavci službe imajo razdeljena področja dela tako, da jih čim bolj obvladajo in tako čim več nudijo za zaščito delavcev, zavedajoč se velike odgovornosti, nasproti zakonu in kolektivu.

Odbor in služba varstva pri delu tesno sodelujeta pri reševanju vseh problemov, ki nastanejo v tem hitrem tempu časa, moderni tehnologiji in izredno zahtevnih delih. Odbor in služba ter vsi drugi delavci, ki kakorkoli sodelujejo na tem področju lahko trdijo, da se tehnologija dela pred desetimi ali celo petnajstimi leti ne da primerjati z današnjo. Morda bi bil kdo mišljenja, da je današnja v smislu varnega dela enostavnejša, saj imamo tudi moderno mehanizacijo, ki jim je na razpolago. Torej tako mišljenje najbrž ni pravilno, obratno v današnji tehnologiji preti mnogo več nevarnosti.

V našem podjetju imamo zadnje čase izredno zahtevna dela. Taka dela zahtevajo temeljito študijo v sami izvedbi in tudi varnosti. Vse predpriprave gredo skozi mnogo rok raznih strokovnjakov, pred-

vsem pa delavcev iz priprave del, ki morajo upoštevati razna navodila in predpise. S tem pa še daleč ni delo opravljeno, posebno ne s področja varstva. Naslednji, ki prevzamejo odgovornost varnega dela, so operativni delavci — izajalci, le-ti imajo končno nalogo v strokovni izvedbi in varnem delu. Ne moremo se zadovoljiti samo enostransko, ampak je to dolžnost nas vseh članov kolektiva, zato ne sme in ne more viseti odgovornost le na določenih ljudeh strokovnih služb ali operativcev.

Iz dobljenih podatkov naših služb je na področju varstva dosežen viden uspeh. V petnajstletnem delovanju službe varstva se ugotavlja uspeh v tem, da se je pogostost poškodb pri delu zmanjšala za 2,5-krat. S temi uspehi pa se kljub temu ne smemo zadovoljiti. Za doseg teh uspehov so zasluge naših služb, organov samoupravljanja in nekaterih vodilnih delavcev. Svoj delež ima tudi sodobna zaščitna oprema, žal večkrat premalo uporabljena. Zavedamo se, da poškodb pri delu ni možno popolnoma odpraviti, toda lahko pa se jih še zmanjša. Zelo pereč problem so bolezni, na katere pa ni neposrednega vpliva. Število bolezenskih izostankov presega vse meje. Nihče ne more zahtevati, da dela bolan delavec. Čim je okrnjena delovna sposobnost delavca, obstaja večja možnost za poškodbe. Problem namišljenih bolnikov je znan, znano pa ni kako in kje pričeti proti zaježitvi te epidemije. Take ljudi bi lahko imenovali brezčutni do svojih sodelavcev. Ne zavedajo se, da za časa njihove odsotnosti prevzamejo breme njihovega dela, tisti zdravi delavci, saj delo mora biti opravljeno ne glede na njihovo odsotnost.

Če pogledamo izgubljene dni zaradi bolezenskih izostankov preko leta, vidimo število, ob katerem se je zamisliti. Da bi bila številka bolj jasno, jo pretvorimo v dinarje. Ob vsem tem pa lahko postavimo vprašanje: ali ni ena izmed velikih postavk stabilizacijskih ukrepov? V imenu odbora varstva pri delu ter drugih služb, ki kakorkoli sodelujejo na tem področju, želimo, da bi se vsi po svojih močeh vključili v boj proti zmanjšanju nesreč, posebej pa še proti neupravičenim bolezninam.

Varujmo našega človeka — delavca pred poškodbami, invalidnostjo ali celo smrtjo. Obvarujmo njihove družine ali ožje sorodnike pred stresji, ki se ob takih priložnostih pojavljajo. Omogočimo, da se bo delavec zadovoljen in zdrav vračal z dela danes, jutri in vedno. Izkoriščam to priložnost, da se zahvalim vsem sodelavcem za njihovo opravljeno delo in trud v minulem letu z željo, da bo v naslednjem letu še boljše.

V imenu »Odbora varstva pri delu« želim vsem res srečno Novo leto 1976.

Predsednik odbora VD
Šnajder Ludvik

Kako gledajo naši strokovnjaki na sindikalno delo

Vpliv sindikata ter zanimanje za politično delo

V zadnjih dveh letih opažamo prizadevanje, da bi se vloga sindikata v Gradisu povečala, s tem pa bi se nujno povečal tudi njegov vpliv.

Raziskave so pokazale, da je vpliv ena najpomembnejših organizacijskih variabil. Istočasno pa ugotavljamo, da je določenim grupam v delovni organizaciji izredno težko naenkrat ali v kratkem času povečati vpliv. Npr. analize so pokazale, da se vpliv delavskega sveta ne veča mehanično, če mu dajemo nova pooblastila in nove odločitve. V zadnjih 15 letih so delavski sveti stalno dobivali nova pooblastila z uvedbo novih ustavnih sprememb pa se je področje odločanja stalno razširjalo. Danes o vseh vprašanih odločajo delavci v TOZD.

Glede na dejstvo, da je bil vpliv sindikata pred leti relativno majhen, smo pričakovali, da se bo njegov vpliv v Gradisu stalno večal.

Skušali smo ugotoviti, kakšen vpliv ima sindikat na odločitve delavskega sveta. Dobili smo naslednje odgovore:

	%
a — ima zelo velik vpliv	16,0
b — ima nekaj vpliva	61,9
c — ima zelo malo vpliva	14,3
d — v naši TOZD ga ni čutiti	3,9
e — ni odgovorilo	3,9

Nato smo vprašali anketirance, kakšen vpliv ima sindikat na celotno dogajanje v podjetju. Dobili smo naslednje odgovore:

	%
a — ima zelo velik vpliv	20,8
b — ima nekaj vpliva	63,8
c — ima zelo malo vpliva	9,8
d — v naši TOZD ga ni čutiti	1,5
e — ni odgovorilo	3,9

Iz gornjih odgovorov lahko vidimo, da anketiranci ne vidijo v sindikatu organizacije, ki bi imela pomemben vpliv, tako znotraj delavskega sveta kot na celotno dogajanje v podjetju. Sindikat sicer ni brez vpliva, vendar je po mnenju anketirancev majhen in omejen. Pri tem moramo izhajati iz dejstva, da se zaposleni obnašajo v skladu s svojimi predstavami in občutji.

Od gornjega povprečja v odgovorih (totali) odstopajo anketiranci, ki predstavljajo tehnično strokovni kader. V večjem številu so mnenja, da ima sindikat zelo majhen vpliv. V nasprotni smeri pa odstopajo delavci in skupinovodje, ki so v večjem številu mnenja, da ima sindikat velik vpliv.

V tej anketi anketirancev nismo spraševali, če želijo imeti sindikat, ki ima večjo moč, vendar ugotavljamo, da delavci želijo imeti sindikat, ki ima večjo moč.

Namreč, bolj vplivni sindikat ima lahko pomembno vlogo pri razreševanju kolektivnih in individualnih sporov. Konflikti se običajno razrešujejo iz vidika razmerja moči. Če sta dva posameznika ali skupini v konfliktu, običajno zmaga tisti, ki ima večjo moč (ne glede ali ima prav).

Če izhajamo iz organizacijske teorije, da povečani vpliv prispeva k večji ekonomski in socialni učinkovitosti podjetja, potem bi povečani vpliv sindikata imel pozitivne ekonomske in socialne posledice.

Sindikat lahko izvaja zelo številne funkcije. Ena od pomembnih funkcij je izvajanje kontrole. Anketiranci smo vprašali, če se jim zdi potrebno, da sindikat kontrolira izvajanje samoupravnega sporazuma. Dobili smo naslednje odgovore:

	%
a — zelo potrebno	55,7
b — precej potrebno	25,7
c — še kar potrebno	8,1
d — malo potrebno	2,9
e — sploh ni potrebno	0,7
f — meni je vseeno	1,0
g — ni odgovorilo	5,9

Kot vidimo, večina želi, da bi imel sindikat kontrolno funkcijo pri izvajanju samoupravnega sporazuma. Anketirance smo tudi vprašali, če so seznanjeni s pravkar predlagano sindikalno listo.

Dobili smo naslednje odgovore:

	%
a — da	59,0
b — ne	17,3
c — delno	17,3
d — ni odgovorilo	6,4

Če vzamemo, da anketiranci predstavljajo vodilni, bolj izobraženi kader, potem stopnja seznanjenosti ni posebno velika.

Da je ta informiranost nezadostna, sta možna dva razloga:

1. Anketiranci niso imeli možnosti, da se informirajo,
2. niso motivirani, da bi bili informirani.

Drugi razlog je zelo verjeten, če upoštevamo dejstvo, da je sindikat po mnenju anketirancev relativno malo vpliven. Stopnja informiranosti je običajno povezana z interesom.

V tej analizi nismo iskali podatke o stopnji politične aktivnosti anketirancev. Skušali pa smo ugotoviti, kolikšna je motiviranost za politično aktivnost. Zato smo anketirance vprašali, če jih zanima politično delo v podjetju. Dobili smo naslednje odgovore:

(Ker delavci in skupinovodje zelo odstopajo od povprečja odgovorov, jih navajamo posebej.)

a — da	63,5	87
b — ne	29,6	3,7
c — ni odgovorilo	23,2	4,3

Nato smo anketirance vprašali, če želijo sodelovati v drugih organizacijah (v ZK, sindikatu, ZSMS, športnem društvu itd.).

Dobili smo naslednje odgovore:

a — da	47,2	87,0
b — ne	31,9	13
c — ni odgovorilo	4,6	

Iz gornjih podatkov ugotavljamo, da je pripravljenost za politično delo oziroma za politično aktivnost v raznih organizacijah v povprečju presenetljivo nizka. Le približno polovica anketirancev je pripravljena politično delati.

V vsakem primeru pa je sindikat v Gradisu v letošnjem letu že dobil v kolektivu izredno pomembno vlogo in danes lahko trdimo, da se brez sindikata v Gradisu ničesar ne zgodi, torej smo uresničili načelo, sprejeto na 8. kongresu slovenskih sindikatov — brez sindikata ničesar. L. G.

Nova upravna zgradba Železarne Ravne z OTKR in elektronskim centrom,

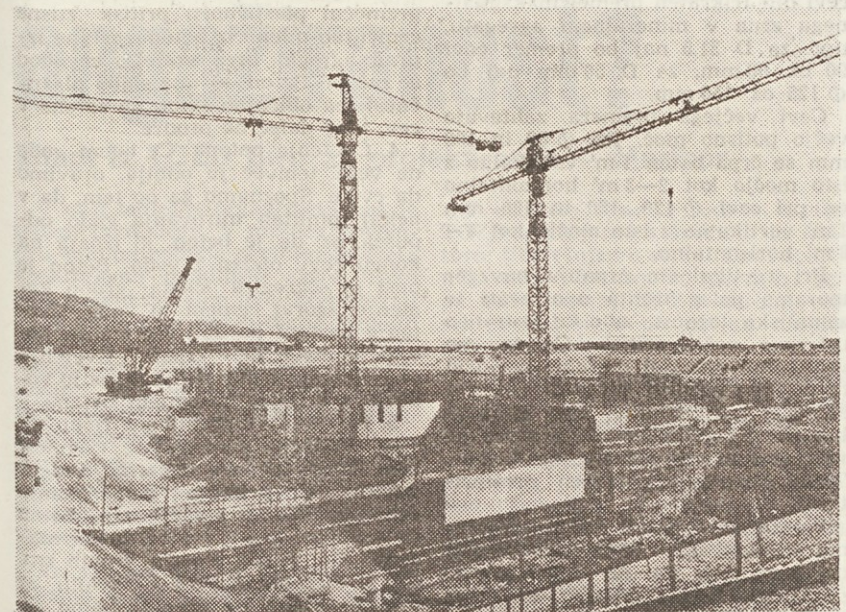
KAJ NAS ČAKA V LETU 1976?

Približujemo se Novemu letu. Pred nami se že opazijo obrisi letošnjega dela in uspeha. Lahko smo zadovoljni: v vsem smo dosegli naše načrte in namere. Ostala nam bodo sredstva, da bomo lahko poživili našo dejavnost v smereh, kakor smo jih začrtali.

Skupaj z drugimi enotami Gradisa nam je uspelo pridobiti in uspešno izvajati pomembna dela; jedrsko elektrarno v Krškem in turistično naselje Bernardin; oboje so zadovoljive, ki so zanesljive in jih je možno izvajati tudi pozimi. Pravkar sklepamo pogodbe za nove naložbe v tovarni kartona in papirja v Sladkem vrhu. Izvajamo delo v Mariboru, v Rušah, Radencih, Ljutomeru, Ptuj, Slov. Bistrici, Bohovi itd. Prepregli smo severovzhodno Slovenijo z našimi gradbišči.

Naša razvojna služba s svojimi projektanti nam je pripravila nove tipe montažnih hal. Sedaj lahko nudimo svojim investitorjem hale s prednapetimi nosilci v razpetini 20 m in montažne anekse 8 m široke. Naši obrati sledijo tem načrtom. Postavili so letos blizu 30.000 m² montažnih hal raznih tipov in dimenzij.

Naša gramoznica, betonarna in železokrivnica so letos prekoračile

Uspešno smo zastavili tudi na JE Krško

ČRPNI BETON-II

Mineralni agregat

Za orientacijski granulometrični sestav se poslužujemo predpisov po DIN 1045.

Poleg normalnih sestavnih linij moramo upoštevati tudi obliko in površino posameznih zrn. Najraje se črpajo okrogla zrna, zato jih sestavljamo po spodnji mejni krivulji »C«. Ploščata zrna s črpajo težje, ker se pod pritiskom v ceveh lahko nakopijo tako, da se betonska zmes zaklini. Drobni materiali se črpajo najtežje, poleg možnosti zaklinjenja nastopi tudi večje trenje, betonska masa se težje gnete med seboj in nastopa večji pritisk na stene cevi. Črpanje se do neke meje olajša z dodatkom korektorja. Na splošno vedljaja, da potrebuje drobljen material ca. 10 % mivke več kot prodec. Pri sestavljanju drobljenih frakcij se približujemo zgornji mejni krivulji »C«. Pri dodajanju korektorja moramo biti previdni, ker prevelika vsebina tako kot premajhna. Nepravilnem pritoku izpod 0,2 mm v premeru lahko povzroča začetne prav granulometrični sestav mineralnega agregata onemogoči črpanje. Frakcionirano homogeno doziranje je primarnega pomena. Če smo proti vsem predpisom prisiljeni imeti v enem boksu dve frakciji, potem sta to lahko samo frakciji »8-16« in »16-30«, nikakor pa »0-4« in »4-8«. Ev. manjkajočo frakcijo pri sestavljanju nadomestimo z ustreznim povišanjem večjih frakcij. Črpanje otežkoča pri D 31,5 prevelika prisotnost frakcije 4-8 in pri D 45 frakcije z 8-16. Pri črpanju z drobljenim mineralnim agregatom je priporočljivo seči po prodnati frakciji »0-4«. Drobljenec potrebuje večjo vsebnost mazalnega materiala, ki naj bo blizu 450 kg/m³ ali celo več.

Konsistenca

Črpanje zahteva zelo močno konsistenco, kar pa ni isto kot tekoči beton. Konsistenco betona je treba vedno prilagoditi ehničnim zahtevam betona ter jo vskladiti z možnostjo črpanja. Ne črpamo zaradi črpanja!

Konsistenca betona je v redu, če se betonski steber v času enega potiska iz konca cevi ne pretрга. Prevelika ali previsoka vsebnost vode v betonu povzroča zaklinjenje. Pri premajhni vsebnosti vode se pritisk

vse do sedaj dosežene rezultate. Na naših gradbiščih smo poslovali uspešno in dosegali zastavljene roke. V glavnem so naši investitorji z nami zadovoljni; pridobili smo si še novih prijateljev.

Po zaslugi naših marljivih delavcev in naših kadrov vseh strok smo pravkar praznovali 30-letnico našega podjetja, priznani in čaščeni z vseh strani.

Ko stopamo v Novo leto, imamo v mislih in obrisih naloge, ki nas čakajo in ki nam bodo delale nemalo posla in najbrž tudi težav.

Ze dve leti smo se trudili, da bi bili sprejeti v krog izvajalcev usmerjene gradnje stanovanj v Mariboru. Sedaj nam je to uspelo. V prihodnjem letu pričnemo z gradnjo 150 stanovanj, v naslednjih letih se bo to število še povečalo. Gradili bomo po projektih naših projektantov. Organizacija pristopa in izvajanje del bo moralo biti v začetku predmet naše posebne pozornosti.

Naš razvojni oddelek pripravlja nove tipe železobetonskih konstrukcij in hal. Tu sledimo vsem željam uporabnikov. Ohraniti hočemo oziroma preseči tozadevne rezultate letošnjega leta.

Naša gramoznica na Pobrežju polagoma usiha. Ni možno več povečati površine za odkop. V prihodnjem letu moramo najti rešitev, da bomo imeli stano na razpolago dovolj gramoz za svoje potrebe in tudi za oddajo. Urediti moramo drobljenje zalog odpadnega gramoz, da s tem podaljšamo dobo črpanja naše gramoznice. Opremiti moramo vse naše obrate s potrebnimi novimi napravami in stroji.

Smo v izgradnji organizacije naše enote. Pojačati moramo našo tehnično službo ter tehnično komercialno službo; vse to je treba izpeljati do začetka prihodnje gradbene sezone.

S postavitvijo novih organizacijskih delovnih mest smo osiromašili našo operativno na gradbiščih. Ponovno moramo izpopolniti tehnične ekipe in mlade kadre uvesti v Gradisov sistem dela. Kar smo doslej zamudili v kadrovanju, moramo vsekar nadomestiti čimprej.

Kot najnujnejšo lastno gradbeno investicijo predvidevamo postavitev novega skladišča in pa nove delavske restavracije na Studencih. Z gradnjo skladišča bomo pričeli takoj, spomladi, z gradnjo restavracije se nam je zataknilo. Nove urbanistične direktive so nam prvotni načrt povsem ovrgele. Vendar moramo napeti vse sile, da bomo v prihodnjem letu pričeli z gradnjo tega prepotrebne objekta.

Ostalih nalog je še zvrhan koš; upam, da bomo vsaj glavne izvedli. Predvsem pa je treba naše kolektive v Mariboru za skupne cilje bolj strniti. Doslej smo se ubadali vsak zase s svojimi problemi in z lokalnimi dejavniki. Odslej moramo nastopati skupno, saj imajo vse naše temeljne organizacije v Mariboru ca. 1850 delavcev ter skupno realizacije okoli 700.000.000 din in smo tedaj najmočnejši gradbeni kolektiv v Mariboru in moramo biti zato tudi bolj upoštevani.

Borut Maister, dipl. gr. ing.

Planiranje in gospodarska gibanja v središču pozornosti

26. novembra 1975 se je v Kranju uspešno zaključil seminar o planiranju za gradisove vodilne in vodstvene kadre. Na seminarju so predavali priznani strokovnjaki podjetja, ki so v izredno kratkem času, ki jim je bil na razpolago, skušali čimveč in čimbolj konkretno povedati vsebino svojih predavanj. Udeleženi so seminar zavestno spremljali in določene stvari tudi zapisovali. Najbolj živahen je bil zadnji dan seminarja, ko se je razvila bogata razprava o konkretnih vprašanjih bodočega dela.

Na seminarju so ugotovili, da je planiranje ekonomskega in družbenega razvoja najbolj učinkovito sredstvo za uspešno delo in povezovanje enotnosti interesov delavcev v združenem delu. Prehod v razvito industrijsko družbo namreč zahteva načrtno gospodarstvo. V naših razmerah lahko to uspešno uresniči samo organizirano in planirano delo združeno delo in zato ni nobenega dvoma, v kakšni meri se bo nadalje razvijal naš planski sistem. Govorili so tudi o ekonomski politiki in programu razvoja Gradisa v letu 1976. Zelo je bila poudarjena pomembnost sodelovanja vseh dejavnikov v podjetju v okviru dolgoročnega planiranja s katerimi lahko dosežemo večje gospodarske učinke s sredstvi s katerimi razpolamago. Veliko je bilo tudi govora o kadrovanju in izobraževanju, kjer je bil dan poseben poudarek na usmerjeno izobraževanje in izobraževanje ob delu, ter na raziskovalno delo. Tudi vprašanje politike razporejanja dohodka in oblikovanja sredstev za osebno, skupno in splošno porabo, je bilo posvečeno mnogo pozornosti. V prizadevanjih za oživljanje gospodarske aktivnosti na še kvalitetnejših osnovah bomo morali vsekakor začeti pri produktivnosti in kvaliteti našega dela ter bolj neposredno vezati osebni dohodek na rezultate dela. Za večjo produktivnost so odločilni še drugi faktorji kot so: opremljenost dela, mehanizacija, organizacija dela in poslovanje, stopnja izkoriščenosti delovnega časa in sredstev, delež znanja in procesa dela itd. To je bila pomembna tema drugega dela seminarja.

Razpravljali so tudi o integracijskih procesih, delu v tujini, o solidnosti poslovanja, interni banki ter sprejeli vrsto zaključkov, ki bodo objavljeni v prihodnji številki Gradisovega vestnika. Zato lahko trdimo, da je bil seminar potreben in uspešen.

L. C.

Organizirano in nadurno delo

Vojna v današnjem času zahteva, da so vojne priprave usklajene z okoliščinami, v katerih bi le-ta potekala. Ker govorimo o množični pripravljenosti je nujno, da so s tem seznanjeni vsi člani našega delovnega kolektiva.

Priprave za odpor napadalcem morajo potekati tudi v našem podjetju dobro organizirane in načrtovane.

Poleg vseh ostalih nalog je posebno važna tudi vojna proizvodnja, saj je treba načrtovati kje dobiti prepotrben material, saj za nas gradbince pomeni cement več kot suho zlato.

Pri izvajanju načrtov je potrebna tudi samozaščita naše delovne organizacije. Pri tem morajo člani Zveze komunistov prispevati svoj največji delež in sicer v usposabljanju samega sebe in usposabljanju svojih delovnih tovarišev. Pouk in vzgoja delovnih ljudi sta sestavni del priprav za vojno, zato se bo postopno pristopalo k tečajem in seminarjem za izobrazbo vseh, ki bi v eventuelni vojni ostali na delovnih mestih v naši organizaciji.

V letošnjem letu smo imeli v ljubljanskem bazenu nekaj vaj civilne zaštite. Ekipe prve pomoči Kovinskih obratov, Strojnoprometnega obrata, Obrata gradbenih polizdelkov, Ljubljana okolica in skupnih služb so v okviru 100-letnice Rdečega križa sodelovale v tekmovanju ekip pri reševanju ponesrečencev.

Gasilske enote Kovinskih obratov, Strojnoprometnega obrata in skupnih služb v sodelovanju z enoto Ljubljana pa so v okviru Krajevni skupnosti pokazale svoje sposobnosti.

Obe ekipe gornjih enot so zadovoljivo izvedle svoje vaje. Seveda take vaje pokažejo tudi svoje pomanjkljivosti, katere bomo eno za drugo odpravljali, če bomo stvari resno vzeli v roke ter ne bomo k dejanjem pristopali z neresnostjo ali celo z negodovanjem. V prihodnjem letu bodo take vaje bolj pogosto v sodelovanju s štabom civilne zaštite in preostalih ekip, saj je namen teh vaj čimbolje usposobiti naše ekipe za samozaščito v miru in vojni.

Delavski svet podjetja je v septembru letošnjega leta sprejel in potrdil pravilnik o določanju tajnih podatkov ljudske obrambe in načinu njihovega zavarovanja. Da bo vsak član naše delovne organizacije v kratki vsebini seznanjen s pravilnikom, vam v izvečku podajamo nekatera bistvena določila.

»Podatke, ki so pomembni za ljudsko obrambo in ki so tajni in važni za podjetje, je treba varovati kot državno ali uradno tajnost.

Za tajne podatke se štejejo:

— vsi pisani, tiskani ali posneti materiali, vozni in strojni park, stroji in delavnice, kamnolomi, UKW postaje, vse upravne zgradbe, objekti, vsa poročila, naloge, dejanja in postopki na področju ljudske obrambe.

Tajnosti in ukrepi za zavarovanje so obvezni za vse člane kolektiva GIP GRADIS, ter ta dolžnost varovanja tajnosti ne preneha s prenehanjem delovnega razmerja.

Ce tajni podatek o ljudski obrambi izgine, ali pa je odkrit, je treba ukreniti vse potrebno, da se zaradi tega odvrnejo vse škodljive posledice, ki bi nastale v delovni organizaciji. Takoj je o tem obvestiti svojega predpostavljenega ali direktorja, ta pa o tem obvesti Svet za ljudsko obrambo, občino ter organa za notranje zadeve.

Delavci delovne organizacije GIP GRADIS so dolžni varovati tajne podatke, s katerimi so bili seznanjeni na delovnem mestu.

Tujcem ni dovoljen vpogled v tajne podatke ter jim ni dovoljen pristop k sredstvom, objektom ali napravam, če za to ne dobijo ustreznega dovoljenja.

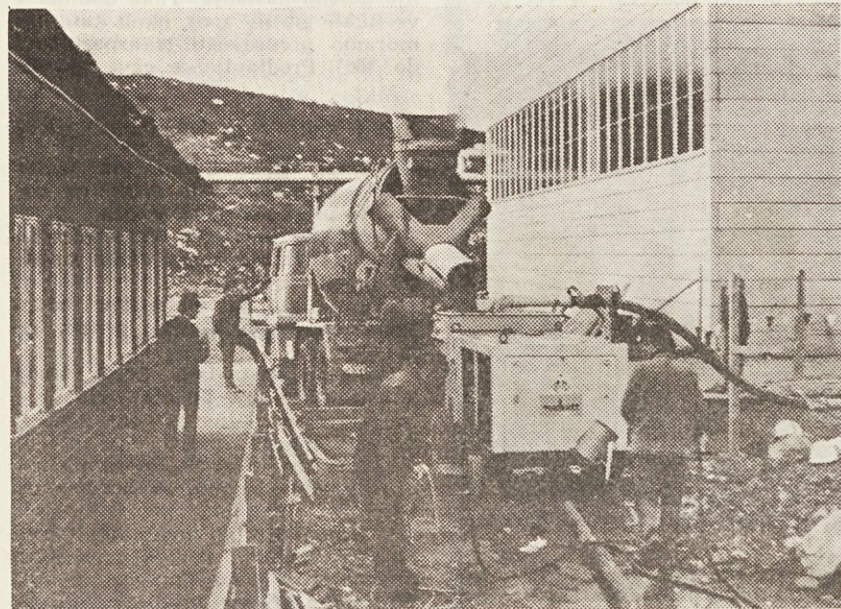
Za kršitev dolžnosti zavarovanja tajnih podatkov vsak delavec odgovarja po določbah kazenskega zakonika.

Razen že prej navedene odgovornosti, pa delavec odgovarja še za hujšo kršitev delovne dolžnosti če:

— ne obvesti direktorja ali upravitelja obrambnega načrta o odkritju tajnih podatkov.
— če ne varuje in ščiti podatkov, ki so tajni;
— če ne izvaja ali ne spoštuje ukrepov, ki so predpisani za zavarovanje tajnih podatkov.

Po gornjih določilih smo se dolžni ravnati vsi zaposleni delavci v naši delovni organizaciji, saj smo z našo budnostjo in odločnim ravnanjem bomo preprečili vsak poizkus sovražnega delovanja zoper naše delovne ljudi, našo bogato pridobitev med narodno osvobodilno vojno in našo demokratično domovino.

NUŠA

Tudi v Novem mestu smo uporabili črpalke

Kadrovska politika, izobraževanje v ospredju naših dogajanj

Več tesarjev kot zidarjev

Biro gradbeništva Slovenije je v »Obvestilih« št. 8/75 objavil podatke o zaposlenih v gradbeništvu Slovenije na dan 30. 9. 1975.

Prav zanimivi so primerjalni podatki po poklicih in strokah med Gradisom in drugimi gradbenimi podjetji Slovenije.

Najboljšo sliko pokaže preglednica

Ročni delavci po poklicih	Šte- vilo	% v SRS
zidarji	944	11
tesarji	1099	23
betonerji	89	27
železokrivci	250	20
minerji	30	25
strojniki TM	236	17
strojniki drugih strojev	186	14
vozniki motornih vozil	193	14
ključavničarji	196	20
mizarji	71	9
razni obrtniki	97	9
ostali poklici	395	15
polkvalificirani delavci	671	10
nekvalificirani delavci	1128	19
Skupaj:	5585	15

Največji delež naših kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev imamo pri betonerjih, minerjih in tesarjih ter železokrivcih in ključavničarjih — pri vseh 20% ali več. To pomeni, da je vsak peti ali celo vsak četrti (miner, betoner) v slovenski gradbeni operativi — gradisovec.

Neugodna slika je pri nekvalificiranih delavcih, saj imamo kar 19% vseh NK delavcev v slovenskem gradbeništvu, pri čemer predstavljajo v poprečju vsi naši ročni delavci 15% vseh zaposlenih ročnih delavcev v gradbeni operativi SRS.

Zanimiv je tudi podatek o deležu naših zidarjev, ki jih je samo 11% in tesarjev, ki jih je 23%. Tako stanje odraža strukturo del v Gradisu kjer zaradi pretežno industrijskih gradenj potrebujemo — in imamo manj zidarjev kot tesarjev. V preostalih gradbenih podjetjih so imeli 7765 zidarjev in le 3775 tesarjev.

Premalo tehnikov v operativi

Poglejmo zdaj, kako je s tehničnim kadrom.

Delavci tehnične stroke	Šte- vilo	% v SRS
dipl. ing. vseh vrst	75	15
ing. vseh vrst	25	11
tehnik vseh vrst	224	12
delovodje	212	13
Skupaj:	536	12

Med navedenimi tehničnimi strokovnjaki ni delavcev obeh birojev (projektiv) in OGP, ki se po evidenci Biroja gradbeništva vstevajo v skupino OZD — betonski proizvod.

Iz zgornjega prikaza sta očitna podatka. Vidimo, da je relativno še največ diplomiranih inženirjev, medtem ko je inženirjev in tehnikov manj. To pomeni, da bomo morali pospešeno izobraževati zlasti tehnikke.

Drug podatek je ugoden. V slovenski operativi imamo 12% vseh tehničnih strokovnjakov in 15% vseh ročnih delavcev — kot rečeno — 19% vseh NK delavcev. Mi pa smo najbrž živeli v utvri, da je Gradis kadrovsko močan. Je že res — po številu, ne pa tudi po strukturi. To pomeni, da bomo morali bistveno zmanjšati delež NK delavcev, povečati pa delež tehničnih strokovnjakov, zlasti s povečanim obsegom dejavnosti centra za izobraževanje. V večji meri kot doslej se bomo morali izobraževati tudi ob delu. Po izkušnjah, ki jih imamo (pri delovodjih, pri maloštevilnih Gradisovcih, ki so se dopolnilno izobrazili ob delu), so praviloma taki delavci mnogo bolj stalni pa tudi storilnejši kot normalno izšolani kadri. To kaže tudi nedavno izdelana analiza našega centra za izobraževanje.

V projektivi obratno — premalo diplomiranih inženirjev

Poglejmo še podatke o delavcih tehnične stroke v obeh birojih in jih primerjamo z enakimi delavci v birojih pri gradbenih podjetjih.

Delavci tehnične stroke

dipl. inženirji
inženirji
tehnik

Skupaj:

Šte- vilo	% v SRS
28	13
6	3
34	17
68	15

Za razliko od stanja v ostalih TOZD, je v naših dveh birojih relativno manj diplomiranih inženirjev in več tehnikov kot v poprečju birojev. Torej imata naša biroja slabšo kadrovsko strukturo kot v drugih birojih in še slabšo v primerjavi s projektantskimi podjetji. Pri nas na primer je 50% tehnikov, v drugih birojih 43%, v proj. podjetjih pa 41 odstotkov.

Primanjkuje nam tudi visoko izobraženih strokovnjakov

Poglejmo še podatke za ostale delavce, kamor vštevamo ekonomiste, pravnike, komercialiste, računovodje, politologe, psihologe, sociologe, administrativni kader in pomožne delavce.

Izobrazba

visoka šola
višja šola
srednja šola
nižja šola
pomožni delavci

Skupaj:

Šte- vilo	% v SRS
14	12
25	12
392	23
110	8
58	11
599	15

Podatki iz te preglednice nas opozarjajo na dejstvo, da imamo premalo visoke izobraženih delavcev raznih poklicev in relativno velik delež srednje strokovnih delavcev, med katerimi je najvišji delež ekonomistov in računovodij — 26% od vseh v slovenskem gradbeništvu.

Na kratko: v tehničnih strokah je več inženirjev in premalo tehnikov, v netahničnih strokah pa je več delavcev s srednjo izobrazbo in premalo z višjo in visoko izobrazbo. Izhajajo pri naši kadrovski in izobrazbeni politiki iz teh podatkov, tem bolj, ker jih tudi brez primerjav sami občutimo.

Obremenjenost naših kadrov je poprečna

Kako pa je z obremenitvijo naših tehničnih kadrov? Primerjajmo število delavcev na enega inženirja, tehnika, delovodja. Podatki niso povsem enaki s podatki iz analize centra, ker tukaj primerjamo samo stanje na en dan (30. 9. 1975).

Število zaposlenih delavcev na enega:

— dipl. inženirja
— inženirja
— tehnika
— delovodjo

poprečno na teh. kader

Gradis	Gradbeno podjetje SRS
74	75
224	165
25	21
26	23
10	9

Pri diplomiranih inženirjih je obremenitev skoraj enaka kot v poprečju Slovenije. Precej več delavcev pa pride pri nas na inženirja. Ali to pomeni, da imajo v drugih gradbenih podjetjih več inženirjev prve stopnje kot pri nas iz vrst prejšnjih tehnikov? In že je tako, kako naj bi bilo tudi pri nas, ko pa imamo prav tehnikov premalo. Morali bomo tedaj občutno povečati štipendiranje tehnikov.

V celoti pride pri nas na enega tehničnega strokovnjaka 10 delavcev, v poprečju Slovenije pa 9. Mogli bi torej reči, da je pri nas vendarle njihova obremenitev za

malenkost višja. Toda če bi znižali v Gradisu preveliko število NK delavcev na poprečen nivo v Sloveniji, bi tudi pri Gradisu dobi število 9. To pomeni, da je v Gradisu nekaj večja obremenitev tehničnega kadra, zlasti na račun čezmerne števila NK delavcev.

Pri vajencih — vsaj števnično vse dobro

Prav na koncu pogledimo se primerjalne podatke o vajencih

Vajenci po poklicih

Zidarji
tesarji
betonerji
železokrivci
strojniki TM
ključavničarji
mizarji
razni obrtniki
ostali poklici

Skupaj:

Šte- vilo	% v SRS
241	15
238	25
16	100
40	29
43	100
69	28
15	15
12	4
9	3

Preglednica je zelo informativna. Najprej moramo ugotoviti, da imamo 11% vseh vajencev pri 15% vseh ročnih delavcih. To nam zagotavlja, da bomo v bližnji prihodnosti izboljšali relativno kadrovsko strukturo ročnih delavcev.

Podoben sliko imamo tudi po posameznih poklicih.

Tako imamo na primer 11% zidarjev in 13% zidarskih vajencev, 23% tesarjev in 20% tesarjskih vajencev, 20% železokrivcev in 29% železokrivskih vajencev, 20% ključavničarjev in 28% ključavničarskih vajencev, 9% mizarjev in 15% mizarskih vajencev — torej imamo povsod večji delež vajencev kot kvalificiranih delavcev!

Posebno pozornost zbujajo podatki, da so Gradisovi vajenci betonerji in strojniki TM edini v Sloveniji. Resnici povedano na ljubo smo resda tako v OGP kot v SPO še nedavno sklenili izboljšati kadrovsko strukturo (tudi) z lastnimi vajenci. To je bilo sicer pozno toda ne prepozno, saj se drugje še niso zbudili.

Zanimiv je še podatek, koliko delavcev določenega poklica pride na enega vajenca istega poklica — vse po stanju na dan, 30. 9. 1975.

Poklic

Gradis SRS	
3,9	4,7
4,6	5,2
6,3	9,2
5,5	32,0
2,8	3,8
4,7	7,5
4,3	5,4

Vidimo, da pride vseh najštevilnejših poklicev v Gradisu manjše število delavcev na enega vajenca kot v poprečju slovenskega gradbeništva. To je dobro. Sodeč po poprečju v Gradisu imamo še vedno premalo vajencev za tesarje, železokrivce in strojnike TM ter morda tudi za mizarje.

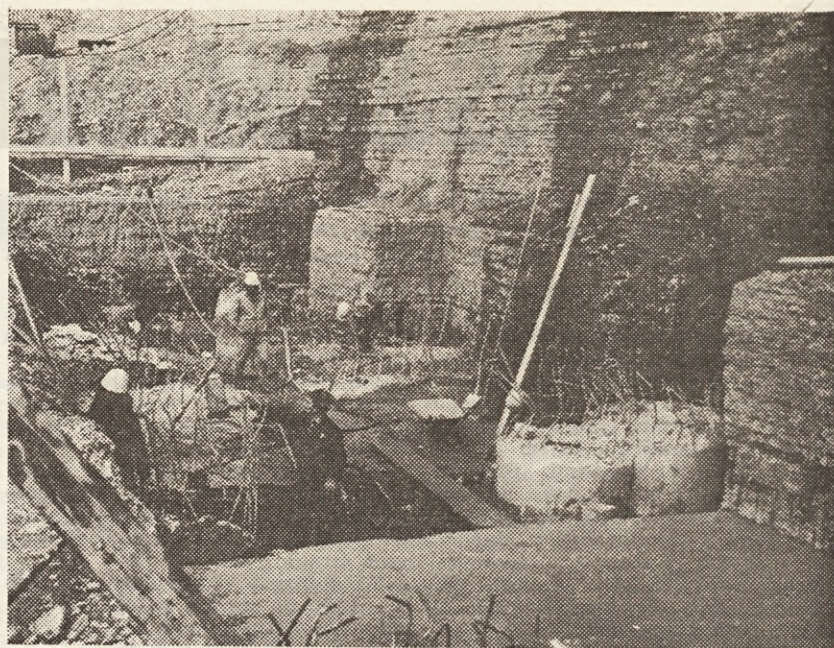
Tudi v celoti je razmerje pri Gradisu ugodnejše, ker pride na enega vajenca 8,2 delavca (tudi PE in NK), v gradbeništvu Slovenije pa 9,8 delavca.

Koristimo informacije!

V kolikor nam bodo te informacije koristile pri naravnavanju kadrovske politike v prihodnjih letih, potem trud, vložen v zbiranje podatkov, ne bo zaman. V vsakem primeru pa bomo morali kadrovske politiki v bodoče posvečati še več pozornosti.

O delu in pomenu mladinske organizacije je na mladinskem seminarju spregovoril predstavnik občinske konference ZSMS Ljubljana Center

Zaradi geomehanskih zahtev je bilo potrebno zamenjati nacrtovalne pasovne temelje s 66. uvrstnimi piloti za hotel »Pečina« na Bernardinu

ČRPNI BETON II.

(nadaljevanje z 11. str.)

kazala, da mora minimalni premer cevi biti trikratni premer maksimalnega zrna v mineralnem agregatu, npr. za D 31,5 naj bo premer cevi 90 oz. 80 mm, za D 50 mm naj bo 125 oz. 150 mm.

Cevi večjega premera zahtevajo večjo potisno moč. Pri 80 in 100 mm se črpa beton 1 m² vertikalno z isto močjo kot 2—3 m² horizontalno oz. pri cevi 120, 150 in 180 mm 1 m² vertikalno z isto močjo kot 6—8 m² horizontalno.

Pri vertikalnem črpanju navzgor moramo poleg trenja upoštevati še zemeljsko težnost, zato je potreben ustrezno večji pritisk. Če črpamo vertikalno navzdol moramo cevovod iz črpalke najprej usmeriti navzgor ali vsaj horizontalno, vsaj na vsakih 15 m² vertikalne višinske razlike vstavimo v cevovod dvojno koleno. Tako ustvarimo potreben protipritisk.

Pri vzpenjanju ali padanju moramo cevovod pričvrstiti ob nepomične predmete, da ne poškodujemo spoja cevovoda s črpalko. Po vsaki uporabi moramo cevi brezhibno očistiti, da se cementno mleko ne zalepi ob stene. Le brezhibno gladka površina nudi dobro črpanje. Stike cevi moramo natančno izvesti, da preprečimo vdor zraka in neugoden vpliv ostrih cevni robov.

Razdeljevanje betona

Če vgrajujemo sveži beton v ozek pas je dovolj, da na koncu cevovoda namestimo gibljivo gumijasto cev, ki jo dva delavca premeščata po potrebi. Za premeščanje cevi je najprimernejši ca. 20 cm dolg kovinski obroč, opremljen z dvema ročajema, ki ga namestimo okoli konca gumijaste cevi. Često si delavci pomagajo tako, da okoli gumijaste cevi ovijejo žico. To ni dobro, ker žica stiska cev, ki se med posameznimi izlivi betona krči in širi.

Pri večjih betoniranjih (tovarniške talne plošče, plavalni bazeni, drsalne plošče, itd.) imamo mnogo dela ljanjem težkih kovinskih transportnih cevi, da razporejamo vgrajevanje betona enakomerno po vsem preseku konstrukcije. Delo si olajšamo, če uporabimo opornik za preusmerjanje transporta. To sta dva kovinska obroča, spojena z distančniki, od katerih eden leži na tleh, drugi je nad njim toliko dvignjen, kolikor znaša razdalja med dvema pravokotnima kolema. Cevovod sprejemo po tleh do neke osrednje točke, kamor postavimo obroča. V spodnji obroč speljemo cevovod, vgradimo omenjeni kolena tako, da cevovod preusmerimo vertikalno navzgor z enim kolonom, z drugim pa zopet izravnamo v horizontalno. Na zgornji obroč se zgornje koleno naslanja. Tako dobimo v vertikalni gibljivi spoj, okoli katerega moramo preusmeriti transport tudi do 360°. Predstavljanje cevi odpade.

Nekaj smernic za iskanje začepitve

Počasi vzpon kazalca na manometru pomeni, da je začepitev nastopila proti koncu cevovoda.

Začepitev v črpalki ali v začetku cevovoda pokaže nagel vzpon kazalca na manometru.

Predsignal, da zamašitev lahko pričakujemo, je neenak pritisk na manometru.

Pravilno sestavljen črpni beton komaj slišno drsi po cevovodu; močan, oster šum oznanja nepravilno-ti sveže betonske zmesi.

Zamašitve, ki nastopijo zaradi nepravilnosti v betonu, so sledečih izvorov:

1. Nepravilni ali nepravilno uporabljeni kemični dodatki, aeranti ali predozirane plastifikatorje, napravljen beton prožen. Predoziranje pospeševalcev povzroča prenapeto strjevanje betona v ceveh.

2. Premalo skeleta (cementa + mivka, kar se izseje skozi sito 0,2 mm).

3. Napačna konsistenca betona. Pri premočni plastičnosti pritisk z visne cementno mleko iz betona, ostane izpran agregat brez skeleta, cevovod se začepi. Beton, ki ima slabo plastičnost, pa običajno sploh ne zdrsnje v cev, vsaj daleč ne prodre.

4. Cvetenje betona. Če beton vode ne veže, temveč jo odbija, pravimo da cvete. Spoznamo ga po tem, da v nekaj minutah mirovanja vodo odpušča, oz. da je beton, ki iznaja na koncu cevi, obdan z vodo. Beton je pust in segregira: spodaj grobo kamenje, zgoraj cement in voda. Cvetenje nastopi po daljšem stanju betona v ceveh in v črpalki. Cvetenju se izognemo z manjšo vsebnostjo vode in z daljšim mešanjem betona.

5. Nepravilno granulometrični sestav. Velikega pomena sta vsebnost zrn izpod 0,2 mm in zrna nad D max/2. V primeru pomanjkanja drobnih, skoraj prašnih zrn, beton ne vsebuje dovolj materiala za mazanje cevi in za plavanje grobih zrn. Če je cementa preveč v skeletu, se pritisk betona ne prenaša samo oz. v glavnem samo proti izhodu cevovoda, temveč na vse strani, torej tudi na stene cevovoda. Fini partikli se na stene zalepijo in črpalka mora proizvajati zelo močan pritisk, da beton potuje. Običajno se prej ali slej začepi. Taki zmesi je treba povečati sumo notranjih površin mineralnega agregata, zato dodamo frakcijo »4—8«, ali pa zmanjšamo količino skeletnega materiala.

Pogosto nastajajo začepitve tudi iz sledečih vzrokov:

— Cevi niso bile dovolj dobro očiščene, od prejšnjega črpanja je ostal prilepljen ob stene maziven material. Slišimo močno šumenje med drsenjem betona, ki je posledica nenormalnega trenja. Cevovod je treba razstaviti in cevi očistiti.

— Spajanje cevi ni brezhibno zalepljeno, anja cementnega mleka oz. skeleta postane beton prepust.

— Gumijasta cev na koncu cevovoda je preveč upognjena, ali pa celo zalita z betonom in nastane močno trenje. Moramo jo izravnati oz. dvigniti iz betona.

— Gumijasti cevi na koncu cevovoda je zmanjšan profil zaradi žične objemke, ki jo delavca naredita, da lahko cev usmerjajo. Namestiti je treba dovolj ohlapno kovinsko objemko.

— Predmazanje vsled premalo maziva ni bilo zadostno, ali je bilo mazivo preveč redko, kar se pripeti posebno pri cevovodu, ki je usmerjen navzdol. Cevovod moramo pred cevjo, do koder je betonski steber prodrl odpreti in s pomočjo večjega lijaka ali zajemalke vlti v cev novo mazivo. Tako se izognemo nepotrebnemu razdiranju celotnega cevovoda. Mesto, do koder je beton prodrl, najdemo s potrkavanjem po cevovodu.

— Vsled močnega padca cevovoda, se je betonski steber prekinil. V prekinjeni del v cevovodu je prodrl zrak, pritisk, ki pri tem nastane, iztiska cementno mleko iz oken končne prekinitve betonskega stebra.

Cevovod je treba razdreti in ga vsaj po 15 m² začasno preusmeriti navzgor ali nastran. Najbolj občutljivo je črpanje navzdol.

Začepitve nastanejo tudi zaradi okvare na črpalki ali če je črpalka prešibka.

Poleg lastnih izkušenj je uporabljeno gradivo:

Roth: Die betonitechnische Baustelleneinrichtung

Steege: Transportbetonhandbuch

Schwing: Ein Ratgeber für das Pumpen von Beton

Wibau Technische Information über Pumpbeton

Deutsche Betonkalender 1970

DIN predpisi

Naden Sevnik

Mladi so vedno radovedni

Premajhna angažiranost?

Mladi iz TOZD Biro za projektiranje — Maribor

V naši temeljni organizaciji nas je sedem mladincev. V mesecu novembru smo na pobudo občinskega sveta konstituirali mladinski aktiv. Tako smo naše dotedanje delo organizirali v okviru svoje organizacije. Izvolili smo tudi svoje organe in določili zastopnika, preko katerega se posredno vključujemo v delo občinskih, republiških in zveznih mladinskih organizacij.

Sestavili smo svoj akcijski program, ki naj pospeši našo udeležbo v samoupravljanju in v drugih dejavnostih.

Pri svojem delu se aktivno vključujemo v vse projektantske naloge. Pri tem si krepimo svoje strokovno znanje. Mladi se tudi udeležujemo mnogih strokovnih srečanj in ekskurzij, kjer se dopolnilno izobražujemo.

V današnjem času, ko je prisotno vedno močnejše mednarodno sodelovanje, je tudi vedno večja potreba po znanju tujih jezikov. Želimo si, da bi s pomočjo Centra za izobraževanje našli primerno obliko za izpopolnitev na tem področju.

Šeško Milan

O sebi in svojem delu

Ob prelomnicah, kakršna je prehod iz starega v novo leto, se vsi radi oziramo nazaj, na prehojeno pot, na dosežene uspehe in neuspehe.

Mladi smo drugačni. Veliko raje gledamo naprej v bodočnost, saj so naši cilji še daleč pred nami. Koliko je še nalog, ki se jih še nismo dotaknili in koliko je takih, ki smo jih šele začeli opravljati.

Zavedamo se, da smo tisti, na katerih se bo naša samoupravna socialistična družba naprej razvijala. Zato pa se je treba učiti in še učiti. Res je, končali smo šole — eden je zidar, drugi tehnik, tretji železokriv, vendar v šoli smo dobili v glavnem le podlago za naše delo na delovnem mestu.

Vemo, da naša družba zahteva od delovnega človeka ne samo, da dela tisto, za kar se je učil, temveč da se aktivno vključuje v vsa družbeno politična dogajanja, tako v TOZD kot zunaj nje.

Tega pa se nismo učili v šolah, temveč se moramo začeti učiti, ko pridemo v delovno organizacijo.

To je osnovni smoter mladinskih organizacij, poleg vključevanja mladih na delo in zastopanje posebnih interesov mladih v delovni organizaciji.

V TOZD Ljubljana-okolica smo pravzaprav šele začeli z delom. Ustanovili smo osnovno organizacijo ZSM in zaorali ledino. Sprejeli smo svoj program in začeli z delom.

Za začetek se nam je zdelo najlažje, da začnemo s športom. Vse športno udejstvovanje smo vzeli v svoje roke in dosegli dobre rezultate. Udeležili smo se Gradisovih

športnih iger, mladinskih iger Gradisa in udeležili smo se nekaj občinskih sindikalnih tekmovanj v okviru trim-lig. Uspelo nam je, preko sindikalne organizacije urediti rekreacijo za naše delavce. Seveda smo pri vseh športnih udejstvovanjih vključili vse naše delavce, ne samo mladince.

Potem smo organizirali dve prostovoljni akciji. Obe sta dobro uspeli, čeprav bi se jih udeležilo lahko še večje število mladincev.

Ob koncu leta pa smo začeli tudi z izobraževanjem. Stirje naši mladinci so se udeležili seminarja v Bohinju, eden pa enotedenske politične šole v naši občini.

Mislimo, da bodo ravno ti, ki so se udeležili seminarja in politične šole, največ prispevali k temu, da bo naša organizacija več delala tudi na idejnopolitičnem področju. Člani naše organizacije so res zastopani v prav vseh organih upravljanja TOZD in družbenih organizacijah, vendar še premalo zastopajo interese nas mladih.

Organizacija bo morala tudi veliko več pozornosti posvetiti aktualnim problemom, ki tarejo našo TOZD: aktivnejše bodo morali sodelovati v akciji za stabilizacijo, za večjo produktivnost, za boljšo organizacijo dela in za manjšo izgubo časa.

To so izhodišča za naše bodoče delo. Kot sem že rekel, smo letos pravzaprav šele začeli z delom in že dosegli uspehe, tako da bomo ob taki pomoči tako vseh družbenih organizacij kot vodilnih delavcev, naše zastavljene cilje prav gotovo dosegli.

Mladi so na pravi poti

Marsikatera aktivnost v poletnih mesecih kaže svojo šibkejšo stran in v gradbeništvu je to še bolj očitno, saj imamo takrat največ dela na gradbiščih. Tako tudi družbenopolitična aktivnost počaka na jesen. Gradisova mladina je počakala na zimo, vendar ne brez vzroka. Mladi so namreč sklenili, da v nobeno akcijo ne bodo šli več nepripravljeni, saj take improvizirane stvari ne bi pripeljale do uspeha.

V začetku novembra se je sestal koordinacijski svet osnovnih organizacij ZSMS in sklenil, da bo delo mladinske organizacije v Gradisu spet oživil. Vsi so se zavedali, da to ni naloga, ki bo izvedljiva v enem mesecu. Ko so analizirali delo posameznih osnovnih organizacij, so ugotovili, da mladi premalo sodelujejo v samoupravnih organih v podjetju. Če pa hočemo to spremeniti, moramo mlade pritegniti, jim vzbuditi zanimanje za dogajanje v delovni organizaciji.

Kako to storiti?

Koordinacijski svet je sklenil, da bo treba v mladinski organizaciji pristopiti najprej k izobraževanju mladih, posebno tistih, od katerih največ pričakujemo, zato so pripravili v decembru seminar za mladinske aktiviste. Seminar je bil tematsko razdeljen na štiri dele:

— V prvem delu so se mladi seznanili z osnovnimi zakonitostmi, ki jih srečujemo v delovni organizaciji, s samoupravno organiziranostjo itd. Predavanje je pripravil direktor splošne službe Rajko Zupančič; na voljo je imel le dve uri, tako da bo marsikaj zanimivega moralo ostati še za kak drug seminar. Vsi mladinci so izjavili, da je bilo v predavanju veliko stvari, ki jih še niso poznali, prav gotovo pa so zato s seminarja odnesli mnogo jasnejšo sliko o konstrukciji našega podjetja.

— v drugem delu so mladi želeli izvedeti kaj več o pomenu mladinske organizacije v družbi, o njenem ustroju in nalogah za naše mladinske programe ter delo. O tem je predaval predstavnik občinske konference ZSMS Ljubljana-Center in mimogrede rečeno — vse je zelo razočaral. Očitno je pričakoval, da naši mladinci ne bodo ugotovili, da je prišel na predavanje precej nepripravljen, vendar se je presneto zmotil, saj je njegovo predavanje kasneje doživelo precejšnjo kritiko. V bodoče bomo prav gotovo veliko bolj pazljivi pri izbiri takih »predavateljev«.

— Tretji del seminarja je skušal mladim približati osnove marksizma in socialistične graditve. V tem delu so se seznanili z glavnimi Marxovimi nauki in s potmi, ki so jih dežele ubrale do izgradnje socialistične družbe.

— Zadnji del seminarja sta sekretar OOKZ skupnih služb Edo Razdrih in sekretar konference OOS GIP Gradis Valter Masten orisala glavne značilnosti ZKJ in sindikata.

Prvi dan seminarja je bila po večerji pripravljena tudi mladinska tribuna, na kateri so si mladi izmenjali izkušnje pri svojem delu in prikazali glavne probleme, na katere naletijo pri delu v mladinski organizaciji. Na tej tribuni so sprejeli tudi naslednje sklepe:

1. Koordinacijski svet mora čimprej pripraviti razgovor s sekretarji OOKZ in OOS v Gradisu, pogovorili pa bi se o problemih, ki tarejo mlade.

2. Do 30. 1. 1976 morajo biti vse OOSZMS po TOZD pravilno konstituirane in organizirane, izdelani pa morajo biti tudi programi dela.

3. Čimprej je potrebno pripraviti evidenčne listke za kandidate za spomladanske volitve, ki bodo v našem podjetju.

4. Tam, kjer je zaradi raztresenosti gradbišč težko enotno delati, se naj ustanovijo aktivni (v okviru OOSZMS).

5. Potrebno je opraviti popis na karticah za vse mladince.

6. Treba se je povezati z občinskimi konferencami OOSZMS, se vključiti v njihov program dela in tekmovanja za najboljšo OOSZMS.

7. Čimprej je evidentirati mlade komuniste.

8. Redno je treba pobirati članarino.

9. Vse zapisnike sej OOSZMS je potrebno dostaviti koordinacijskemu svetu, da bo lahko ugotavljal aktivnost OOSZMS.

10. Neprestano je treba pripravljati nove kandidate za vstop v ZKJ in zahtevati od OOKZ, da sprejema v ZKJ samo tiste mladince, ki aktivno delajo v OOSZMS.

11. Tisti mladinci, ki so uspešni na svojem delovnem mestu in v mladinski organizaciji, bi morali biti ustrezno nagrajeni.

12. Vse sklepe, omejene na čas, je potrebno izvesti do konca januarja 1976.

ka občinske konference ZSMS je bilo zelo pomanjkljivo. Všeč mi je bila tribuna, kjer smo videli, kaj drugod delajo, s čim se ukvarjajo. Taki seminarji bi nam bili še potrebni.»

Veronika Potočar

Latif Hasčič: »O seminarju mislim vse najboljše, imam pa predlog, da bi se morali Gradisovi mladinci večkrat srečati, se malo pogovoriti in tekmovati. Škoda, da nimamo več kviza. Ne bi smeli pustiti, da bi zamrl.«

Latif Hasičič

Vili Jazbec: »Mislim, da je to zelo pohvalno, da se iz različnih TOZD tu srečamo. Žal je bilo premalo časa, da bi se bolje spoznali in več pogovorili. Predavanje tov. Zupančiča je bilo za vse zelo zanimivo in koristno. Upam, da to ne bo zadnji seminar v tej smeri!«

Vili Jazbec

Daniel Urleb: »Mislim, da je bil seminar z izobraževalne strani zelo dober. Dosti smo se naučili in to moramo sedaj prenesti med naše mladince.«

Daniel Urleb

Naša mladinska organizacija je torej začela z resnim delom in verjamemo, da je to šele njihov začetek, nadaljevanje pa bo še uspešnejše.

Nada Muminovič

Po zaključku seminarja

Milena Skodnik

Kaj pa pravijo sami mladi o seminarju?

Milena Skodnik: »Čeprav sem kolikor toliko na tekočem, mi je seminar dal marsikaj novega, posebno kar se tiče organizacije podjetja. Najbrž bo seminar veliko pomenil tudi za tiste, ki so prišli z gradbišč. Šele tu na seminarju smo pravzaprav videli, da v marsikateri OOSZMS aktivno delajo in njihove izkušnje bodo prišle prav tudi nam.«

Veronika Potočar: »Seminar je bil dober, le izvajanje predstavn-

ALI SO NESREČE PRI DELU PRI GRADISU V UPADANJU?

Nismo še zaključili leto. Vemo tudi, da nesreča nikoli ne počiva. Vemo tudi, koliko se jih je letos že ponesrečilo pri delu. Ne vemo pa, koliko se jih še bo in kdo bo prvi naslednji, ki ga bo prizadelo in koliko bo še teh naslednjih do konca leta.

Vsi si prizadevamo, da jih bo čim manj in da ne bo najhujšega, ki nam bi zagrenilo in zmanjšalo uspešen zaključek leta.

Govori se, da so v OZD GRADIS nesreče pri delu v upadanju in da posebno hudih nesreč v tem letu ni bilo.

Res je to, kar se govori. Pogostost nesreč je v upadanju resnost pa ne. Tudi upadanje pogostosti velja za OZD Gradis kot celoto, ne velja pa to za vse TOZD. V gradbenih TOZD se je ponesrečilo od zaposlenih vsak 13. do 52., v drugih obratih pa vsak 8. do 27., povprečno v OZD GRADIS pa vsak 18. Tudi v TOZD Frankfurt — Nemčija sta se pogostost in resnost nesreč v tem letu zmanjšala. Ponesrečil se je vsak 24. zaposleni, bolovanje za poškodbo pa je povprečno trajalo 8 dni, v OZD Gradis pa 18 dni.

Po podatkih, ki jih ima služba varstva, se največ delavcev poškoduje pri opravljanju manj nevarnih del in na delovnih mestih, ki niso nevarna. Do sedaj jih je bilo v tem letu pri takih delih in na takih delovnih mestih poškodovanih 77% od skupnega števila ponesrečenih. Najpogostejše se ponesrečijo mladi delavci, ki še nimajo 5 let delovnega staža ter nekvalificirani in polkvalificirani delavci. Posebej moramo povedati, da so med mladimi, ki so se poškodovali, preveč pogosto zastopani vajenci. Skupaj je bilo pri delu letos do 30. 10. poškodovanih 5,54% od števila zaposlenih, v istem času lani pa 5,88%.

Nasprotno upadanju nesreč pri delu pa so v velikem porastu obolenja. Pogostost obolenj po TOZD je zelo različna. Odstotek bolnih, upoštevajoč število zaposlenih, se giblje od 43 do 176 in je že do 30. 10. 1975 vsak zaposleni v OZD GRADIS bil bolan 1,15-krat, v lanskem letu v tem času pa le 1-krat.

V tem času je bilo zaradi bolovanja izgubljenih naslednje število dni:

za nesreče pri delu	7.071 dni
za nesreče na poti	577 dni
za bolezni	73.799 dni
SKUPAJ	80.870 dni

ali 6,86% od stvarno prebitih dni na delu.

Tako je stanje danes. Od nas vseh, vseh delavcev v OZD GRADIS pa je odvisno, ali bo tako stanje ostalo, ali se bo poslabšalo ali izboljšalo. Vsi podatki kažejo, da se pretežno poškodujejo mladi delavci in delavci s kratkim delovnim stažem v gradbeništvu. Zato bo treba prav tem posvetiti več pozornosti, ko jih vključujemo v delo in pri nadaljnjem strokovnem usposabljanju.

Vsako leto ponovno sklenemo, da bomo pripravili in vsebinsko izoblikovali program za poučevanje delavcev, ko postanejo delavci OZD GRADIS. Do sedaj je še vedno ostalo le pri besedah. Ugotovimo, kje se vedno zatakne in nekaj ukrenimo.

Pri tem pa ne gre samo za ročne delavce, ki se pri delu bolj pogosto poškodujejo. Poudarek pri tem moramo dati tehničnim in drugim kadrom, ki načrtujejo, organizirajo in vodijo delo, ker prav od teh zavisi varnost delavcev pri delu. Prav zaradi tega smo že večkrat predlagali, da je treba v OZD GRADIS pripraviti program in organizirati strokovne tečaje za mlajše delovodske in tehnične kadre, ki so vključeni v delo, nimajo pa za delo, katerega morajo opravljati, potrebnih izkušenj. Priprava takih tečajev pa ne sme biti hitra, ampak mora biti daljša in temeljita. Pri tem pa morajo sodelovati najbolj izkušeni kadri, ki bodo mlajšim, ki se vključujejo v delo in ki prevzemajo odgovornejša delovna mesta, kjer je potrebno teoretično znanje in delovne izkušnje, te posredovati z iskreno željo, da s tem pomagajo ustvarjati strokovnjake, vredne svojega naslova in položaja.

Bolj se moramo tudi prizadevati, da vajence, ki jih je pri OZD GRADIS pomembno število, (10% od celotnega števila zaposlenih) vzgojimo v strokovnjake, ki bodo s svojim znanjem, delom in obnašanjem postali vzorno jedro novih delovnih skupin. Od inštruktorjev je treba zahtevati, da s pomočjo drugih dejavnikov take strokovnjake vzgojijo.

Po naših ugotovitvah vzgoja vajencev pri praktičnem delu ne gre vedno dosledno v to smer. Iz dela vajencev hočemo izveliči preveč materialnih dobrin. Zato vajenci večkrat delajo brez pravega vodstva in nadzorstva, oddaljeni od svojega učitelja — inštruktorja.

Premalo se gleda na disciplino pri obnašanju, uporabi in vzdrževanju osebne opreme, vzdrževanju orodja in pri izpolnjevanju drugih skupnih organizacijskih in varnostnih ukrepov.

K vzgoji vajencev bi morali poleg inštruktorjev prispevati pomemben delež tudi vodstva ter delavci gradbišč ter obratov, kjer se vajenci praktično usposabljaajo.

Kot prvo je treba izdelati program, ki mora vsebovati vse potrebne napotke, ki jih morajo dobiti delavci, ki postanejo delavci OZD GRADIS, predno so razporejeni na delo in ob razporeditvi na delo.

Določeno mora biti, o čem ga mora seznaniti kadrovnik in o čem ga mora seznaniti in poučiti vodja dela, kateremu je dodeljen.

Če tega ne bomo storili, se stanje ne bo izboljšalo.

Janez Škofic

»Zakaj misliš, da so nam izročili lanskoletne odločbe o osebnem dohodku šele sedaj skupaj z novimi?«
»Verjetno zato, da lažje ugotavljamo njihove medsebojne razlike...«

Komšija

— Dobar dan, komšija! — ljubazno me pozdravljaju inkasanti, naplačujoči struju, vodu, smeče, stanarinu, telefon, televizor...

A daleko od toga da su mi komšije. Nekoliko ulica dalje, u mesarnici, prodavac mi predusretljivo maše satarom.

— Gde ste, komšija? Kako ste, komšija? ...

U centru grada daleko od stambenog bloka ukome stanujem, poslovođa samousluge nikada ne zaboravlja na ljubaznost.

— Moje poštovanje, komšija! Odavno vas nisam video, komšija! ...

Sasvim na suprotnome kraju grada, povremeno, gde mi pre padne na pamet, svratim da se obrijem ili podišam.

— Dobar dan, komšija! Izvolite, komšija?... — učtivo se smeška berberin ili njegova pomoćnica.

Putujem autobusom. Na ulazu u vozilo konduktar zna za red.

— Zdravo, komšija!

Po izlasku iz autobusa, šofer me ispraca:

— Dovidjenja, komšija!

Čistač ulice, videvši me izdaleka, prestaje da čisti. Privlači metlu k sebi i pozdravlja me:

— Budi pozdravljen, komšija! Ima li šta novoga, komšija? ...

Ili, ako je televizor u kvaru. Zovem servis.

— Bez brige, komšija! Odmah će doći naš čovek, komšija! Sve će biti u redu, komšija! — obećava šef servisa.

I tako, eto, gde god se okrenem, na sve strane, bilo gde da se denem, osećam se prijatno, kao među rođjenima, kao da sam, kako se kaže, među prvim. ljubaznim, iskrenim i pravim komšijama.

Medjutim, na žalost, moje prve, stvarne komšije, susedi sa istog sprata, ne govore sa mnom od dana kada smo postali susedi i upoznali se. Ni pozdrav da izuste. Čute. Kao da nismo komšije.

Sava Kostić

TAROK

Ceprav me je naš urednik Lojze prosil, da napišem članek o določeni temi, ga moram zopet razočarati in bom temo obšel, napisal nekaj kar morda ne spada v praznično številko »Vestnika«.

Oprosti Lojzek!

Znate igrati tarok?

Ne! Čudno, pa toliko ljudi zna! Saj je čisto lahko.

Tako torej pravijo, da znajo, v resnici pa tudi tiši, ki pravi, da je profesor za tarok, da je to knjigovodski »špil« ne zna. Profesor morda je, ne pa za tarok.

Sicer pa igra ni težka. Podobna je »snopsu«.

Poslušajte, kako pravijo pravila. Barva na barvo, če pa te nimaš, daš številko in to rimsko. Torej moraš poznati rimske številke, čudno kaj? To je vse. No sedaj pa znate, saj sem rekel, da ni težko.

Ce greste na izlet, se morate odpeljati od doma, doma v dnevni sobi ni izleta, čim dlje se podas, tem lepši je izlet, in obratno do dnevnice sobe.

No, vrli fantje so sedli v avto in so šli na izlet — tarok. Res najslabše od izleta je vožnja, pa tja še gre, le nazaj, sicer pa za dober tarok se tudi tisto nazaj pozabi. Posebno še, če ni daleč. Tistih 140 km v eno smer pa res ni nič. Sicer pa če računaš tja in nazaj, pride to okoli 280 km, oziroma 420 ND, če si službeno je to še lepše. Da ne bo pomoče, mi nismo bili službeno. Kaj pa zavest, stabilizacijski ukrepi in drugi sedaj moderni izrazi.

Prišli so fantje vseh koncev Slovenije, Kranjci, Stajerci, Korošci, kakor se za boljši tarok tudi spodobi. Sicer pa tarok ni samo za tiste, v katerem kraju se pač takrat igra, to je igra vseh, to je za širšo »regijo«.

Dobra žena, to so naše vse, posebno pa še žene naših vrlih udeležencev. Ta je že vse pripravila, pijačo, oštiro, milo, bobi palčke, jedaočito. Zelo nas je bila vesela, saj smo slood vsi vdrli v njeno sobo in to v »šuhih«, ki že tedne niso videle paste, da ne govorimo o terenskem blatu iz različnih sektorjev Slovenije na njih.

V glavnem smo pridno in hitro vse pospravili in jo zelo »razočarali«, ker smo šli igrati v planinsko kočjo in ji nismo svinjali po bajti še naprej.

Posebna sobica, za »študijske namene«, je bila res pravo okolje za »zbrano delo«. V glavnem smo meli mir pred gosti, pa čudno pa tudi pred natakario. Če si jo hotel priklicati, si moral razbijati po 25 cm steni zidani v P.C.M 1:3:9, kakor bi »štetal za novo okno«, prišla je pa le.

Bojni posvet.

»Dogovarjanje« o statutu taroka, o tarifnem pravilniku. Joj groza, ugotovili smo, da nas je preveč za normalno zasedanje, zato smo se spravili na delo po komisijah. Vsaka od komisij je štela po tri člane in to je ostrina, pa tudi zaradi glasovanja pri eventuelnih sporih je to število boljše).

Začeli smo z delom.

Prva licitacija ni uspela — »klop« — »radeljski«, pišem dvojno, lep začetek.

Tri, dve...

Igrali smo vse, le »berača« ne. Trojka, dve, enka, solo, pagat, tihi, napovedani, trula in druge fin-te, kontre, re, sup, do nezvesti...

Uspehe in neuspehe smo pridno beležili, zaradi obračunske situacije.

Igrali smo tako dolgo, da smo bili že kar žejni.

Igrali smo še dlje, da smo postali celo lačni.

Hitro smo povečerjali, čas je zlat, pa spet na delo.

Nekaj časa so nas nadlegovali pri-prihajajoči gostje, nato odhajajoči, tako da je pravi mir nastopil šele okoli »ekvinokcija«. Natakario nam spet dopolni rezerve, nakar jo porabiš v »krpe«, mi pa delamo, delamo...

Tri, v redu, pagat...

Trula, naprej, kontra, skoraj bi imel tihi valat, dobro si se držal, glavni si...

Jutra so na Koroškem najlepša, to je doživetje. Rahle meglice nad industrijskimi Ravnami, nebo čisto kot solza. Nad Vorancovimi Kotljami, vse tam preko Ksaverjevih Sel,

vse taj do Slovenjega Gradca. Svet se presuja, ljudje verjetno že hite k masi, mi pa delamo, delamo...

Kao spi? Jaz? No, prav zdaj boš videel spanje — kontra.

Car črne kave dobi pravo vrednost šele po taki noči.

Telefon sprasuje če smo še živi? Kakšni pa, pa še kako, to nas še bolj spodbudi pri napornem delu.

Kdaj ob nečakanju po navadi kosi- lo? Ob 13.00, o kako ste točni. Obracun! Točen kakor se za Gradisove obračune spodobi. Madona, si imel danes srečo. Meni pa ni šlo.

Saj boš drugič vrnil.

Da sem se tam založil.

Mene je pokopala tista kontra.

Ampak, da sem se tam zavrgel.

Danes pa nisi bil v formi.

Igral si kot violina

Da, takrat nisem naredil pagata, s tolikimi taroki.

Kdaj bomo zopet.

Kam boš z čenarjem?

Pokličti natakario!

»Čeha« pa ni velika.

Le pridite spet.

Bomo! Hvala!

Spet ta žena.

Kako smo »razočarani«, ko je kosi- lo že na mizi, odložimo se ji z nekaj dodatnega blata s planine.

Dober tek.

Tišina.

Dobri ste, da toliko zdržite. No, vsaj ena hvala.

Hvala ti za vse Marjan, Mojca tebi tudi, srečno vožnjo. Srečno na svidenje.

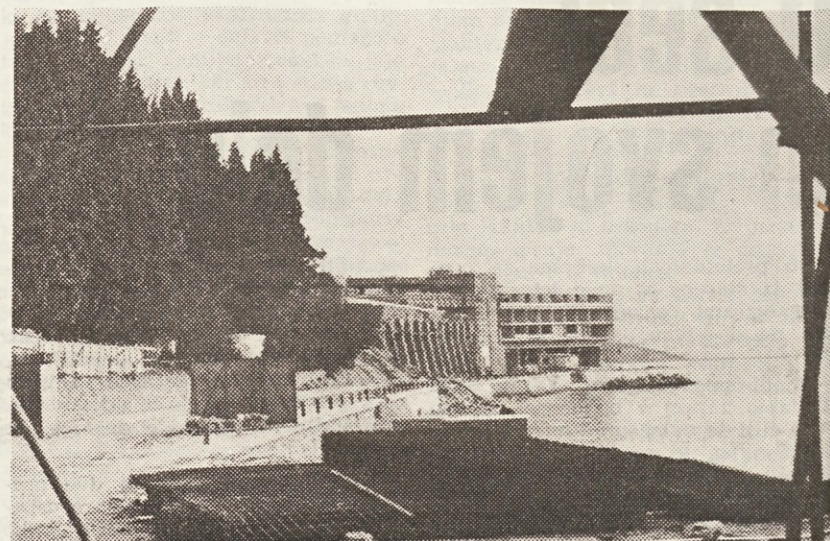
Po dobri uri eni, po dveh, smo spet doma.

»Kako si srček?« Se v soboto ti ne dajo miru, oh ta Gradis. Betonirali smo eno komplicirano ploščo, »ončali smo. Delo je bilo naporno, toda ni nam žal, saj se bo v kuverti (drugo leto že na hranilni knjigi), močno poznalo teh 18 nadur. No vidite, tak je tarok.

Baje se bo ta panoga v naslednjem letu pojavila na Gradisovih športnih igrah?

Tako je prav, le tedaj ne bodo prikrašani Nejc, Joža, Lojze...

Stari

Hoteli na Bernardinu bodo sliko predela med Portorožem in Piranom temeljito spremenili

Siromaštvo in kašel se ne dasta zakriti

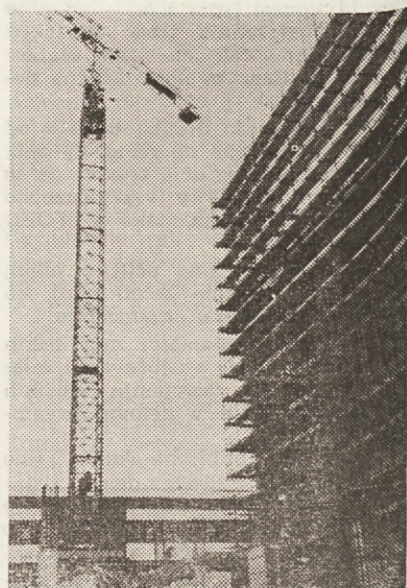
(Slovensk pregovor)

Ce bi hotel kdo po malem zasuti prepad med dnevom in nočjo, bi to trajalo večnost. A sonce vzhaja in tema je premagana — en sam trenutek zadošča da premagamo neskončno razdaljo.

(Tagore)

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureila za uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik Matja Krnc. Tisk tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani — izhaja mesečno

Del delovnega odra ob bunkerskem delu do višine 30 m, ki se bo do gradila še do višine 50 m

Naša stanovanjska izgradnja

Gradis uvaja prefabricirane sanitarne vozle

Uporaba prefabriciranih sanitarnih vozlov, blokov ali sanitarnih sten pri usmerjenih stanovanjskih gradnjah se je v sveta v zadnjem času močno razširila. Sanitarne vozle je namreč mogoče pri določenih tlorisih sanitarnih prostorov in kuhinj izdelati kompletno v delavnici, jih dostaviti na gradbišče in vgraditi, s čimer se skrajša čas montaže in doseže ugodnejša cena. Odločilni pogoj so serije oz. enotni tlorisi sanitarnih prostorov in kuhinj.

Tehnologija izdelave prefabriciranih sanitarnih vozlov pri nas pa ni tako razvita, da bi nam proizvajalci lahko nudili kompletni vozle, ki bi vsebovali vse elemente — od odtokov sanitarne in meteorne vode, prezračevalnih tuljav, plina in elektrike — do rezervnega kurišča. Prav tako ni rešeno vprašanje predpisov o prezračevanju sanitarnih prostorov in kuhinj, saj določajo veljavni predpisi tako ostre kriterije, da jih praktično ni mogoče upoštevati. Tudi vgraditev talnega požiralnika v kopalnicah je za konstrukcijo sanitarnega vozla izredno pomembna. Talni požiralnik pomeni popolnoma drugo oziroma dražjo konstrukcijo sanitarnega vozla, ki poseže tudi v ploščo, vsled česar je potrebno predvideti dodatno armaturo. Težave nastopijo predvsem tam, kjer ni možno vozla postaviti v konstruktivni smeri, t. j. vzporedno z armaturo. V tem primeru se stroški za armaturo povečajo.

Omenjeni sanitarni vozli so prirejani v prvi vrsti za litobetonski sistem opazev, uporabljamo pa jih tudi drugje. Glede na tloris je v končni fazi najcenejša varianta vozla takrat, ko sta na isti vozle vezana kopalnica in kuhinja istega stanovanja. S tem je rešeno tudi vprašanje akustike med stanovanjema v isti etaži, ker je vozle običajno v sredini stanovanja. Varianta z dvema, hrbtno obrnjenima kopalnicama ali kuhinjama je dražja iz več razlogov. Arhitektonsko je težko vkomponirati v eni stavbi vse kuhinje in vse kopalnice v parihi, iz česar sledi, da so potrebni tudi enojni vozli za kuhinje in kopalnice, kar pomeni večanje števila različnih vozlov, končno pa seveda tudi večje stroške izdelave.

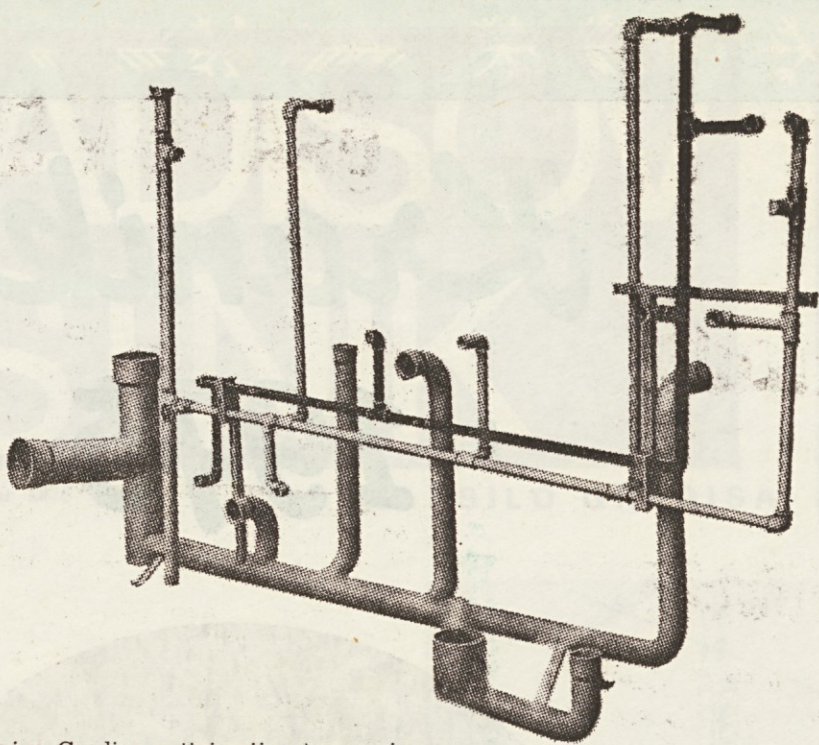
Iz teh in tudi drugih vzrokov, ki so vezani na enotne tlorise sanitarnih prostorov in kuhinj, danes v Jugoslaviji ni proizvajalca, ki bi nu-

dil kompletni sanitarni vozle. Skratka, serije so zelo majne.

Z ozirom na omenjene težave smo se pri Gradisovem Biroju za projektiranje odločili za uporabo oz. vgrajevanje odtočnega dela sanitarnega vozla tipa SIMPLEX iz Idrije, ki je izdelan iz zvarjenih, zunaj in znotraj plastificiranih tenkostenskih šivnih jeklenih cevi. Spojne mufe imajo posebna neoprenska tesnila, ki omogočajo večje število montaž in demontaž, a ne omejujejo sanitarnih in kuhinjskih elementov, kakor tudi ostale sanitarne opreme. Ostale elemente, kot tlačni del sanitarnega vozla, prezračevalne kanale, plin, elektroniko in rezervno kurišče pa vgrajujemo v vozle klasično, čeprav bi bilo mogoče vgraditi tudi tipizirane elemente, ki pa jih žal, na tržišču še ni.

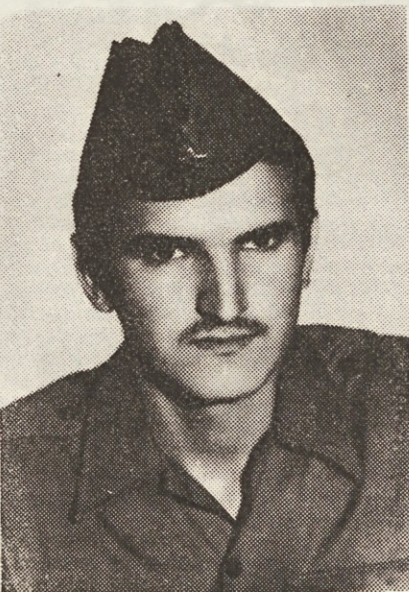
Razvili smo nekaj tipov sanitarnih vozlov, ki se zelo pogosto ponavljajo glede na velikost stanovanja. Tako imamo vozle za garsonjere, enosobne, dvosobne in trisobne stanovanja, kjer je po predpisih stranišče ločeno od kopalnice. Zahteve investitorjev po vgraditvi talnega požiralnika v kopalnicah, pa so nas prisilile izdelati tudi sanitarne vozle s talnim požiralnikom, ki so bolj koplicirani, dražji in zahtevnejši pri vgraditvi. Kot smo že omenili, predstavlja prezračevanje sanitarnih prostorov in kuhinj poseben problem. Kanali iz pocinkane, aluminijaste ali plastificirane pločevine se dajo sicer zelo lepo orilagoditi razpoložljivemu prostoru v sanitarnem vozlu, so pa dražji od salonitnih prezračevalnih cevi oz. shuntov. Te cevi potrebujejo več tlorisnega prostora, imajo pa prednosti glede trdnosti in korozije.

Navedli smo nekaj problemov okoli uporabe prefabriciranih sanitarnih vozlov v stanovanjski izgradnji. Glede na potrebe po stanovanjih v Sloveniji, bi lahko v ok-

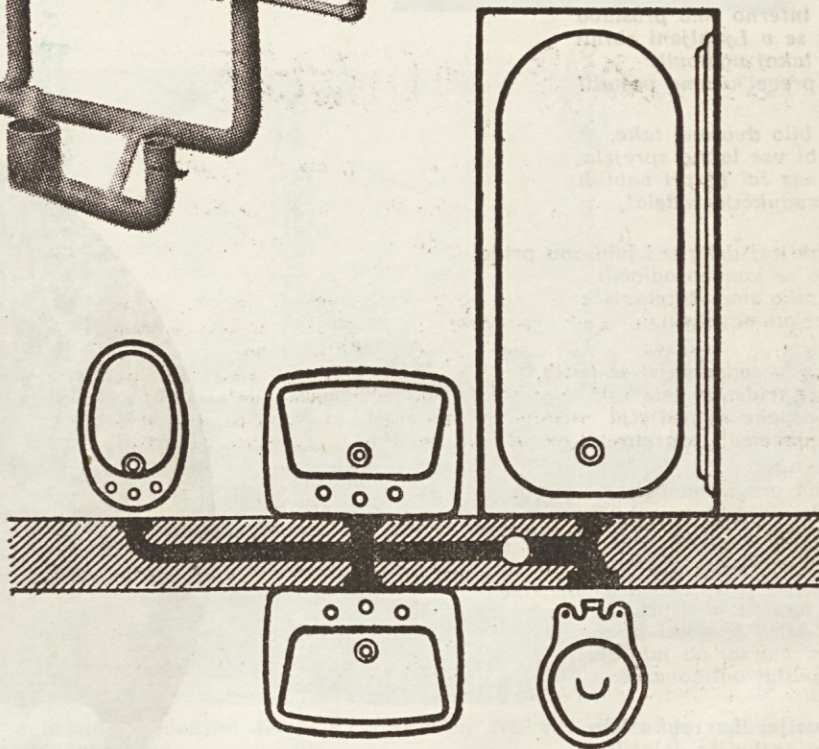

viru Gradisa s tipizacijo stanovanj, z enotno tehnologijo gradnje in z enotnimi tlorisi sanitarnih prostorov in kuhinj gradili hitreje in ceneje, to pa je tisto, kar družba od nas pričakuje.

Vital Ahačič
dipl. ing. stroj.

Stjepan Perković

Sanitarni vozli tipa — SIMPLEX iz Idrije

KOLEKTIVU GRADISA!

Oglašam se vam iz kasarne »Miladin Popović« od koder vas lepo pozdravljam, ter se vam iz srca zahvaljujem za Gradisov vestnik, ki sem ga z velikim veseljem sprejel. Tukaj ga zelo rad prebiram, zato vas prosim, da mi ga še v bodoče pošiljate, za kar se vam že vnaprej prav lepo zahvaljujem. Sedaj sem

se že vojaški uniformi dobro privadil, a vseeno mi dnevi počasi minevajo, a to zato, ker mi je dolgčas po domačih, prijateljih in sodelavcih.

Pri delu vam želim, da bi dosegli še večje uspehe, kot ste jih dosegli do sedaj.

Lepe pozdrave od vojaka:

Stjepana Perkovića
V. P. 9650/12
38300 PEČ

Nezgode nas opozarjajo

V mesecu novembru 1975 se je pri delu poškodovalo 42 delavcev, na poti na delo in v dela pa sta se poškodovala 2 delavca.

TOZD GE CELJE — (6 nezgod)

Babič Dragutin, PU zidar — Imenovani se je s kolesom peljal na delo. Pri prehitevanju ga je avtomobil zadel v krmilo kolesa tako, da je padel po cestišču. Pri tem se je poškodoval levo roko in nogo.

Malgaj Jože, gr. inž. — Imenovani se je zjutraj ob 6,30 peljal z osebnim avtomobilom na delo v Trbovlje in ga vsled mokre ceste zaneslo v tovornjak. Pri trčenju se je poškodoval po glavi in dobil udarec v rebra.

Salešević Hasib, PU tesar — Pri polaganju armature ga je palica udarila na čelo nad levo oko.

Zukič Taib, PU tesar — Pri delu je stopil na žičnik in se vbodel v desno nogo.

Zukič Mevlusija, tesarski vajenec — Pri opaženju zunanega nosilca je stopil na leseni tram tako nerodno, da se je udaril v spodnji del trebuha — spolni organ.

Gaši Čazim, PU železokrivec — Pri razovarjanju bežonskega železa 22 ga je palica udarila po glavi.

TOZD GE JESENICE (6 nezgod)

Sinanović Ahmed, PU tesar — Pri žaganju moralov 5 x 7 cm je hotel popraviti maso, s katero žaga morale. Pri tem je pogledal naokoli in preblizu pritisknih in krožnemu listu sredine desne roke, pri čemer mu je posnelo vrhnjo kožo.

Mujanović Musred, PU tesar — Pri žaganju ploha mu je pri zadnjem potegu z žago daljši del ploha zdrsil iz roke in ga udaril v roko, s katero je držal žago. Poškodoval si je palec desne roke, na katerem je imel že rano od ureza s sekuro.

Suljić Devdad, KV zidar — Pri izhodu iz objekta je stekel po klančini s praznim vedrom, pri tem se je spotaknil in padel na komolec desne roke, ter si ga poškodoval.

Huntić Izudin, KV zidar — Imenovanemu je spodrsnila leva noga,

pri tem pa je spustil cev, katero je nosil, tako, da mu je padla na desno nogo in mu poškodovala sredinec na nogi.

Gavrič Franjo, KV zidar — Imenovani je bil odrejen, da napravi cementno prevleko v hišici nad čistilno napravo. Ker je bilo vetrovno, je delavec naslonil železna vrata na okensko odprtino. Ob sunku vetra pa so vrata padla nanj in ga poškodovala po glavi.

Mahmutović Secir, NK delavec — Pri namesčenju betonskih kinet je bila kljuka slabo namesčena. Ko je z bagrom dvignil, se je le-ta odpela, kineta je bila spuščena na tla in jo je imenovani ponovno namestil. Ko je z bagrom breme ponovno dvignil, mu je kljuka priščitnila sredinec in prstanec desne roke.

TOZD GE KOPER (1 nezgoda)

Mrak Janez, kjučavničar — Pri nakladanju jeklenk so mu pošle moči tako, da je breme prislonil na pod kamina. Sodelavec je istočasno povlekel jeklenko ter mu tako poškodoval prst na levi roki.

TOZD GE LJUBLJANA (4 nezgode)

Tešanović Novak, NK delavec — Pri prenosu cevi za cevni oder se je imenovani spotaknil tako, da je padel in si pri tem poškodoval desno roko.

Sarić Ferid, NK delavec — Pri nakladanju betonskih plošč dim. 40 x 40 cm v samokolnico je imenovani prepočasi potegnil prst izpod dveh plošč in si pri tem poškodoval prstanec na desni roki.

Stančević Dušan, NK delavec — Pri razopaževanju temelja mu je spodrsnilo in je pri tem udaril skolenom v beton in si ga poškodoval.

Kalinder Islam, PK tesar — Pri razopaževanju plošče mu je spodrsnilo ter si je tako poškodoval levo roko.

TOZD GE LJUBLJANA-OKOLICA (4 nezgode)

Romšak Stefan, KV zidar — Imenovani je s še enim sodelavcem zidal opečni dimnik. Ko je sodelavec prišel k njemu s svojega na njegov

oder, je stopil na previsni del ploha, ki se je zaradi tega pričel nagibati. Oba delavca sta izgubila ravnotežje in padla 2,90 m globoko na tla.

Vojagič Milan, PU zidar — Imenovani je še z enim sodelavcem zidal opečni dimnik. Ko sta kontroirala dokončano delo, je prešel s svoje strani na sodelavčevo, pri tem sta oba stopila na previsni konec delovnega poda, ki se je dvignil, izgubila sta ravnotežje in pri tem oba padla na tla, 2,90 m globoko.

Horozović Ramo, KV tesar — Pri rezanju lesa z ročno žago se je urezal v kazalec leve roke, ker mu je žaga spodrsnila na grbi.

Stojanović Drago — Prijava nesreče pri delu ni dostavljena.

TOZD GE MARIBOR (nezgode)

Ban Ivan, signalist — Pri prenašanju montažnih plošč je sodelavec podložil les pod ploščo. Les se je prevrnil in tako je plošča spremenila višinski položaj. Imenovni kot signalist je v tem trenutku pristopil k plošči, da bi odpel kavelj žerjava, kateri je ploščo dvigal. Pri tem mu je plošča padla na levo nogo in mu jo poškodovala.

Marković Stjepan, PU zidar — Imenovani je naklada! v samokolnici kamenje. Ko je dal vanj večji kamen, mu je stisnilo prstanec na levi roki.

Janušič Dragutin, PK delavec — Imenovani je pomagal pri ravnanju betonskega železa skozi stroj za ravnanje. Držal je ravno palico na koncu. Izenada je stroj začel delati hitreje, tudi palica se je začela hitreje vrteti in mu pri tem vrtenju prijel rokavico tako, da mu je zasukala desno roko v zapestju.

Herbaj Jože, PK delavec — Imenovani je čistil odpadni material pred delavnicami in ga metal na traktor. V bližini je bil nož za rezanje betonskega ročica je bila dvignjena. Pri mahnem dotiku z lopato je ročica padla delavcu na glavo in mu napravila rano nad čelom.

TOZD GE RAVNE NA KOROŠKEM (1 nezgoda)

Vadas Ivan, KV tesar — Pri razopaženju greznice mu je spodrsnilo in se je udaril na levo stran prsnega koša.

TOZD GE NIZKE GRADNJE (1 nezgoda)

Zamuda Janez, PK tesar — Pri sekanju in šiljenju lesenih pilotov mu je sekira spodrsnila ob grbi in mu poškodovala levo koleno.

TOZD KO LJUBLJANA (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih poškodb pri delu.

TOZD KO MARIBOR (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih poškodb pri delu.

TOZD LIO ŠKOFJA LOKA (6 nezgod)

Jesenko Ciril, KV mizar — Pri probnem odrezu letvice je imenovani prišel v stik s listom krožne žage ter si pri tem poškodoval tri prste na levi roki.

Begič Asim, PU delavec — Pri doziranju smrekove hlodovine na polnojarmerik je preskočil verižni transporter, na katerem se je spotaknil ter padel na levo roko in si jo poškodoval.

Stravs Alojz, KV kurjač — Pri vsipavanju odpadkov in prahu iz mizarske delavnice pred kuriščem parnega kotla se je prah z velikim plamenom vžgal. Plamen je butnil iz peči in ožgal imenovane po desni roki.

Jamnik Stane, NK gaterist — Pri prečnem skladiščnem traku pred lupilnim strojem je imenovani popravljal verigo. Ko je skočil s traku na tla, je stopil na žebelj in si ranil desno nogo.

Babnik Ivan, KV mizar — Pri vrtenju v beton se je sveder začel vrteti v vrtni glavi. Imenovani ga je hotel s ključem pritrditi, pri tem pa je sodelavec nehotе prijel za stikalo vrtnega stroja in ga vključil.

Ključ vrtnalnice je imenovanemu poškodoval dlan desne roke.

Sebjanič Karel, NK delavec — Pri nakladanju zunanjih sten na kamion je imenovani skočil s kopice sten na kamion, pri skoku mu je zdrsnilo ter je pri tem padel med stene barake in si poškodoval desni bok.

TOZD OGP LJUBLJANA (2 nezgode)

Sretenović Milomir, NK delavec — Pri sortiranju in zlaganju desk na VIII. ploščadi se je sodelavcu pri izvlečenju podložne deske izpod cementne opeke le-ta izmuznila iz rok ter imenovane udarila po zgornjem delu stopala desne noge.

Pilič Mijad, NK delavec — Pri rezanju betonskega železa 12 na rezalcu za betonsko železo je odrezani kos palice udaril imenovane po desnem licu obraza in ga poškodoval.

TOZD SPO LJUBLJANA (4 nezgode)

Martini Franc, KV voznik tovornih vozil — na Celovski cesti pri podjetju Viator je ustavil na desni strani z namenom, da gre na kosilo. Ko je prečkal cesto, ga je zbil oz. zadel osební voz.

Bogataj Anton, KV voznik motornih vozil — Pri demontiranju korita za iztok betona na avtomešalcu si je imenovani pri izstopu poškodoval levo nogo.

Mercina Stane, KV šofer — Pri demontiranju izkipnega korita na avtomešalcu mu je stisnilo palec na desni roki.

Gospić Nikola, KV strojnik — Pri dnevnem pregledu stroja in to na strehi mu je vsled vlage spodrsnilo tako, da je padel ter se udaril v prsni koš.

TOZD ŽELEZOKRIVNICA (3 poškodb)

Kljub večkratni urgenci niso bile dostavljene prijave nesreč pri delu.

Bojan Bambič

Ker je jubilejno leto
s slavi letos bi pričeli
saj še bolj kot druge kratki
smo v stroki zasloveli.

Trideset teh let svobode
tudi mi smo okrasili
saj nešteto smo objektov
prav uspešno dogradili.

Lepša zdaj je domovina
boljše bomo v njej živeli
in se tudi za bodoče
za napredek še zavzeli.

Za interno smo proslavo
vsi se v Ljubljani zbrali
pa takoj ugotovili:
že preveliki smo postali!

Ni bilo dvorane take,
ki bi vse lahko sprejela
in nas žal že pri vabilih
je rudukcija zadela!

Vsak naj drug v Ljubljano pride
smo se končno odločili,
še tako smo Razstavišče
v celoti napolnili.

Zraven sedemnajst je tistih,
ki že trideseto leto
za uspehe se podjetja
se zavzemali zavzeto.

Njim predvsem veljaj čestitka
in hvaležnost in zahvala,
v mnogem je ob njih naporih
naša slava se zidala.

Za napore in uspehe
GRADIS je dobil priznanje
Sam maršal ob jubileju
je poslal odlikovanje.

Samu pa kot vsako leto
smo najboljše določili
in jim GRADISA nagrade
za uspešnost dodelili.

Ker je teh nagrad višino
sporazum nam že določil
kolektiv se je pogumno
pač za več priznanj odločil!

Zraven eno smo dosegli,
kar s ponosom nas navdaja
prvo mesto med gradbinci
GRADIS letos si osvaja!

Dosti slavij smo našli
in je prav, da zanje vemo,
a problemov pozabiti
mnogih vendar še ne smemo!

Gospodarski to načrt je,
ki vse leto nas preganja
in še danes, koncem leta
ni dosegel še priznanja.

TOZDI radi bi soglasje
kar se da drago prodali
svoje večne apeteite
pred potrebe skupne dali.

In tako se od planerjev
tja do TOZDOV pisma piše
nihče pa soglasja, žegnaj,
za razrez nam ne podpiše!

Druga taka jara kača
naša je AODM
kjer je kar obilo botrov
reševalo – svoj problem.

Vsak je v glavnem sebe videl,
svoj si položaj čvrstil
in tako prek petsto mest že
naš pravilnik je dobil!

Ko pa gre za plačevanje,
ki po delu nagrajuje,
ni ga metra in merila,
ki storjeno ocenjuje.

Dnevnice, terenski vedno
po ljudeh so se krojili,
vsak po svoje je razlagal
kar bi radi še dobili.

Morda bi rabili krizo
ko bo dela le bolj malo,
pa za mnoge se probleme
hitro bo rešitev znalo.

Da ti časi niso daleč
kažejo nam perspektive,
ki za leto že prihodnje
niso baš razveseljive.

Treba najti bo tržišče,
treba malo bo čez meje,
da se kakšno naročilo
še od zunaj nam prismeje.

Tu pa so dileme grozne,
ko se moraš odločiti:
kaj, kako, koliko, kjé si
novih del je pridobiti.

Mnogo jih pri tem botruje
nam svetuje in pomaga,
mi le glejmo, da ta vnema
končno nam ne bo predraga.

Kronika 1975

Da bi bolj uspešni bili
smo o GASTU govorili
vendar še do danes nismo
res dogovora sklenili.

Tu pri bratskih se podjetjih
najbrž rahlo taktizira,
morda pa ne bo potrebna
najudarnejša izbira.

Mi smo dolgo že čakali
kakšne bodo odločitve
pa ne vemo kdo bo krivec
če ne pride do združitve.

Gradnjam Ptuj pa vse priznanje
hitro vrste so prešeli,
da jim bo lahko le bolje
so prav kmalu doumeli.

Zdaj so naša nova TOZD,
vsi ji bomo pomagali,
sami pa sigurno bodo
v delo se še bolj pogнали!

Kadrovice so zdaj vodilni
dosti resno zaskrbeli,
ker po stažu in po letih
so visoke »cifre« imeli!

Pravijo, da treba kmalu
bo v štafeti se menjati
in iz rok vodilna mesta
hitro našim mlajšim dati.

Mislim, da je misel prava,
da se treba je menjati,
da vodilo na vzemimo,
kdo bo največ mogel dati!

Pa pogledjmo naša dela,
ki smo lani jih pričeli,
kam smo dosedaj na glavnih
pri izvedbi že dospeli?

Anhovo se močno veča,
vedno večje kubature
treba tam bo le dodati
kar številne še nadure.

Treba novih bo ljudi
več enot na to gradbišče,
da bo v roku vse gotovo
kar od nas tovarna išče.

Tudi jederska v Krškem
nove naloge planira,
zlepa nam Amerikanci
še ne bodo dali mira!

Da bi le za materiale
in za stroje uredili,
mi se bomo zagotovo
z delom našim potrudili!

Srednja Drava s kooperanti
dobro se je že razvila,
GRADIS sam pa, partner DEMA
ni razpel še polno krila!

Vedno nekaj primanjkuje,
vedno nekaj zaostaja
treba bo prijet' pošteno,
da se rok nam ne zamuja.

Ko tako smo bolj mečkali
je mostove prek kanala,
konkurenca vedno budna
z nižjo ceno nam pobrala!

To nasploh nam šola bodi:
Lepi časi dobrih cen
za gradbince so že davno
kakor pravljice lepih zven!

Bernardin že prvi likof
v »Pristanu« je proslavil,
a s »Pečino« istočasno
skoro leto nas prevaril.

Nismo našli dobro peto,
da bi petsto sob podprli,
pa z rešitvijo smo novo
delo kar precej zavrl!

Tudi cesta Hoče–Lever
že za roki zaostaja
podaljšuje se izgradnja,
kmalu še ne bo do kraja!

Pa čeprav operativa
vse ob rokih bi storila,
ko pa zmanjkajo denarji
zmanjšajo se naročila.

Eno pa za zgled imamo,
to je Soštanj, ki tekoče
vse napravi, zbetonira
kar le investitor hoče.

Tu veseli smo uspehov,
vsi se za ugled borimo,
pa zato še KWUJU
njih sitnobo oprostimo!

Med problemi Skofjo Loko
lahko letos bi našli,
saj z gorenjsko SOZD-arijo,
se še malo niso vjeli.

Integracija je eno,
želje TOZD najbrž drugo,
pa težko si pot bo najti,
ki nam vsem bo na uslugo.

In zato gorenjski TOZDI
v boj za boljše izdelavo,
za tržišče, nizke cene!
To vodilo v smer bo pravo!

Ravne so se nam skazale,
NAMO hitro so oddale,
vsi jih hvalijo enotno,
da so dosti pokazale!

Zdaj se stanovanj lotili
so obširno na veliko,
pa se vprašamo previdno,
ali vse pokril bo lko?

Saj so zdaj predpisi taki,
da denarci so merilo
kaj in koliko na leto,
se bo sploh lahko gradilo?

Slične v Jaršah so težave,
vendar ne zaradi d'narja,
tu s projekti in pa ceno
trg krepko nazaj udarja!

Treba bo veliko sil,
treba bo še dosti dela,
da se s stroški končno bo
tudi tržna cena vjela!

In zato je Zajcu jasno,
da je cenit industrijo
Vevče, IMV in druge,
kjer se dela še dobijo.

Koper vezan je na Luko,
ta mu delo vedno daje,
kakor hitro pa opeša,
se stabilnost mu zamaje!

In zato je tole leto
že doživljal agonijo,
saj šele ob koncu leta,
so dobili garancijo!

Zdaj se dela spet loteva,
še Črvar kar dobro rine
in tako med TOZDI prvi
gre iz ožje domovine!

Nov začetek Sladkogorska
v drugem letu nam obeta,
Maribor bo zopet moral
vzeti malo več zaleta!

Ko zgladili smo vse spore,
še Smoleta ukrotili,
ni hudič, da ne bi dela
zopet dobro naredili!

Od obratov še KO-JU
nekaj vrst bi posvetili,
saj v Ljubljani so na glasu,
da so vse še postorili.

Eno le bi svetovali
ko študiramo njih delo:
z boljšimi kooperanti,
manj bi se težav imelo!

OGP še zadnji letos,
naj se v kroniki pojavi,
moram reči, da že dosti
v tej enoti se napravi.

Zlasti VELO nova dela
v hišo vztrajno nam prinaša,
z njimi vsa pričakovanja
davno, davno že prekaša.

Spet se eno ugotavlja:
dobra volja male grupe
zlahka hitro nam pomete
kritičnih pripomb na kupe!

Eno obvestilo končno
še kronistu zdaj ostaja:
z leti, skušnjami in veder,
Ivan Lah od nas odhaja!

Bil je naš in mi njegovi
vsi smo ga imeli radi,
pa želimo ob odhodu
vrsto mirnih mu pomladi!

Morda malo to boli,
morda res težko je iti,
toda nekaj naj tolaži:
Vsak za tabo mora priti!

Preden pa še bomo tam,
nekaj nam se le obeta:
Selil se v upravo novo
GRADIS bo v začetku leta.

Res smo hitro našo hišo
za vselitev dozidali,
pa bi zdaj ob otvoritvi
take želje ji poslali.

Naj iz nje za naše TOZD
mnogo pomoči prihaja,
mnogo novih še podatkov
k dosedanjim se dodaja.

Naj bo delo kar najboljše,
da bo jasna pot naprej,
da zaupanje ostane,
kot je bilo že doslej!

Ce tako se bo zgodilo,
ni strahu nas za naprej
vedro vsak od GRADISOVCEV
v prihodnost svojo glej!

Mi pa čaše natočimo,
naj živi še dosti let
kdor pri GRADISU ustvarja
lepši naš bodoči svet!